Ännu tre år efter mordet på statsminister Olof Palme är mordgåten olöst. Ingen mördare har gripits och spaningsarbetet har helt gått i stå.

Men betyder detta att mordet är olösbart? I denna vitbok granskas alla fakta som hittills kommit fram om mordet och dess bakgrund. Slutsatsen är entydig. I utredningen av mordet på Olof Palme finns ett spår med substans, det s k polisspåret. Men detta spår har inte bara negligerats, utan det har också medvetet och konsekvent sopats under mattan i en mer än treårig icke-utredning, ledd och sanktionerad av regering och högsta polisledning.

Varför? Varför är polisspåret så farligt att till och med den socialdemokratiska regeringen hellre ser att mordet på Olof Palme aldrig klaras upp än att polismän på den yttersta högerkanten på något sätt binds till mordkomplotten? Vitboken ger svaret.

De flesta faktauppgifter i denna bok har tidigare publicerats i KPML(r):s tidning Proletären. När de nu sammanställs i bokform, och kompletteras med en del nya uppgifter, formar sig helheten till ett dramatiskt dokument om en av de största politiska skandalerna i svensk nutidshistoria: icke-utredningen av mordet på Olof Palme.

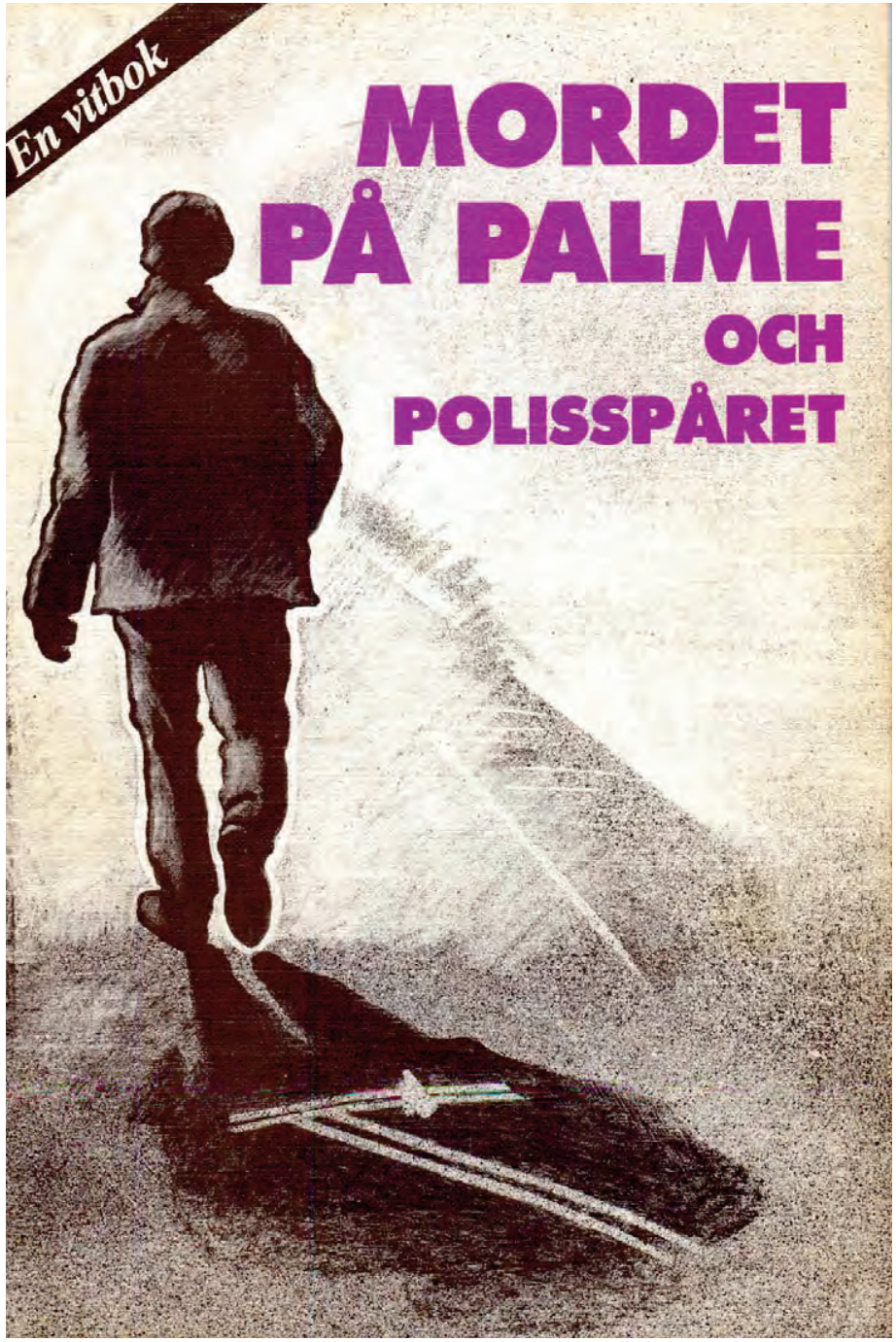

Mordet på Palme
och polisspåret

Under redaktion av
Frank Baude, Anders Carlsson,
Teddy-John Frank, Roger Gross,
Olle Minell, Christer Ternrud.

Utgiven av KPML(r)

ISBN 91 7384 043 2

Sättning, repro och tryck
HS Offset AB Gbg 1989

MORDET

Han måste bort!

Det är senhöst 1985. Almanackan visar slutet av november. En övning genomförs i Rikskriminalens lokaler på Kungsholmen i Stockholm. Temat är ett mord på Sveriges statsminister.

Bland deltagarna finns det dock en grupp som inte ser det hela som en övning, för dem är det en generalrepetition. Och för dem faller övningen/generarepetitionen väl ut. Statsministerns fiender vädrar morgonluft. Äntligen! Maskineriet är igång, apparaten trimmad och kontaktnätet utbyggt. Nu är det en tidsfråga.

Han måste bort!

Drygt två månader senare, i mitten av februari 1986, håller en kärna av högerextremister möte. Diskussionen är intensiv. En militär viftar frenetiskt med höger arm och ur några civilklädda polisers ögon brinner en hatisk eld. Det går ett sus genom skaran av mötesdeltagare när beslutet fattas.

Alla går nöjda och lite upphetsade från mötet. Nu är det på gång. Deras hatobjekt skall äntligen få stå till svars. Det borde skett för länge sedan, men bättre sent än aldrig. Äntligen!

Nu skall han bort!

Signalen kommer den 28 februari 1986. Han är oskyddad. Grabbarna på SÄK ger besked; han har begärt att få vara utan livvakt på fredagskvällen i samband med ett biobesök tillsammans med familjen.

Förberedelserna kan börja. Organisationen avlyssnar hans telefon och vet vart han skall och när. Under dagen görs nödvändiga tjänstgöringsbyten. Det måste vara rätt folk på rätt plats på polisens ledningscentral när larmet skall gå, inget får lämnas åt slumpen. Hur är det med ambulanserna i city? En nyckelperson har jobbat mellan 07.00 och 15.00, han måste begära övertid trots att det är fredagskväll och råkallt ute. Det blir ett drygt pass, men det får gå, det är saken värd. En annan nyckelperson ligger med nyopererad blindtarm. Han får sticka från sjukhuset, det kan inte hjälpas – några idiotiska förhållningsregler från någon läkare får inte sätta käppar i hjulet för saken, när nu signalen har kommit.

Redan när statsministern och hans fru lämnar bostaden på Västerlånggatan i Gamla stan är de bevakade. När paret närmar sig nedgången till tunnelbanestationen Gamla stan står en man i en port cirka femton meter därifrån och talar i walkie-talkie. På stationens perrong står en annan man, man ser tydligt ett antennspröt sticka fram innanför jackan. Han får ett anrop och svarar i en walkie-talkie. Klockan är ungefär 20.35.

Mannen på perrongen ser statsministerparet kliva på ett tåg. Diskret följer han efter och kliver på samma vagn. Mannen i porten finns också med, fast i en annan vagn. Det finns kontakt, läget är under kontroll.

Statsministerparet stiger av tunnelbanetåget vid hållplats Rådmansgatan och går Sveavägen fram mot biografen Grand. De hämtar sina biljetter till kvällsföreställning-

en av Bröderna Mozart och går in i salongen. De hamnar bakom en bekant, TCO-ordföranden Björn Rosengren, och statsministern växlar glatt några ord med honom. Längre bak i salongen sitter statsministerparets son Mårten och hans sambo. Filmen börjar.

I vinterkylan utanför biografen Grand väntar gärningsmännen. Samband finns mellan walkie-talkiemän som skall leda mördaren rätt. I värsta fall skulle paret Palme inte gå den förutsedda vägen. Finns det alternativa platser – liksom alternativa gärningsmän?

När filmen är slut och folk börjar strömma ut finns alla på plats. Attentatsmännen har räknat ut statsministerns troliga färdväg. Folk finns placerade på bägge sidor av Sveavägen och en följer efter statsministerparet på femton meters håll. Statsministern kommer inte att ha en chans.

Statsministerparet korsar Sveavägen vid Adolf Fredriks kyrkogata, de tittar i ett skyltfönster ett kort ögonblick och promenerar sedan fram mot korsningen vid Tunnelgatan. Varje rörelse följs av män med walkie-talkies.

Framme vid Dekorina står en man med ryggen vänd mot ett skyltfönster. Denne har följt efter paret Palme, korsat Sveavägen och kommit före. Han väntar. I den djupa fickan på den mörkblå täckjackan vilar en revolver.

När statsministerparet passerar, glider den väntande mannen upp bakom dem. Han tar några hastiga steg, fattar tag i statsministerns axel med sin ena hand och drar honom intill sig. I samma rörelse har han dragit fram revolvern ur fickan med den andra handen, och trycker den mot statsministerns rygg. Han skjuter två gånger. Revolvern är grovkalibrig, men knallarna är inte särskilt höga, ammunitionen har preparerats för ett mord av just det här slaget.

Statsministern faller och är förmodligen död innan han

når marken. Hans hustru böjer sig ned vid hans sida. Hon skriker.

Attentatsmannen rundar paret och springer in i Tunnelgatans gränd, förbi byggbarackerna och fram mot trapporna som leder upp till Malmskillnadsgatan och David Bagares gata. Han sladdar lite i snömodden med sina lågskor, men flykten bär inget av panik över sig. Han vet att flyktvägen är täckt. Han korsar Malmskillnadsgatan och springer nedför David Bagares gata mot Regeringsgatan. Där slukas han upp av nattmörkret. Kanske försvinner han in i någon lägenhet i närheten, kanske fortsätter han ner mot Birger Jarlsgatan för att helt lugnt ta bussen från området. Bara han själv och de övriga konspiratörerna vet säkert.

Kvar i korsningen Sveavägen/Tunnelgatan ligger en mördad statsminister. Operationen har lyckats, en mördare är på flykt och deltagarna i komplotten drar sig tillbaka.

På natten går signalerna i de högerextremistiska kretsarna i Stockholm. En polisman vid Norrmalm, välkänd för sina fascistiska sympatier, blir överlycklig. Mitt i natten slänger han sig på telefonluren och ringer upp en meningsfrände och polisbefäl, också han vid Norrmalm. Denne blir först irriterad över att ha blivit väckt, men han lugnar sig när han får höra budskapet. De skålar i champagne över telefonledningen.

"Den fähunden har fått sitt", jublar den uppringande polisen. Dagen efter är det polisfest. Till ett avskilt rum har ett antal poliser dragit sig tillbaka. De flesta är från Norrmalmspolisens beryktade A-tur och från den ökända Baseballigan. Polisbefälet berättar om telefonsamtalet han fått på natten och föreslår en skål i samma anda:

"Skål för Olof Palmes död!"

Så var han borta.

BAKGRUNDEN

Olof Palme var förmodligen samtidens mest kände svenske politiker. Han var internationellt känd, och i Sverige dominerade han den politiska scenen, oavsett om han befann sig i opposition eller satt vid regeringsrodret. Men Palme var också kontroversiell som politiker på alla de fält han opererade. Internationellt var han omstridd, och i den svenska partipolitiken utgjorde Palme ett rött skynke för samtliga borgerliga partiledare.

Inom hans eget parti fanns det också delade meningar om hans person. I de internationella frågorna ansågs han allmänt som en utpräglad vänsterpolitiker, och därför drog han på sig elden från reaktionen. Men det fanns andra som ansåg honom som en opportunist, vars vänsteruppfattning alltid ledde honom till kapitalismens försvar. Inom det socialdemokratiska partiet var han strax före sin död mycket omtvistad, på grund av den utpräglade högerpolitik hans regering förde.

Palmes regering hade lagt ner en stor del av den svenska varvsindustrin, och vid tiden för mordet stod den i begrepp att slakta Malmös storindustri, d v s Kockums varv. Den ekonomiska politik hans regering förde gjorde de rika rikare, men minskade arbetarklassens köpkraft. Detta faktum hade månaderna före hans död fött det så kallade Dalaupp-

roret, vilket fick en motsvarighet i Dackeupproret med centrum i fackföreningen vid SAAB i Oskarshamn. Där sa fackordföranden: "Jag skäms över att vara sosse!"

I Småland, närmare bestämt i Nässjö, fanns också den inom socialdemokratin kritiska grupperingen SAFE. Denna krävde regeringens avgång på grund av dess politiska fasthållande vid orättvisorna. Dessa bestod i att köpkraften minskade hos arbetarklassen och dess pensionärer, och de var faktiskt så stora att 600 000 svenskar hade formell rätt att kräva socialhjälp. Dagarna innan Palme mördades besökte han Nässjös socialdemokrater och gycklade i demagogisk ton medsina kritiker i SAFE. De senares krav på regeringsombildning tystades dock av mördarens skott på Sveavägen.

*

Någon har sagt att mordet på landets statsminister Olof Palme berövade Sverige oskulden. Många upplevde händelsen som otrolig. En människa som via TV nästan dagligen besökt svenskarnas hem, var död. Till overkligheten bidrog att de flesta svenskar bara sett Palme i TV, och där fanns han fortfarande kvar, fast han var borta. Overkligheten hade också sin grund i tidningarnas behandling av mordet. Naturligtvis dominerade händelsen massmedia under lång tid, men det var förbluffande hur ytligt händelsen återgavs, och hur Palmes politiska liv hölls utanför.

Massmedias bild av tänkbara gärningsmän var ytterst brokig. Allt vad världen känner av terrorister passerade revy. Schakalen, Abu Nidal, den västtyska Baader-Meinhofgruppen och de italienska Röda brigaderna. Utländska regimer som de i Chile, Israel, Iran och Irak. Kurdiska organisationer, liksom det amerikanska CIA, nämndes som attentatets tänkbara organisatörer och gärningsmän. Internationella högergrupper som EAP (Europeiska arbetarpartiet) och WACL (World Anti-Communist League) utpekades likaså. Det spekulerades i om en svensk rättshaverist eller en ensam galning kunde ha förövat dådet.

Men motiven som presenterades för den ena eller andra var svaga. Terroristgrupper av det slag som nämnts kan uteslutas direkt, eftersom själva meningen med deras dåd är att kopplingen ska framstå i klar dager. Som regel lämnar de också ett meddelande om saken. Men efterhand som fakta kring mordet har kommit fram skönjer vi ett starkare och mer logiskt motiv, ett motiv som trollats bort i svensk massmedias bevakning och analys av händelsen. För att klargöra motivet måste vi gå tillbaka i tiden.

*

Olof Palme tillhörde en politisk generation mellan Tage Erlander, Gunnar Sträng, Torsten Nilsson m fl å ena sidan och dagens socialdemokratiska ledare å andra. Palme själv tillhörde överklassen. Han anslöt sig till socialdemokratin efter officersutbildning och började som studentpolitiker med inriktning på internationella frågor. En tid fungerade han som studieorganisatör inom SSU, men även till denna organisation kom han ovan- och utifrån. Olof Palme hade politiken som enda yrke, och i detta lotsades han fram av främst Tage Erlander. Många vittnesmål från landets socialdemokrater talar om Palme som främmande för folket i partiorganisationerna, och när han var ute och reste i landet verkade han alltid spänd och på sin vakt, även gentemot de egna partivännerna. Den här sidan av hans personlighet var mer framträdande i början av hans karriär och slipades delvis bort med tiden.

Hos de politiska motståndarna i de borgerliga partierna blev Palme i mitten av sextiotalet något av ett rött skynke. Anledningarna till detta var flera. Samtidigt som han var verbalt skicklig och slagkraftig i diskussionerna var han arrogant i tonen. Han betraktades förmodligen också som något av en klassförrädare, eftersom hans kontakter in i överheten var större än de flesta borgares.

Socialdemokratins allmänna politik vid Palmes inträde på den politiska arenan kännetecknades av ett långt drivet klassamarbete. Utvecklingen sågs under sextiotalet som en spiral, där man ständigt steg uppåt. Då massproducerades nya bostäder, industrin gick för högvarv, köpkraften hos arbetarklassen ökade och konsumtionen steg. Enigheten i det politiska livet var bedövande. Själva bedömde SAF och LO sitt samarbete som så framgångsrikt att föreningarnas båda ordförande, Kugelberg och Geijer, gjorde en resa till USA, där de talade om klassamarbetets välsignelse för det landets kapitalister och fackföreningsfolk.

Tage Erlander var på ett flertal USA-resor, där han fick ett storartat mottagande. Sverige, och speciellt den socialdemokratiska regeringen, var vid denna tidpunkt klart USA-vänligt. Under Koreakriget och det kalla krigets dagar hade Sverige följt med i de politiska svängarna, och i den saken hade inget ändrats under sextiotalet.

*

Det vore riktigare att säga att inget hade ändrats i den officiella politiken. Men utanför det etablerade samhällets kontroll hade en ny rörelse börjat växa fram. USA:s krig i Vietnam blev det första TV-kriget. De ohyggliga bilderna från kriget trängde in i de svenska vardagsrummen. Bland ungdomen, främst den studerande ungdomen, organiserades en rörelse till stöd för Vietnams sak, och protesterna mot USA:s krig fick allt större omfattning under senare delen av sextiotalet. Genom en engagerad och självuppoffrande insats byggdes FNL-grupper upp runt om i landet, och propagandan vann allt fler anhängare till rörelsen.

Denna rörelse kom i direkt motsättning till de politiska partierna. Borgarna var naturligtvis helt fångna i sin USA-vänlighet och sin primitiva antikommunism. Norra Vietnam var ju befriat och styrdes av kommunisterna. Socialdemokratins uppfattning skilde sig inte nämnvärt från de borgerligas. Vänsterpartiet, under sin nye ledare CH Hermansson, satte friandet till socialdemokratin före den framväxande utomparlamentariska rörelsen. Motsättningen mellan denna rörelse och de politiska partierna hotade att ställa de senares ungdomsförbund helt utan medlemmar. Vpk miste faktiskt sitt ungdomsförbund just i denna motsättning.

För att inte socialdemokratin skulle hamna helt vid sidan av utvecklingen bildades Svenska Vietnamkommittén med Gunnar Myrdal som ordförande. Även denna organisation kom i direkt motsättning till FNL-rörelsen, eftersom kommittén företrädde pacifistiska uppfattningar och nekade att ta klar ställning mot USA-imperialismen.

Den 21 februari 1968 arrangerade Svenska Vietnamkommittén en demonstration i Stockholm. I spetsen för den gick Olof Palme, sida vid sida med Nordvietnams Moskvaambassadör. Olof Palme talade vid det avslutande mötet och sa bland annat: "Sanningen är att den överväldigande majoriteten av människorna tar avstånd från detta krig, vill ha slut på lidandena, vill ge Vietnams folk rätten att bestämma om sin framtid." Vidare framhöll han att USA:s krig inte upplevdes som ett försvar av demokratin.

Reaktionerna på Palmes tal och hans deltagande i demonstrationen blev våldsamma. I riksdagen interpellerade högerledaren Bohman och frågade statsministern, om han ansåg det lämpligt "att en medlem av regeringen genom deltagande i offentlig demonstration solidariserar sig med uttalanden och slagord som är grovt kränkande för ett främmande land med vilket Sverige upprätthåller vänskapliga förbindelser." Bohman reagerade så starkt på Palmes tal att han vände sig direkt till utrikesministern, Torsten Nilsson, med en undran om regeringen verkligen kunde ställa sig bakom något sådant.

Utrikesministerns svar upprörde Bohman. Svaret gick i korthet ut på att den utomparlamentariska utvecklingen kring Vietnamfrågan hade glidit regeringen ur händerna. Bohman skriver i sina memoarer: "Regeringen måste få kontroll över skeendet. Gunnar Myrdal hade därför övertalats att sätta sig som ordförande i Vietnamkommittén. Och Palmes medverkan på Sergels torg hade också varit en åtgärd vidtagen i det bestämda syftet att få grepp över utvecklingen."

Oavsett vilka grunder som låg bakom Palmes handlande fick det stor genomslagskraft. Högerpartiet krävde Palmes avgång. Den amerikanske ambassadören i Sverige kallades hem "för konsultationer", vilket är en diplomatiskt mycket stark markering.

Palmes ställning inom det socialdemokratiska partiet var vid denna tid inte helt oomtvistad. Men ett år senare valdes han enhälligt till ny partiordförande.

Som statsminister gjorde Palme ett mycket starkt uttalande vid juletid 1972, när USA terrorbombade Vietnam. Palme fogade Hanoi till listan på städer som utplånats eller terrorbombats av fascismen under andra världskriget, en

liknelse som fick USA:s president att rasa. Förbindelserna mellan Sverige och USA försämrades tydligt av USA:s terrorbombningar och Palmes rakryggade fördömande av dessa.

Palmes internationella anseende växte stadigt i den progressiva delen av världen. Hans internationella engagemang gällde inte bara Vietnam. Han besökte Kuba och Nicaragua. Den tidigare hundraprocentigt proisraeliska linjen bröts av socialdemokratin under Palmes ledning, och diskussioner och överläggningar togs upp med palestinierna. I det så kallade femkontinentsinitiativet var Palme en av inspiratörerna och galjonsfigurerna. Denna sammanslutning av neutrala länder kom i många frågor i direkt motsättning till USA-imperialismen. Vid sidan av femkontinentsinitiativet var Palme aktiv inom Brandtkommissionen, vilken verkade för avspänning och fred. Förutom Palme själv och den man som givit namn åt organisationen deltog även den ryska regeringens man, Arbatov. Palme hade utan tvekan ett internationellt anseende som ansågs progressivt, och i t ex Afrikas framstegsvänliga länder var hans storhet mer påfallande än vad de flesta svenskar kände till.

*

Palmes internationella engagemang, som bland annat innefattade att han var FN:s medlare i kriget mellan Iran och Irak, var ständigt utsatt för krypskytte från den svenska reaktionen. Kritiskt, men verserat, framfördes detta av moderatpartiet i riksdag och i tidningspolemik. Men ju längre ner i de högerorienterade kretsarna och organisationerna kritiken spred sig, desto gapigare och mer onyanserad blev den.

Under sjuttiotalet samlade sig den svenska reaktionen

och på åttiotalet gick den till aktion på en rad olika fält, ideologiskt och politiskt. Som en skänk från ovan anlände en kulen oktobernatt, närmare bestämt den 27 oktober 1981, U-137 till Karlskronas skärgård. Befälhavaren, Gushin, och hans berusade besättning rände på grund med sin ubåt. Morgonen därpå upptäcktes den av en fiskare, som skulle ut på gårdsbacken för att pinka. Trots att ubåten, med dånande motorer, sökt komma av grundet hela natten, hade ingen märkt den. Men när den väl hittats blev den mer än uppmärksammad.

En rysk ubåt på grund i den svenska skärgården! Den svenska pressen jublade och vräkte ut sina ubåtsreportage. Det som ända sedan slutet av andra världskriget bara varit fantomer, som skulle motivera större militäranslag, var nu ett faktum. De ryska förklaringarna om felnavigering sopades bort som eländiga lögner. Båten stod där den stod.

Den politiska kris med Sovjetunionen som utvecklade sig blåstes av, men ubåten har sedan dess likt galten Särimner dykt upp med jämna mellanrum – dock utan att synas. Moderaterna var det parti, som drog på värst. Partiledarna dök upp på flottbaserna, och marinens högre officerare dök upp som militärstrategiska snillen i Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter.

Jättelika inringningar av påstådda ubåtar skedde i såväl Stockholms som Karlskronas skärgårdar, och enstaka ensamvargar till ubåtar skådas titt och tätt sedan den 27 oktober 1981. Carl Bildt, då ännu inte moderatledare men väl ledande inom sitt parti, blev landets politiske ubåtsexpert. En kommission bestående av representanter för riksdagens partier tillsattes för att studera och analysera det påstådda ubåtsspionaget. Resultatet blev som väntat. Sverige var ständigt utsatt för bevakning av främmande makt. Att

denna makt var rysk fick ingen svensk tvivla på.

Det kalla krig som militären och moderaterna sökte mana fram har understötts på tusen och ett sätt. TV, radio och kvällspress har utgjort det grova artilleriet, men de har understötts av t ex det av SAF bildade förlaget Timbro, som givit ut flera romaner på temat. Ett tema som utvecklats med tidens gång. Det är inte bara ubåtar som spionerar, utan också TIR-märkta ryska långtradare, och alla förbereder de ett anfall mot Sverige. Anfallet ska inledas av Spetznastrupper. Trupper som, fast de är små, är mycket farliga, för de ska slå ut det svenska motståndet innan det hinner organiseras. Adresser till svenska stridsflygare, till högre militärledning och till nyckelpolitiker har nämligen samlats in av polska tavelförsäljare under lång tid. Propagandan kring det väntade anfallet är stark, och man kan sammanfatta med orden från en känd svensk: "Det som var grov officersjargong helt nyligen är nu allmän moral."

*

Denna allmänna moral sammanföll med de tongångar som hördes i Pentagon och Vita huset under den nye presidenten. Under president Carters tid slickade USA sina sår från nederlaget i Vietnam. Reagan vann valet över Carter och ansåg såren färdigslickade. När Reagan tillträdde 1981, samma år som U-137 gick på grund utanför Karlskrona, var det dags för USA-imperialismen att visa musklerna. Ökad aktiv hjälp till banditligorna i Angola och Mocambique, krossandet av den progressiva utvecklingen i Grenada, inblandning i Nicaraguas utveckling och stöd åt contras, terrorbombningar av Libyen och den amerikanska flottans ökade närvaro i Persiska viken. Reagan återuppväckte det kalla krigets anda. Antikommunismen blev

hans ledstjärna, och Sovjet betraktades som "ondskans imperium". De som sökte avspänning eller uppträdde kritiskt mot denna politik betraktades som ondskans handgångne män och som fiender till USA.

Från amerikansk horisont var utvecklingen i Sverige efter U-137:s landkänning lyckosam och i linje med den amerikanska. Lyckan var också stor när Carl Bildt, efter deltagande i den svenska ubåtskommissionens arbete, åkte direkt till USA och avlade rapport.

Men den politiska jargong som var gångbar i de kretsarna gick inte hem riktigt överallt. Olof Palmes egenhändigt utvalde utrikesminister, Lennart Bodström, talade "off the record" klarspråk med sex svenska journalister. Vid detta samtal efter en god middag, uttryckte Bodström tvivel om de ständigt närvarande ryska ubåtarna. Han, liksom andra skeptiker, såg den reaktionära bockfoten i dessa kampanjer.

Då tog det hus i helsicke! Var det Palmes linje hans utrikesminister gav luft åt? Vad menade den socialdemokratiska regeringen? En kampanj startades mot Bodström, och den understöddes av såväl den öppna som den dolda högern. Det blev en "affär".

SÄPO, som hade skapats av socialdemokraterna, hade nu vuxit ifrån regeringens inflytande och blivit en stat i staten med egna uppfattningar i alla frågor. Palme ville granska SÄPO:s nya roll, något som SÄPO inte utan vidare kunde acceptera. SÄPO hade fullständig koll på regeringen och kretsarna kring den, och när Palmes egenhändigt utvalde justitieminister, på Palmes uppmaning, skulle undersöka en omorganisation av SÄPO, föll han på eget grepp. SÄPO låg steget före och skapade "Raineraffären". Palme tvingades avskeda sin egen justitieminister.

Hoten och attackerna i form av läckor och avslöjanden kom från skilda håll. Ett av dem framfördes helt öppet. USA:s nytillträdde ambassadör, Newell, talade med Palme strax före dennes död. Det var ett öppet samtal, i vilket Newell påpekade för Palme att det ansågs ovänligt mot USA, att i FN anklaga dem för inblandningen i Nicaragua. Fanns det kritik skulle den framföras på tu man hand till USA och inte offentligt. Palme kommenterade detta samtal med orden: "Det låter som utpressning!"

Någon chans att framföra kritik direkt till USA:s president hade Palme emellertid aldrig haft. Olof Palme, som rest jorden runt, inbjuden av olika statsöverhuvuden, hade aldrig fått någon officiell inbjudan till USA! Men han hade fått en annan inbjudan, som han antagit. Bara några veckor efter det att skotten föll på Sveavägen var det meningen att Sveriges statsminister, Olof Palme, skulle besöka Moskva för att träffa Sovjetunionens nytillträdde partiledare, Michail Gorbatjov. Mötet kom aldrig till stånd. Mördarens kulor satte stopp för den saken.

Var rädslan hos högern så stor för den väntade avspänningen och för Palmes moskvabesök att de satte stopp för resan? Motiven fanns hos högerkrafterna! Organisationen fanns där också! Att viljan fanns visar hundratals utsagor!

VITTNENA

Almanackan visar fredag 28 februari 1986. Det är fredagskväll i ett kylslaget Stockholm. Ute är det kallt, mycket kallt, termometern visar över 20 minusgrader, och på gatorna ligger snömodden kvar här och var.

Omkring klockan 20.30 lämnar statsminister Olof Palme och hans fru Lisbeth bostaden på Västerlånggatan. De är på väg till biografen Grand, där de stämt möte med sonen Mårten och hans sambo. Sällskapet skall se Bröderna Mozart.

Paret Palme går mot Gamla stans tunnelbanestation, där de ämnar ta ett tåg för att hinna fram till Grand i tid.

*

Ungefär samtidigt stiger "Inga" av ett tåg vid Gamla stans tunnelbanestation, just den station som paret Palme är på väg till. Mycket folk är i rörelse och "Inga" följer strömmen mot utgången. En bit framför sig lägger hon märke till en stillastående man i täckjacka. En antenn, som från en mobiltelefon eller walkie-talkie, sticker upp innanför jackkragen, vilket ser märkligt ut. Mannen gör "Inga" nyfiken. När hon passerar honom vänder hon sig om för att granska honom närmare, och då ser hon att mannen tagit fram en platt, telefonliknande apparat, som han tycks tala i.

"Inga" kan inte uppfatta vad som sägs, om nu något sägs. Hon ser bara mannens läppar röra sig.

"Inga" går vidare mot utgången till Schönfeldts gränd, traskar upp för trapporna och kommer ut i den kyliga vinterkvällen. En bit in finns en tvärgata som mynnar ut i Schönfeldts gränd med en trappa och ett trappräcke. Precis som "Inga" passerat denna punkt hör hon plötsligt en duns bakom sig. Hon vänder sig om och ser en man rusa fram till en portgång, han måste uppenbarligen kommit farande över trappräcket, därav dunsen. Väl framme i porten tar också denne man fram något som liknar en walkie-talkie, och "Inga" ser honom prata i den, samtidigt som han intensivt tittar mot den T-baneuppgång hon just kommit upp ur. "Inga" tycker mannen ser märkvärdigt spänd ut och undrar vad det är fråga om. Hon tittar på klockan. Den visar 20.35.

Just då, ett tjugotal meter framför mannen med walkie-talkien går statsminister Olof Palme och hans hustru ner för trapporna till Gamla stans tunnelbanestation. "Inga" fortsätter till sin före detta arbetsplats, dit hon hela tiden varit på väg. Väl inne i värmen säger hon till en kamrat: "Hemskt vad konstiga människor det är som rör sig i Gamla stan i kväll".

*

Filmen Bröderna Mozart närmar sig slutet. Klockan är strax före 23.00. "Tommy" är i flyttningstagen denna kalla kväll i månadsskiftet februari/mars. "Tommy" och hans flickvän står på Rörstrandsgatan, någon kilometer från biografen Grand, och lastar en säng på bilens takräcke. Just som buss 44 kör förbi och saktar ner för att stanna vid hållplatsen strax bortanför, kommer en polisbil farande i hög hastighet. Den tvärnitar i närheten av busshållplatsen.

"Tommy" tittar upp och ser en civilklädd man hoppa ur polisbilen och slänga sig upp på bussen. Polisbilen tvärvänder, men chauffören har haft lite för bråttom och bilen fastnar i en snödriva. Efter ett tag kommer den loss och kör snabbt iväg.

"Tommy" får fast sin säng på biltaket, startar bilen och kör iväg mot Hässelby. På Tranebergsbron, cirka 22.30 möter han ytterligare ett antal polisbilar, det kan vara tre, fyra stycken, varav en piket.

"En armada", tänker "Tommy". Armadan är på väg in mot Stockholms city.

*

"Gunnel" har varit på bio. På väg hem stannar hon till vid biografen Grand för att titta närmare på skyltningen. Kanske är Bröderna Mozart värd ett nytt biobesök? Plötsligt lägger "Gunnel" märke till en man vid sin sida. Hon känner obehaget komma krypande. Blickarna dras mot mannen, och "Gunnel" lägger märke till att han är stor, bred. Mannen reagerar på "Gunnels" uppmärksamhet. Han vänder sig halvt ifrån henne, tar upp en cigarett, kupar händerna och tänder. Händerna skakar lite.

"Han tog upp cigaretten som för att få en anledning att vända sig bort och dölja ansiktet", säger "Gunnel" när hon berättar om händelsen. Hon kände olust och gick raskt därifrån.

Den brede mannen utanför biografen har i efterhand fått en egen beteckning. Han kallas Grandmannen.

*

Klockan är 23.06. På Grand har filmen Bröderna Mozart just tagit slut och publiken reser sig för att gå. Det är

trängsel mot utgångarna.

"Ulrika" har bråttom. Hon skall till en ny tillställning och har därför tjuvstartat lite. Kappan är redan på när utgångsdörrarna öppnas. "Ulrika" är en av de första ut från biografen Grand denna kalla februarinatt.

"Vad är klockan, jag måste ju hinna", tänker "Ulrika" och rusar fram till en man som står ute vid trottoarkanten, rakt framför Grands ingång.

"Vad är klockan", frågar "Ulrika" mannen.

"Det skall du skita i", får hon till svar.

"Men jag frågar ju bara vad klockan är", säger "Ulrika", förbryllad över mannens svar och uppträdande.

"Stick härifrån", svarar han bara.

"Ulrika" lyder hans uppmaning och lämnar snabbt platsen. Är det Grandmannen hon pratat med?

*

Klockan är 23.05. På Holländaregatan, ett par kvarter nästan rakt bakom biografen Grand, har "Maj-Britt" stannat till. Hon är i sällskap med en väninna.

"Just här blev jag väskryckt för en tid sedan", berättar "Maj-Britt".

I samma ögonblick kommer tre män inrusande på Holländaregatan från Tegnérsgatan. Det är omöjligt att inte lägga märke till dem. "De rusar besinningslöst", tycker "Maj-Britt". Hon lägger särskilt märke till mannen som springer i mitten och som halkat efter någon meter. Han är stor och ljus, och "Maj-Britt" tycker han verkar bekant på något sätt. Hon granskar därför männen noga, särskilt den ljuse.

Men när männen kommer närmare ser "Maj-Britt" att hon misstagit sig. Hon känner inte igen någon av dem.

Hon lägger bara märke till att de är tjockt klädda, i något täckjackeliknande. Och så springer de på ett karaktäristiskt sätt. "De sprang buffligt", minns "Maj-Britt" i efterhand.

När männen passerat följer "Maj-Britt" dem med blicken. En av dem viker av till vänster mot Kammakaregatan, de andra två fortsätter rakt fram bakom Adolf Fredriks kyrkogård. "Maj-Britt" och hennes väninna står undrande kvar. Vad var detta för något? Varför denna besinningslösa brådska?

Ungefär samtidigt har Olof Palme dragit på sig överrocken inne på Grand, tagit Lisbeth i handen och följt strömmen ut från biografen. De är fortfarande i sällskap med sonen Mårten och hans sambo. De båda paren promenerar tillsammans fram till korsningen Sveavägen/Kammakaregatan, där de stannar till ett kort ögonblick, växlar några ord och sedan skiljs åt. Olof och Lisbeth Palme fortsätter ensamma Sveavägen fram.

*

Några kvarter från Sveavägen, uppe på Brunkebergsåsen, är "Eva" på väg hem. Hon har jobbat kvällsskift och ryser lite inför tanken att behöva gå ut igen. Men hunden måstes rastas, även i 20 graders kyla.

Klockan är cirka 22.50 och "Eva" är nästan hemma. Vid Johannes kyrkogård, precis utanför sin lägenhet, lägger hon märke till två män som står bredvid en bil som går på tomgång. De båda männen talar i något som liknar en walkie-talkie, och de verkar på något sätt vaksamma, som om de spejade efter någon eller något.

"Eva" går upp i sin lägenhet, skakar av sig den värsta kylan, men stannar inte. Istället kopplar hon hunden och går

Högerkrafterna betraktade Olof Palme som en vänsterman, inte minst på grund av hans internationella engagemang. Ovan: Palme demonstrerar mot USA:s krig i Vietnam tillsammans med Nordvietnams Moskva-ambassadör 1968. Nedan: Palme med Nicaraguas president Ortega 1975.

Stockholms City, klockan 23.10-23.30

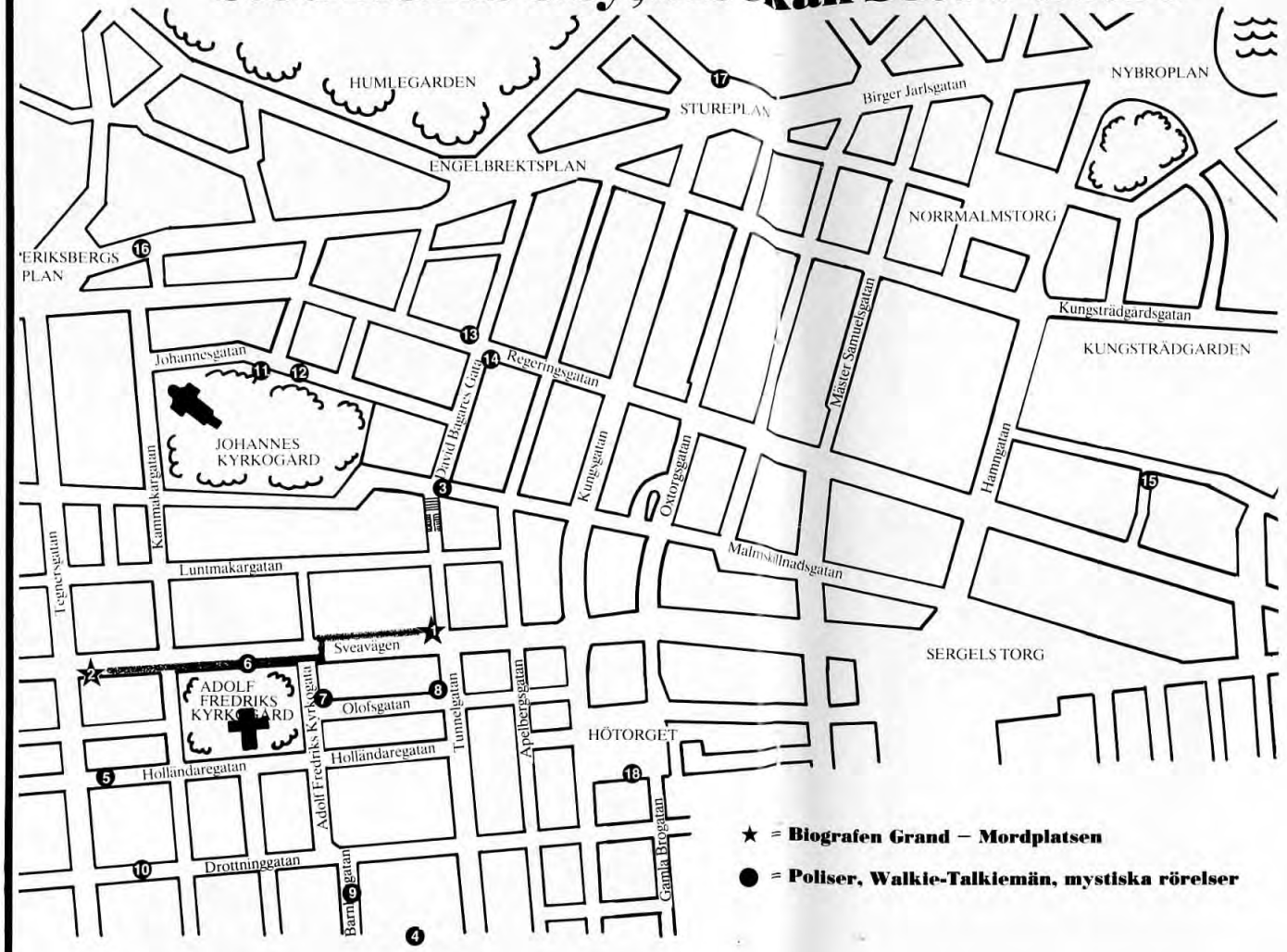

① *Mordplatsen.*

② *Biografen Grand.*

③ *Piket från Östermalm.*

④ *Piket från Norrmalm.*

⑤ *Tre springande män.*

⑥ *Man skuggar Palme.*

⑦ *Walkie-talkie-man.*

⑧ *Walkie-talkie-man.*

⑨ *Man plockas upp i bil.*

⑩ *Polisbil med walkie-talkie-man.*

⑪ *Walkie-talkie-män.*

⑫ *Polisbil (L Källström).*

⑬ *Walkie-talkie-män.*

⑭ *Polisbil 1520 kl 23.23.*

⑮ *Polisbil 1520 när larmet gick.*

⑯ *Piltz/Tell vid buss 43.*

⑰ *Polisbil med släckta lyktor.*

⑱ *Polispiket med släckta lyktor.*

Den första bilden från mordplatsen, tagen av Ulf Karlsson. I polisbilen sitter kommissarie Gösta Söderström.

Stig Engström, den s k Skandiamannen, var en av de första som kom fram till den skjutne Olof Palme, men trots detta har han inte fått vara med vid några rekonstruktioner av mordet.

ut igen. Det måste göras. När hon kommer ut ur porten ser hon att de båda männen står kvar. Hon blir nyfiken. Och nyfikenheten minskas inte av att scenen är oförändrad när den obligatoriska kvällspromenaden är avklarad och hundens naturbehov uträttade.

När "Eva" kommer upp i sin lägenhet igen ställer hon en pall vid fönstret som vetter mot Johannesgatan och Johannes kyrkogård. När hon står på den har hon full utsikt över de mystiska männen nedanför. Precis som "Eva" kommit upp på pallen ser hon en polisbil sakta glida förbi de båda männen med walkie-talkie. Hon följer bilen med blicken ett ögonblick, och när uppmärksamheten åter riktas mot de båda männen är de försvunna. Platsen de stod på är tom. Klockan är 23.10 den iskalla natten till den 1 mars.

*

"Kristian" är jurist. Han är på väg hem efter en kväll i glada vänners lag. Klockan är omkring 23.15, och "Kristian" kommer gående Regeringsgatan fram. Han närmar sig korsningen vid David Bagares gata och i riktning från Kungsgatan, då han ser två män vända sig in mot ett skyltfönster. Det tillhör en brödbutik och är tomt. De båda männen håller armarna lyfta och "Kristian" tycker det ser ut som om de talade i en walkie-talkie eller något liknande. Männen är resliga och ser ut att vara vältränade. De verkar inte vara utlänningar.

"De liknade mest två blonda vikingar", säger "Kristian". Männen bär överrockar, den ene en vanlig trenchcoat och den andre en mörk rock med vita stänk i.

Gatan ligger tom och öde och männen står nästan helt stilla. "Kristian" upplever situationen som obehaglig, nästan hotfull. Han stannar till vid en container vid trottoar-

kanten och gömmer sig bakom den för ett ögonblick. Han vill inte passera de båda männen, och efter en stunds tvekan smiter han upp på David Bagares gata, mitt emot de båda männen vid brödbutiken. Han tar en omväg över Brunkebergsåsen för att komma hem. I en portgång på Malmskillnadsgatan ser "Kristian" en bil som står och kör på tomgång, men tänker inte så mycket på det. Klockan är snart 23.20 denna fredagskväll.

*

På andra sidan Brunkebergsåsen, vid Drottninggatan några kvarter bakom biografen Grand, stannar en polisbil vid trottoarkanten. "Ingrid" tittar just då ut genom sitt fönster och ser att framdörren öppnas och att en man i mörkblå overall sticker ut ena benet på trottoaren. Han talar i något som liknar en walkie-talkie. Klockan är 23.10.

"Ingrid" lägger märke till att bilen har något slags teknisk apparatur i bakfönstret, hon ser lampor som blinkar från något slags panel, och inne i bilen ser hon en nummerskylt. "Ingrid" kan inte läsa hela sifferkombinationen men de tre sista siffrorna verkar vara 520. Plötsligt hör "Ingrid" mannen i polisbilen.

"Jaså, därborta", säger han. Sedan drar han in sitt ben, slänger igen bildörren med en smäll och kör iväg med en rivstart i riktning mot Kungsgatan. "Ingrid" lämnar sitt fönster.

*

"Alf" härstammar från Västergötland. Han bor dock i Stockholm och är på väg hem denna isande februarikväll. Det biter i skinnet när han promenerar Sveavägen fram. Klockan är drygt 23.10. "Alf" går utmed Adolf Fredriks

kyrkogård i riktning mot biografen Grand, då han på håll ser två par ta avsked från varandra. Ett av paren kommer sedan gående mot honom. När de kommer närmare ser "Alf" till sin förvåning att det är Olof och Lisbeth Palme han möter.

"Var fan är livvakten", tänker Alf när paret Palme passerar, och tittar sig omkring. Kanske femton meter bakom paret Palme kommer en man gående. "Alf" ser uppmärksamt på honom.

"Det här måste vara livvakten, men varför bara en",tänker han.

Den förmodade livvakten och "Alf" närmar sig hastigt varandra, och "Alf" studerar honom noga. Men precis som de möts höjer mannen sin ena hand och tittar ut mot Sveavägen, som för att dölja ansiktet. Trots detta hinner "Alf" se ett markerat igenkänningsmärke i hans ansikte. Mannen är stor och kraftig, har mellanblont hår, bär en mörkblå täckjacka och har mörka sportskor. Han har mörka byxor, och "Alf" tänker att det måste vara uniformsbyxor. Av någon anledning kryper sig en olustkänsla på "Alf", som vänder sig om och tittar efter den förmodade livvakten. Hans gång är något hjulbent och benen tycks långa i förhållande till kroppen.

"Han går som en bonddräng", tänker "Alf" och lägger märke till en glipa mellan byxorna och sportskorna. Strumporna lyser vita i kvällsmörkret. Anklarna syns tydligt.

"Alf" följer mannen med blicken. När paret Palme stannar vid övergångsstället vid Adolf Fredriks kyrkogata ser han att mannen också stannar till. "Alf" blir ännu mer olustig. Han vänder sig om och skyndar vidare längs Sveavägen. Efter en stund passerar han biografen Grand. Där syns Grandmannen inte längre till. Han följer efter paret Palme.

*

"Jerker" är i trettioårsåldern. Denna fredagskväll har han varit på restaurang tillsammans med två vänner, en man och en kvinna. Sällskapet bryter upp klockan 22.30, och strax efteråt splittras de. Mannen beger sig iväg på egen hand, medan "Jerker" och hans kvinnliga vän börjar en promenad genom Stockholms city. Från Drottninggatan kommer de in på Adolf Fredriks kyrkogata, en gatstump som leder fram mot Sveavägen. Gatan är folktom så när som på en stor kraftig man, som står med ryggen vänd mot "Jerker" och hans väninna och med ansiktet mot Sveavägen, som ligger femtiotalet meter längre fram. Klockan är omkring 23.15.

"Jerker" ser att mannen håller en kommunikationsradio av något slag, men han hör inget. Det verkar som om mannen väntar på ett anrop. "Jerker" ser kommunikationsradion mycket tydligt.

"Det är en sådan som polisen brukar ha, fast något större", säger han. "En svart apparat med inplastad antenn".

När de passerar mannen vänder sig "Jerker" om och tittar honom rakt i ansiktet.

"Jag kände omedelbart igen honom. Jag visste att jag hade sett honom förut, men jag kunde inte placera honom just då", säger "Jerker". Senare kom "Jerker" på att det var polismannen Thomas Piltz han sett.

Paret fortsätter sin promenad i riktning mot Sveavägen. Det är isande kallt och de söker sig in i en portgång för att värma sig. Det är den sista porten på Adolf Fredriks kyrkogata innan denna mynnar ut i Sveavägen, bara ett tiotal meter bort. Men paret fick inte vara i fred.

"Plötsligt hörde vi springande steg i trapphuset. En man

kom rusande mot mig i mörkret och han knuffade till mig lite bryskt. Sedan försvann han ut. Jag såg aldrig hur han såg ut, han var som ett svart streck förbi mig, men jag såg i alla fall att det var en man", berättar "Jerker".

"Jerker" och hans väninna stannade inte länge i portgången, den rusande mannen förstörde stämningen. De gick ut i vinterkylan igen och var strax ute på Sveavägen. Där såg de en folksamling, snett fram mot höger på andra sidan gatan. De blev nyfikna och gick fram och tittade. På trottoaren stod två kvinnor lutade över en man. Vi sidan av skrek en annan kvinna gällt. "Jerker" och hans väninna stannade på platsen en stund, men när polisbilar och ambulans anlände gick de därifrån och tog tunnelbanan hem.

Först dagen efter fick "Jerker" veta att mannen på gatan var Olof Palme. Han hade just blivit mördad.

*

"Martin" kommer körande uppför Tunnelgatan mot korsningen vid Sveavägen. Alldeles framme vid Sveavägen stannar han med framhjulen på övergångsstället. "Martins" flickvän skall hämta pengar i en bankomat på andra sidan gatan, och han hittar ingen parkeringsplats. Flickvännen hoppar ur bilen och springer över gatan. "Martin" blir kvar i bilen tillsammans med en kamrat. Hans blick sveper över Sveavägen, han är lite orolig för att en polisbil skall komma, då parkeringen är minst sagt olaglig.

Plötsligt ser "Martin" en man komma gående i rask takt på motsatta sidan av Sveavägen, fram mot Tunnelgatan i riktning från Adolf Fredriks kyrkogård. Mannen går ända ute vid trottoarkanten, kanske har han sneddat över gatan strax innan. Mannen passerar en reklampelare på utsidan, mot gatan, och viker sedan av in mot färghandeln Dekori-

ma, som ligger i hörnet Sveavägen/Tunnelgatan. "Martin" ser hur mannen först tittar in i skyltfönstret, för att sedan vända sig om och bli stående med ansiktet vänt ut mot gatan. Mannen ser fram och tillbaka utmed Sveavägen, han ser ut att vänta på något. "Martin" lägger märke till att han har händerna i fickorna.

"Martin" tycker mannen ser kufisk ut, och iakttar honom.

"Titta på den där snubben", uppmanar han sin kamrat. "Han ser ut att vänta på någon. Du skall se att det är en knarkaffär på gång".

"Martin" fortsätter att iaktta den kufiske mannen, men håller samtidigt uppsikt över Sveavägen, det kan ju komma en polisbil. Han ser ett par komma gående, också de ända ute vid trottoarkanten och passerande reklampelaren på utsidan. När de passerat pelaren viker de av in mot mitten av den breda trottoaren och passerar mannen vid Dekorimas skyltfönster, som för "Martin" bara är en svart silhuett mot det upplysta fönstret i nattmörkret. Paret går arm i arm, men just som de passerat mannen vid fönstret släpper de armkroken, och mannen släpar efter något steg. "Martin" ser mannen vid skyltfönstret lösgöra sig från sin plats precis som paret passerat och följa efter dem. Han glider upp bakom mannen, griper bakifrån tag i hans vänstra axel och drar honom intill sig. Samtidigt trycker han sin högra arm mot mannens rygg. "Martin" ser ett ljussken och sedan ytterligare ett. "Mynningsflammor", tänker han. Den angripne mannen faller ihop på gatan.

Klockan är 23.21.20 – åtminstone enligt den officiella version som fastslagits i efterhand.

"Martin" fortsätter att följa scenen ute på Sveavägen. Han ser hur den kufiske mannen stoppar sin högra hand i

jackfickan – "för att stoppa undan vapnet", tänker han – och hur han sedan rundar den liggande mannen på gatan, hos vilken kvinnan just böjt sig ned. Han springer sedan in i gränden på Tunnelgatan rakt framför "Martin", förbi byggbarackerna, som står mitt i Tunnelgatan alldeles där Luntmakaregatan korsar, på vänster sida och sedan fram mot trapporna som leder upp till Malmskillnadsgatan och David Bagares gata. "Martin" ser att mannen som skjutit bär lågskor och anklarna lyser vita nedanför byxbenen i nattmörkret. Han bär en mörkblåaktig täckjacka. Sedan ser "Martin" honom inte längre – han är försvunnen i nattmörkret.

*

Taxichauffören Anders Delsborn sitter i sin bil och väntar på grönt ljus vid korsningen Sveavägen/Tunnelgatan. Han ser hur en man faller ihop på Sveavägen och hur en annan rusar därifrån. Han ser folk strömma till och hur en kvinna rusar fram och tillbaka, smått hysteriskt. Delsborn kontaktar sin station, Järfälla taxi, och meddelar att det varit skottlossning vid Sveavägen/Tunnelgatan och att en man har skjutits.

Anders Delsborn observerar att mannen som skyndsamt lämnar platsen bär lågskor.

*

Stig Engström är en av de första som är framme vid den skjutne mannen på Sveavägen, den man som några minuter senare visar sig vara Sveriges statsminister Olof Palme.

Stig Engström jobbar som reklamman på försäkringsbolaget Skandia, vars stora kontorskomplex ligger ett femtiotal meter från korsningen Sveavägen/Tunnelgatan. Fre-

dagskvällen den 28 februari 1986 jobbar Stig över. Morgonen därpå skall han åka på en efterlängtad fjällsemester till Idre med sin familj, och han är tvungen att jobba undan en del, därav övertiden.

Stig vet att han måste lämna sin arbetsplats absolut senast 23.15 för att hinna med sista tunnelbanetåget hem. T-ingången vid hörnet Sveavägen/Tunnelgatan är stängd så här dags, så Stig måste hinna fram till nästa station.

På med rocken, kepsen med öronlapparna, glasögonen och så iväg. Stig jobbar på en av de översta våningarna i det väldiga Skandia-huset och måste åka hiss för att komma ner till gatuplanet. Och väl framme vid hissen efter en snabb marsch genom en ändlös korridor, så kommer den inte. "Förbannade hiss", mumlar Stig otåligt. Han har bråttom. Äntligen kommer hissen. In, ner, fram till stämpelklockan, dunk. Stämpeln visar 23.21.00. Med ett fast grepp om handbagen kliver Stig ut i vinterkylan. Han tar dörren bredvid de stora svängdörrarna, som är låsta så här dags, och börjar genast gå mot korsningen Sveavägen/Tunnelgatan, längst ut på trottoaren.

"Vad fan är klockan, hinner jag", tänker Stig redan efter ett trettiotal meters gångmarsch, och börjar fumla med handskar och överrocksärm för att få fram armbandsuret. Men urtavlans botten är helt svart, så Stig kan inte se tiden när han väl fått fram klockan. Han har precis hunnit fram till en reklampelare, och strax före den viker han av in mot Götabankens upplysta fönster för att i dess ljus kunna avgöra vad klockan är.

"Just i denna rörelse, från ytterkanten av trottoaren strax innan reklampelaren och in mot Götabankens fönster, hör jag något som mest liknar ljudet av en smällare", berättar Stig. Han reagerar inte omedelbart.

"Jag tänkte att det är väl någon sådan där raggarameri-kanare", säger han, van vid storstadens oljud som han är. Men när tittar upp bortåt Tunnelgatan ser han en person liggande på gatan och en kvinna som böjer sig ner. Stig halvspringer fram till paret. Det tar sju, åtta sekunder. Han kommer fram några sekunder efter ett ungt par. Han ser aldrig den person som avlossat skotten.

Flera personer dyker upp på platsen, men ingen tar något initiativ. Alla stirrar bara, närmast paralyserade. Vad har hänt? Stig själv vill komma iväg från platsen så fort som möjligt, semestern i Idre hägrar, men det är trots allt just Stig som bryter förlamningen. Hans fru är sjuksköterska och själv har han gått en första hjälpen-kurs på jobbet, ett obligatorium för Skandia-anställda, så han böjer sig ned bredvid kvinnan.

"Mannen ligger framstupa och blod väller fram ur munnen och döljer anletsdragen", berättar Stig. "Jag begriper att andningsvägarna måste frigöras, varför jag tar tag i honom och vänder honom i framstupa sidoläge. Han är alldeles livlös".

Stig sitter på huk med ryggen mot gatan. Efter ett tiotal sekunder lyfter han blicken och tittar in i Tunnelgatans gränd.

"Då ser jag en person titta fram alldeles bakom byggbarackerna på Luntmakargatan. Han tittar fram mot mordplatsen, och på mig ger han ett hotfullt intryck", berättar Stig.

Men Stig sitter kvar vid den skjutne mannen. Han blöder fortfarande kraftigt ur munnen, det är blod över hela ansiktet. När han efter ytterligare några sekunder åter tittar upp är den hotfulle mannen borta. Stig talar med kvinnan där de står på huk bredvid den skjutne mannen.

"Vart tog han som sköt vägen", frågar han.

"Ditåt", svarar kvinnan och pekar in mot Tunnelgatans gränd och bort mot trapporna.

"Hur var han klädd", fortsätter Stig.

"I en mörkblå täckjacka", svarar kvinnan efter någon sekunds tvekan.

Stig sitter kvar vid mannens sida, medan kvinnan har rest sig och hysteriskt rusar fram och tillbaka, samtidigt som hon rycker i och skriker åt dem som kommer fram till platsen.

Så kommer då polisen. Två polismän kliver långsamt ur sin bil och ställer sig framför dess front. Kvinnan rusar fram till dem. De är kommissarie Gösta Söderström och hans kollega Windén.

"Det tog minst sex, sju minuter innan polisbilen kom fram", säger Stig. "Det blir ungefär 23.28, och då sitter jag fortfarande kvar vid den skjutne mannen med ryggen vänd mot Sveavägen".

Då hör Stig springande steg bakom sig och någon ropar: "Vart tog han som sköt vägen?" Då reser sig Stig och pekar, enligt eget förmenande i något militärisk stil, in mot trapporna i Tunnelgatan.

Han ser ett antal poliser rusa fram mot trapporna, då det slår honom att han inte sagt hur mannen som skjutit var klädd, kvinnan hade ju sagt att han bar en mörkblå täckjacka. Stig reser sig och springer efter poliserna, som enligt honom lät som en "glammande småskoleklass" när de sprang in i gränden. Men när han kommer fram till Luntmakaregatan ser han inga poliser, varför han vänder och går tillbaka mot platsen för skottdramat, varvid han rundar byggbarackerna.

"På håll ser jag då hur någon vänt den skjutne mannen i

ryggläge och som bäst gör hjärtmassage. Herregud, tänker jag: var han inte död innan så är han det nu. Hjärtmassage i en krater, det kan aldrig sluta väl".

En ambulans är nu framme och den skjutne mannen lastas in, varpå ambulansen kör iväg. När Stig är framme vid platsen igen, rusar en ung flicka som var där bland de första fram till honom.

"Vet du vem det är som är skjuten", säger hon.

"Nej", svarar Stig.

"Det är Olof Palme!", säger flickan.

"Du skämtar", svarar Stig.

"Nej, sådant skämtar man inte om", säger flickan, och sedan skiljs de åt.

"Det samtalet glömmer jag aldrig", berättar Stig i efterhand. "Jag trodde att det var en knarkaffär som gjorts upp, och så var det Sveriges statsminister som låg skjuten".

Efter det dramatiska och omtumlande samtalet ser Stig en polisman som talar med en man. Han går fram till dem och hör då hur mannen beskriver en person som flytt in i gränden. Till sin förvåning hör han att det är hans eget signalement som mannen beskriver! Men varken polisen eller mannen/vittnet reagerar på Stig, som står bredvid och lyssnar på beskrivningen av sig själv. När polisen är färdig med vittnet, säger Stig till honom att han var en av de första på platsen och att han därför kan lämna fler vittnesuppgifter.

"Tack, vi har redan ett vittne", svarar polismannen.

Frågetecknen hopar sig i Stigs huvud. Vi har redan ett vittne????? Vad är detta? Lite omtumlad går han tillbaka till sin arbetsplats Skandia, han har redan missat tunnelbanetåget. Han talar en liten stund med nattvakten om vad som hänt, hur han hjälpt den skjutne mannen utan att veta att det var Olof Palme. Sedan tar han reda på när nattbussen

går, säger godnatt till vakten och går åter ut i februarinatten. Han går sakta Sveavägen fram, i riktning från mordplatsen mot Odenplan. Polisbilar visslar förbi, men ingen bryr sig om Stig. Han tycker det är konstigt, åtminstone i efterhand. Hans signalement har gått ut över polisradion.

Stig såg bara en ambulans på platsen för skotten och han tänker över det och över andra omständigheter: Varför låg det en oanvänd slemsug på gatan, den borde ju ha använts? Och varför ropade kvinnan att hon minsann också var skjuten, hon som skuttade omkring så?

I efterhand har Stig inte kallats till några av de rekonstruktioner av mordet på Olof Palme som genomförts, vilket är märkligt, då han var en av de första på platsen och den förste som talade med Lisbeth Palme. Han borde ju vara högintressant i mordutredningen.

Och detta beror inte på att polisen och spaningsledningen inte känt eller känner till honom. Stig har anmält sina iakttagelser, han vill bidra med vad han vet, även om han inte inbillar sig att det i sig utgör någon lösning på mordet.

Men polisen har inte varit intresserad, framförallt inte den förre spaningsledaren Hans Holmér. Av Holmér fick Stig öknamnet "Elefanten i porslinsbutiken" – han anses bara klampa på för att göra sig själv märkvärdig.

*

Den person Stig Engström ser titta fram bakom byggbarackerna på Luntmakaregatan, och som han bedömer som hotfull, är vittnet "Lars". På kvällen har han varit på krog på Tegnérsgatan tillsammans med några vänner, och när de bryter upp väljer "Lars" att gå Luntmakaregatan fram, parallellt med Sveavägen. När han kommer fram till korsningen vid Tunnelgatan bestämmer sig "Lars" för att

gå ner till Sveavägen. Han går ner på vänster sida om byggbarackerna.

Just då hör han en smäll utifrån Sveavägen, det låter som ett pistolskott. Han ser en man falla. "Lars" hoppar tillbaka bakom barackerna, han fattar med en gång att någon blivit skjuten. I samma ögonblick hör "Lars" springande steg på andra sidan baracken. Han drar slutsatsen att det är den som skjutit nere på Sveavägen som kommer, och handlar instinktivt. Han vänder sig om, ställer sig med ryggen mot barackväggen och väntar. Ett femtontal sekunder efter det "Lars" hörde skottlossningen ser han en man rusa förbi sitt gömställe. Mannen bär en täckjacka, har en bred ryggtavla, är ganska lång och har en kraftig nacke – "en brottarnacke", enligt "Lars".

"Lars" står kvar och ser mannen springa uppför trapporna som leder till Malmskillnadsgatan och David Bagares gata. Han väntar tills mannen nått krönet och försvinner ur sikte, först då tar "Lars" upp förföljandet. "Han måste ju vara beväpnad, så det är bäst att ta det försiktigt", tänker han.

"Lars" bestämmer sig för att försöka hålla pistolmannens tempo. När han kommer fram till trapporna tar han två, tre trappsteg i taget, precis som mannen med brottarnacken gjort, och är strax uppe på krönet. Där möter han ett par på väg mot trapporna, det är en tjej och en man med sydländska drag.

"Vart tog han vägen, såg ni vart han sprang", ropar "Lars", utan att stanna.

"Han sprang ner där", svarar kvinnan och pekar ner för David Bagares gata.

"Lars" fortsätter förföljandet, han vrålrusar inte utan lunkar snarast fram. Drygt trettio meter ner i backen, strax

innan Johannesgatan mynnar ut på David Bagares gata, ser han en polisbil svänga in på David Bagares gata från Regeringsgatan. Den kommer i riktning från Kungsgatan och har inga blåljus på. Bilen kör avvaktande uppför backen. När "Lars" möter polisbilen får han ögonkontakt med en av besättningsmedlemmarna, men bilen stannar inte utan fortsätter upp mot krönet. Inga ansatser görs för att stoppa "Lars", som fortsätter nerför David Bagares gata.

I det sista kvarteret på vänster sida mot Regeringsgatan håller ett hus på att renoveras. En byggnadsställning är rest vid fasaden och presenningar är upphängda. "Lars" stannar upp, viker undan en flik av en presenning för att se om någon gömt sig där bakom. Men han ser inget misstänkt.

"Lars" tittar ner längs Regeringsgatan, men ser inte mannen han förföljer. Han bestämmer sig då för att avbryta jakten. I sakta mak börjar han gå tillbaka uppför backen för att ta sig tillbaka till Sveavägen. När han lyfter blicken ser han att polisbilen stannat på krönet, och att tre, fyra poliser står bredvid den. En ögonblick senare vänder bilen och kommer rullande ner för backen. "Lars" bestämmer sig för att stoppa polisbilen, han tar ett kliv ut i gatan och bilen stannar. En ruta vevas ner.

"Jagar ni den som sköt vid Sveavägen", frågar "Lars".

"Ja", svarar befälet i bilen.

"Han sprang ner där", säger "Lars" och pekar nedåt David Bagares gata.

Medan "Lars" talar med besättningen i bilen kommer det fram ytterligare två poliser till fots. De står avvaktande vid sidan om, och efter en stund får en av dem order att följa med "Lars" tillbaka till platsen för skottlossningen. När "Lars" och polisen kommer fram till Sveavägen är klockan 23.32. "Lars" blir inte förhörd med en gång, utan får stå och

vänta framför Dekorimas skyltfönster. Efter tre, fyra minuter ser han den polisbil han mötte uppe på David Bagares gata komma farande.

"Är dom inte ute och jagar mördaren", tänker "Lars" förvånat. Någon minut senare får han kliva in i en polispiket för att avge sitt vittnesmål.

*

"Anna" och hennes pojkvän har varit på fest denna fredagskväll. De har just lämnat en lägenhet på Johannesgatan och promenerar ut mot David Bagares gata. När de kommer fram viker de av åt höger, mot Malmskillnadsgatan och trapporna till Tunnelgatan.

Då ser "Anna" en man komma springande mot dem på andra sidan gatan. Det är kallt ute, men mannen springer med sin halvlånga rock/jacka halvöppen, vilket förvånar henne. I vänster hand har han någon sorts handväska, som han försöker stoppa ned något i. "Anna" ser inte vad.

"Han har stulit handväskan och är på flykt", tänker hon.

"Anna" lägger märke till att mannen bär lågskor och han sladdar lite i snömodden när han springer ner för gatan. Han springer inte så fort, mer tungt, och han ser ut att ha det jobbigt. "Anna" följer honom med blicken och ser honom fortsätta ner mot Regeringsgatan.

"Såg du! Vad var det där för typ", säger hon till sin pojkvän när de fortsätter promenaden uppför backen.

Precis på krönet vid Malmskillnadsgatan kommer en man uppspringande från trapporna.

"Vart tog han vägen, såg ni vart han sprang", ropar han utan att stanna, och "Anna" pekar ner längs David Bagares gata och svarar: "Han sprang ner där".

"Anna" ser mannen fortsätta sin språngmarsch nerför

David Bagares gata, sedan vänder hon sig om och går tillsammans med pojkvännen ner för trapporna mot Tunnelgatan. När de kommit ner till trappans fot kommer polismän springande emot dem. "Anna" och hennes pojkvän trycker sig mot en vägg och poliserna rusar förbi. De stannar inte och de frågar inte något.

Paret står kvar ett ögonblick. De tittar efter poliserna, det är fyra stycken. "Anna" är förbryllad. När de sedan korsar Luntmakaregatan och passerar barackerna ser "Anna" en skara människor, varav en del är poliser, där Tunnelgatan mynnar ut i Sveavägen.

"Vad har hänt", tänker "Anna". Hon ser en person forslas bort i en ambulans och när de kommer närmare ser hon en stor blodpöl växa fram på gatan. "Anna" och hennes pojkvän stannar till. Framme vid trottoarkanten mot Sveavägen står en polis och tar upp vittnesmål, och människorna runtomkring verkar chockade. "Anna" börjar fatta vad som hänt, det är någon som blivit skjuten. Det är inte en väskryckare hon sett, utan en pistolman, kanske en mördare. "Anna" släpper armen på sin pojkvän och går fram till polisen med blocket.

"Jag har viktiga uppgifter", säger hon. "Jag mötte mannen som sköt för tio minuter sedan".

Polismannen tittar upp, ber att få namn, adress och telefonnummer och säger: "Vi hör av oss".

"Anna" och hennes pojkvän fortsätter promenaden i nattmörkret. "Undrar vem som blivit skjuten", tänker "Anna".

*

På andra sidan Sveavägen, på Tunnelgatan, kommer "Skellefteåmannen" gående. Han är på väg för att ta pen-

deltåget hem, det är kallt och han burrar ihop sig i kylan. Strax före korsningen Tunnelgatan/Olofsgatan, ett femtiotal meter från Sveavägen, stannar han plötsligt till.

"Vad är det där för en konstig figur", tänker han och observerar en man som står i hörnet Olofsgatan/Tunnelgatan och stirrar upp mot Sveavägen. Mannen är stor och blond och bär en mörk överrock med vita stänk i. "Skellefteåmannen" ser hans ansikte för ett ögonblick och tycker han ser hatisk ut. Mannen talar i en walkie-talkie.

"Skellefteåmannen" känner olust och går snabbt därifrån. Klockan är omkring 23.24.

*

Klockan 23.22 lämnar "Rolf" och "Stina" Kungshallens bingo. Sista brickan är spelad och de går ut i vintermörkret för att ta sig hem. De promenerar Kungsgatan mot Sveavägen, viker in på denna och fortsätter upp mot Sergels torg. De hinner inte gå många meter på Sveavägen förrän de passeras av en lång, ljus man. De ser honom bara bakifrån, men de lägger märke till att en antenn sticker upp innanför rockkragen. Mannen går snabbt och viker av åt vänster upp på Oxtorgsgatan. Han försvinner i natten.

Klockan är ungefär 23.26.

*

På andra sidan Brunkebergsåsen, på Birger Jarlsgatan, kommer buss 43 körande. Cirka 23.25 svänger "Peter", bussföraren, in vid hållplatsen vid Eriksbergsgatan, lampan "stanna" lyser på instrumentbrädan.

Det är tomt framme vid hållplatsen, men när bussen stannat och en kvinna kliver av lösgör sig två män vid en port alldeles i närheten och springer fram till bussen.

"Varför i helvete står de inte framme vid hållplatsen om de skall med", tänker "Peter" irriterat. Han öppnar en av de två framdörrarna för att släppa på männen, och i ljuset från bussens innerbelysning ser han dem tydligt. Den ene är lång och ljus, den andre mörk och något kortare. Den ljuse kliver på bussen direkt, men den mörke tvekar. Han drar den ljuse i jackärmen, som för att stoppa honom, men utan resultat. Den ljuse kliver på och slår sig ned, den mörke står kvar på trappsteget, tvekande.

"Han liksom vrider sig bort och undviker att titta på mig", berättar "Peter", som dock ser att han har ett kraftigt käkparti och fylliga läppar. "Peter" ser att den mörke mannen studerar bussens turnummer.

Gick den mörke mannen på bussen eller klev han av igen? "Peter" är inte säker. Men han vet att den ljuse mannen åkte med ett par hållplatser och sedan klev av vid Surbrunnsgatan.

*

TV-producenten Lars Krantz har varit på teater på Skeppsholmen. Hans dotter spelar med i en uppsättning, som huserar i en lokal bakom Moderna Muséet. Krantz fångar upp buss 43 i närheten av Skeppsbron och slår sig ned på höger sida, ungefär vid mittdörrarna. Buss 43 far vidare. När bussen stannar till vid hållplatsen "Eriksbergsgatan", snett emot biografen Cinema, blir det lite rabalder vid framdörrarna. Krantz tittar upp, men ser inte riktigt vad det är som händer. Någon går in och sätter sig, en lång man, men bussen står ändå kvar och framdörren är fortfarande öppen. Krantz ser att det står en man på fotsteget, han förstår inte varför. Krantz iakttar mannen, och när han väl fått ögonen på honom kan han inte ta bort blicken. Mannen har

en kraftfull utstrålning och ser ut att vara mycket koncentrerad, han är klädd i en halvlång, mörk jacka, ljusare byxor och är barhuvad. Håret är mörkt, framåtkammat och kort. När mannen kastar en blick in i bussen ser Krantz att han bär runda glasögon. Krantz bedömer att mannen är i trettioårsåldern. Han bär ett paket i handen med ljus, gråblå plast som det blänker kring. Det ser ut att vara i A4-format och mannen håller det i ett grepp ovanifrån, utan att Krantz ser något handtag.

Mannen fascinerar Krantz.

"Han verkar vara koncentrerad på sitt paket eller på en punkt i mittgångens golv", tänker han. "Vad gör han ute så här dags och vad har han i paketet? Är han studerande? En restauranggäst? Nej, knappast det senare, inte i de kläderna".

Krantz fortsätter att betrakta mannen. Ansiktet är allvarligt, med ett kraftigt käkparti. Han står fortfarande kvar på fotsteget, avvaktande.

"Vill han busschaufförен något borde det vara avklarat vid det här laget", tänker Krantz.

Då hoppar mannen plötsligt ner från fotsteget, dörrana stängs och bussen kör iväg. Krantz följer mannen genom rutan. Han går med huvudet något framåtböjt och med ett fast grepp om paketet i höger hand i riktning mot Stureplan. Krantz ser att han bär sportskor eller något liknande. Sedan försvinner han ur sikte. Klockan är 23.28.

Några dagar senare möter Lars Krantz åter den mystiske mannen från buss 43. Det sker vid en rättegång och Krantz kan identifiera honom som polismannen Thomas Piltz.

*

"Berit" kommer gående på Barnhusgatan. Klockan närmar sig 23.30 och hon är på väg hem. När hon kommer fram till parkeringsplatsen vid Norra Bantorget ser hon en man komma gående mitt i Barnhusgatan, i riktning från Sveavägen. Gatan är folktom och "Berit" tvekar lite, skall hon våga möta mannen, och vilken sida av gatan skall hon i så fall välja?

Den gående mannen har en fladdrande, mörk överrock och en ljus halsduk och han kommer allt närmare. "Berit" har stannat och står och tvekar. Just då rivstartar en bil inne på parkeringsplatsen. Den kör ut och stannar vid korvkiosken på Barnhusgatan. Ur bilen hoppar en stor, ljus man utan ytterkläder. Han ställer sig med armarna stödda mot biltaket. Mannen som går mitt i gatan ser bilen och styr stegen mot den.

Då bestämmer sig "Berit", hon fortsätter sin väg fram. Hon uppfattar det som om den lite skrämmande mannen i gatans mitt skall plockas upp av den väntande bilen, som är av mindre modell och har tre antenner. "Berit" ser att den är vit, innan hon skyndar vidare i vintermörkret.

*

Kommissarie Gösta Söderström är högsta yttre befäl i Stockholms city fredagskvällen den 28 februari 1986. Han sitter i en bil tillsammans med sin kollega Ingemar Windén några kvarter från Sveavägen, när en man stoppar dem och upphetsat säger, att en man blivit skjuten i korsningen Sveavägen/Tunnelgatan. Samtidigt får Söderström/Windén ett områdesanrop om skottlossning Sveavägen/Tunnelgatan från ledningscentralen.

Söderström/Windén ger sig omedelbart iväg och är framme vid platsen för skottlossningen någon minut senare. De är första poliser på plats. Kommissarie Söderström kontrollerar omedelbart sin klocka med Windéns. Det skiljer en minut mellan klockorna. När de senare på natten skriver rapport kontrollerar de sina klockor mot Fröken Ur. Söderström och Windén kommer då fram till att områdesanropet gick 23.29 och att de var framme vid platsen för skottlossningen 23.30.

Sedan Söderström kommit fram till korsningen Sveavägen/Tunnelgatan och kontrollerat sin klocka med Windéns, tar han kontakt med ledningscentralen. Anropet finns registrerat på data. Klockan är 23.31.

Några minuter senare meddelar kommissarie Söderström ledningscentralen att det är Olof Palme som blivit skjuten.

*

Ulf Karlsson är s k polisfotograf och har så varit i många år. Jobbet består i att åka omkring i bil med polisradion på, och vid larm så fort som möjligt ta sig till brottsplatsen för att få de första och bästa bilderna. Ulf Karlsson nappar på allt, från minsta brott till mord. Hans ambition är bara att få bra, och framförallt säljbara, bilder.

På kvällen den 28 februari 1986 hörde Ulf Karlsson ett larm om en industribrand och begav sig omedelbart till den angivna platsen. Men när han kom fram fanns redan en fotograf på plats, varför Ulf Karlsson kände sig överflödig. Han hoppade in i bilen igen och körde in mot Stockholms city, småpratandes med sin fru, som fanns med i bilen den här kvällen.

Ulf Karlsson svänger in på Kungsträdgårdsgatan vid Kungsträdgårdens sydöstra hörn. När han kommer fram till stoppljuset vid första tvärgatan till höger hör han ett om-

"Berit" kommer gående på Barnhusgatan. Klockan närmar sig 23.30 och hon är på väg hem. När hon kommer fram till parkeringsplatsen vid Norra Bantorget ser hon en man komma gående mitt i Barnhusgatan, i riktning från Sveavägen. Gatan är folktom och "Berit" tvekar lite, skall hon våga möta mannen, och vilken sida av gatan skall hon i så fall välja?

Den gående mannen har en fladdrande, mörk överrock och en ljus halsduk och han kommer allt närmare. "Berit" har stannat och står och tvekar. Just då rivstartar en bil inne på parkeringsplatsen. Den kör ut och stannar vid korvkiosken på Barnhusgatan. Ur bilen hoppar en stor, ljus man utan ytterkläder. Han ställer sig med armarna stödda mot biltaket. Mannen som går mitt i gatan ser bilen och styr stegen mot den.

Då bestämmer sig "Berit", hon fortsätter sin väg fram. Hon uppfattar det som om den lite skrämmande mannen i gatans mitt skall plockas upp av den väntande bilen, som är av mindre modell och har tre antenner. "Berit" ser att den är vit, innan hon skyndar vidare i vintermörkret.

*

Kommissarie Gösta Söderström är högsta yttre befäl i Stockholms city fredagskvällen den 28 februari 1986. Han sitter i en bil tillsammans med sin kollega Ingemar Windén några kvarter från Sveavägen, när en man stoppar dem och upphetsat säger, att en man blivit skjuten i korsningen Sveavägen/Tunnelgatan. Samtidigt får Söderström/Windén ett områdesanrop om skottlossning Sveavägen/Tunnelgatan från ledningscentralen.

Söderström/Windén ger sig omedelbart iväg och är framme vid platsen för skottlossningen någon minut senare. De är första poliser på plats. Kommissarie Söderström kontrollerar omedelbart sin klocka med Windéns. Det skiljer en minut mellan klockorna. När de senare på natten skriver rapport kontrollerar de sina klockor mot Fröken Ur. Söderström och Windén kommer då fram till att områdesanropet gick 23.29 och att de var framme vid platsen för skottlossningen 23.30.

Sedan Söderström kommit fram till korsningen Sveavägen/Tunnelgatan och kontrollerat sin klocka med Windéns, tar han kontakt med ledningscentralen. Anropet finns registrerat på data. Klockan är 23.31.

Några minuter senare meddelar kommissarie Söderström ledningscentralen att det är Olof Palme som blivit skjuten.

*

Ulf Karlsson är s k polisfotograf och har så varit i många år. Jobbet består i att åka omkring i bil med polisradion på, och vid larm så fort som möjligt ta sig till brottsplatsen för att få de första och bästa bilderna. Ulf Karlsson nappar på allt, från minsta brott till mord. Hans ambition är bara att få bra, och framförallt säljbara, bilder.

På kvällen den 28 februari 1986 hörde Ulf Karlsson ett larm om en industribrand och begav sig omedelbart till den angivna platsen. Men när han kom fram fanns redan en fotograf på plats, varför Ulf Karlsson kände sig överflödig. Han hoppade in i bilen igen och körde in mot Stockholms city, småpratandes med sin fru, som fanns med i bilen den här kvällen.

Ulf Karlsson svänger in på Kungsträdgårdsgatan vid Kungsträdgårdens sydöstra hörn. När han kommer fram till stoppljuset vid första tvärgatan till höger hör han ett om-

rådeslarm i polisradion: "Skottlossning vid korsningen Sveavägen/Tunnelgatan".

Nu gäller det att vara först på platsen för skottlossningen! För att komma fram till Sveavägen i höjd med Sergelstorgsobelisken måste Ulf Karlsson köra runt Kungsträdgården till det nordvästra hörnet. Han ökar farten när han kör upp mot Hamngatan och säger till sin fru:

"Det där var Uffe Helin från Södermalmspolisen".

Ulf Karlsson kände igen rösten på polisradion direkt. Han har haft kontakt med Helin vid åtskilliga tillfällen i sitt jobb, och dessutom är rösten lite speciell.

Framme vid Hamngatan får Ulf Karlsson rött ljus. Han blir stående ett tiotal sekunder innan ljuset slår om till grönt och han svänger vänster in på Hamngatan, upp mot Sergels torg. Vid Regeringsgatan blir det rött ljus igen. Ulf Karlsson blir irriterad.

"Så djävla typiskt när det är en sån här grej på gång", muttrar han.

När han står där vid rödljuset hör han ett nytt anrop över polisradion. Ett tillslag skall göras vid korsningen Mäster Samuelsgatan/Regeringsgatan. Poliserna i den anropande bilen säger att de sett en man som stämmer in på beskrivningen av den som skjutit vid Sveavägen.

"Konstigt", tänker Ulf Karlsson. "Jag har ju inte hört någon beskrivning gå ut".

När det slår om till grönt väljer Ulf Karlsson att svänga höger upp på Regeringsgatan för att kolla vad det sista larmet är för något. Ett par, tre minuter har gått sedan Ulf Helin sände ut områdesanropet. Väl framme vid Mäster Samuelsgatan gör Ulf Karlsson en u-sväng runt en refug och stannar bilen på Regeringsgatan, vänd i motsatt riktning varifrån han kom. På andra sidan har en polisbil stannat.

Poliserna har just gripit en man. Ulf Karlsson ser att de gör en legitimationskontroll varpå mannen släpps. Då rivstartar han bilen och kör Regeringsgatan ned mot Hamngatan och Sergels torg för att vika in på Sveavägen. Han har tappat tid.

Vid korsningen Hamngatan/Regeringsgatan hör Ulf Karlsson ett samtal mellan ledningscentralen och kommissarie Gösta Söderström, som befinner sig på platsen för skottlossningen. Söderström rapporterar att det är statsminister Olof Palme som blivit skjuten. Fem, sex minuter har gått sedan Ulf Helins områdesanrop.

"Herre du milde", säger Ulf Karlsson till sin fru och trycker gasen i botten. Nu gäller det att komma fram fort.

När han svänger upp mot rondellen vid Sergels torg ser han en polispiket med blåljusen på svänga upp på Sveavägen. Ulf Karlsson följer efter. Det går fort, gatan är nästan tom, sånär som på några enstaka bilar. Ett par hundra meter från korsningen Sveavägen/Tunnelgatan ser Ulf Karlsson blåljus från flera polisbilar, och en ambulans som lämnar platsen. Han följer dess blåljus i nattmörkret och ser tydligt de röda korsen på bakrutorna när den försvinner ner för Sveavägen.

Så är Ulf Karlsson då äntligen framme vid korsningen vid Tunnelgatan. På trottoaren står en polisbil och vid trottoarkanten någon piket. Han passerar, kör ytterligare ett tjugotal meter, stannar och hoppar ur bilen med kameran i handen.

"Vad lugnt det verkar vara här", säger hans fru som kommer med ut. När de passerade platsen för skottlossningen för någon halvminut sedan hade polisen just börjat med avspärrningen, och när de nu kommer fram är den klar. Hela stämningen är onaturligt lugn, de hade väntat sig mer liv

och rörelse. Då ser de den stora, mörkröda blodfläcken på Sveavägens trottoar.

"Han måste vara död!" Tanken slår dem båda omedelbart. Ulf Karlsson lyfter kameran och tar några bilder. Han har problem med imma på linserna, och får torka av objektivet mellan tagningarna. Klockan är ungefär 23.37 eller 23.38 – åtta, nio minuter har gått sedan Ulf Helin sände ut områdesanropet. Ulf Karlsson ringer upp sin normale uppdragsgivare Aftonbladet och får order att bege sig till Sabbatsbergs sjukhus. Han tar frun med och lämnar platsen.

*

En DN-fotograf har sin bil parkerad på Dalagatan. Han skall iväg. Han låser upp bilen, sätter sig till rätta, tar på säkerhetsbältet och så i med startnyckeln och bilen är igång. Han knäpper på polisradion. Klockan är omkring 23.24, det är fredag 28 februari 1986 och DN-fotografen befinner sig någon kilometer från korsningen Sveavägen/Tunnelgatan.

Ett samtal hörs på polisradion. Det förs utan de vanliga anropen och är lugnt och sakligt. DN-fotografen drar slutsatsen att detta inte är ett vanligt polisiärt samtal, snarare en kontakt mellan två män med walkie-talkies, som brutit in på hans polisradio. Han lystrar:

"Hallå där uppe, hur är det?"

"Bra, men det är djävligt kallt".

"Statsministern är skjuten!"

Klockan är omkring 23.24, kanske 23.25. Det är sju, åtta minuter innan kommissarie Söderström meddelar ledningscentralen att det är Olof Palme som skjutits vid korsningen Sveavägen/Tunnelgatan.

*

Direkt efter mordet på Olof Palme tillsattes en spaningsledning, ledd av länspolismästare Hans Holmér. När spaningsledningen mottar Lars Krantz vittnesmål, där denne namnger polismannen Thomas Piltz som den mystiske mannen vid bussen, görs omedelbart en arbetsfördelning. Från och med torsdagsmorgonen den 6 mars 1986 handhas alla vittnesuppgifter med anknytning till poliser, polisbilar och liknande av SÄPO, med byråchef Per-Göran Näss i spetsen. Nu inleds en icke-spaning som förmodligen saknar motstycke i svensk rättshistoria.

Så här gick det för de vittnen som vi "hört" i detta kapitel:

☐ "Inga" ringer dagen efter mordet en vän som är polis och berättar om sina iakttagelser. Vännen vidarebefordrar hennes vittnesmål till spaningsledningen. Efter två veckor förhörs hon och får se på fotografier. Efter ytterligare en tid ringer en representant från spaningsledningen till "Inga" och säger: "Glöm alltihop, det var fråga om knarkspaning".

Detta är inte sant. Det finns hos polisen i Stockholm inga uppgifter om knarkspanare i det aktuella området på kvällen den 28 februari. Det är dessutom så att knarkspanare enligt reglementet alltid arbetar två och två.

☐ "Tommy" är aldrig hörd, trots att han anmält sina iakttagelser. För övrigt finns den polistrafik "Tommy" såg mordkvällen inte registrerad hos ledningscentralen.

☐ "Gunnels" vittnesmål "tappades bort". Först i december 1987 grävs det fram av tidningen Arbetet. Spaningsledningen kommenterar: "Det var väl bra att det kom fram, men det är inget märkvärdigt vittnesmål, det är fler som vittnat om den s k Grandmannen".

☐ "Ulrika" har förhörts en gång, men inte i Stockholm

utan i sin hemstad. Hon har sedan varit med vid en konfrontation med den s k 33-åringen och har fått bläddra i ett förbrytaralbum. Sedan har hon fått beskedet "vi återkommer". Sedan dess har "Ulrika" inte hört något från spaningsledningen.

☐ "Maj-Britt" anmälde sina iakttagelser ett tiotal dagar efter mordet, att hon dröjde berodde på att hon via massmedia fått intrycket att bara svartmuskiga män var intressanta i spaningarna. När hon sedan i en tidning fick klart för sig att det även fanns uppgifter om blonda män, tog hon mod till sig och gjorde en anmälan. Hon avfärdades av spaningsledningen med orden: "Vi är inte intresserade av några stora, ljusa män".

☐ "Eva" anmälde vad hon sett några dagar efter mordet och fick också lämna sitt vittnesmål. Hon är aldrig hörd igen. När "Eva" kontrollerade vittnesmålsprotokollet märkte hon att hennes berättelse förvrängts. I spaningsledningens officiella version skall "Eva" ha sagt att "tre män stått vid ingången till kyrkogården och pokulerat, varit fulla och stojat".

Detta är inte riktigt. "Eva" såg två män som stod och spejade och bar walkie-talkies.

☐ "Kristian" ringer till polisen kort efter mordet och avlämnar sitt vittnesmål. Därefter hör han inget från spaningsledningen. Nära två år efter mordet på Olof Palme framträder han i radioprogrammet Kanalen.

☐ "Ingrid" anmälde sina iakttagelser, vilket ledde fram till en rekonstruktion av hennes vittnesmål. Spaningsledningen kom då fram till att det var en väktarbil "Ingrid" såg. Detta stämmer inte. Ingen väktarbil har enligt väktarbolagen betett sig på detta sätt i det aktuella området vid denna tid. Märkligt nog har heller inte "Ingrid" själv fått vara med vid

polisens rekonstruktioner av hennes vittnesmål!

☐ "Alf" utsattes för ett fyra timmar långt, ganska pressande förhör. Han kände sig anklagad, misstänkt som brottsling. Vid ett andra förhör säger förhörsledaren till honom: "Berätta inte för någon om det där märket du såg i mannens ansikte".

"Alf" känner sig fortfarande rädd, tre år efter mordet.

☐ "Jerker" anmälde sina iakttagelser efter en vecka. För säkerhets skull gjorde han det två gånger. Från spaningsledningen fick han beskedet att den skulle höra av sig. Men ingenting hände. Efter ytterligare en tid fick "Jerker" klart för sig vem han sett, han tror att det är polismannen Thomas Piltz. Detta skrämde honom. Först hösten 1988 anmälde han detta till polisen, och har då tagits in till förhör. Idag känner sig "Jerker" pressad av spaningsledningen.

☐ "Martin" har förhörts ett par gånger, men anser inte att spaningsledningen tar allvarligt på hans iakttagelser. Han känner sig utlämnad.

☐ Stig Engström avfärdades mordnatten med orden: "Tack, vi har redan ett vittne". Dagen efter ringer han och anmäler sig och förklarar att han skall på semester, men är tillbaka efter en vecka. Först tre, fyra veckor senare hör spaningsledningen av sig, och Stig får lämna sitt vittnesmål. Sedan är det tyst. Trots att han är en av de första som är framme vid Olof Palme efter det att han skjutits, får Stig inte vara med på polisens rekonstruktioner av mordet.

☐ "Lars" har förhörts ett par gånger. Han säger att polisen fått honom att känna sig anklagad, precis som om han skulle ha varit delaktig i mordet. Idag saknar "Lars" förtroende för polisen. "Lars" har varit med på två rekonstruktioner som delvis bygger på hans eget vittnesmål, men det märkliga är att polisbil 1520, som "Lars" sett svänga upp på David

Bagares gata och med vars besättning han talat, inte funnits med.

□ "Anna" anmäler sig på mordplatsen, men får inte avlägga något vittnesmål. Hon skall kontaktas. Dagen efter efterlyses "ett par som mötte mördaren" via radio och tidningar. "Anna" förstår inte genast att det är hon själv och hennes pojkvän som avses – hon har ju redan anmält sig. När sammanhanget går upp för henne meddelar hon sig igen och får avlägga vittnesmål. Hon får också vara med på rekonstruktioner och se på fotografier.

"Hela tiden visade de bilder på svartmuskiga män, de ville till och med att jag skulle peka ut vissa av dem. Men jag har hela tiden sagt att det är en typiskt svensk man jag sett", berättar "Anna".

□ "Skellefteåmannen" är anonym. Han har endast meddelat sig via brev till massmedia.

□ "Rolf" och "Stina" hördes någon vecka efter mordet. Sedan var det tyst från spaningsledningens sida fram till februari 1989, då de förhördes på nytt.

□ Busschaufförен "Peter" lämnar, oberoende av Lars Krantz, vittnesmål om de två männen på bussen. Han förhörs av SÄPO, som har hand om tips kring poliser, trots att han inledningsvis bara rapporterar om två män som betett sig underligt. "Peter" luras, misskrediteras, förföljs och trakasseras av SÄPO och spaningsledningen, vilket leder till att han tvingas sjukskriva sig.

"Peter" har senare identifierat de två männen på och vid bussen som polismännen Leif Tell och Thomas Piltz.

□ Lars Krantz förhörs 11 mars 1986, ovetande om att busschaufförен "Peter" förhörs samtidigt. Krantz behandlas på samma sätt som "Peter" – förhörsledaren försöker få Krantz att medge, att han inte varit på buss 43 vid den aktuella tidpunkten, att det inte var morddagen han var på Skeppsholmen och såg sin dotter spela teater och liknande. Förhörsledaren, och med honom spaningsledningen, ville helt enkelt göra Krantz osäker på vad han sett, och få honom att inse att hans vittnesmål var felaktigt.

□ "Berit" anmäler sina iakttagelser redan på mordnatten, så snart hon hört om mordet. Senare på natten ringer en representant från spaningsledningen och frågar om det är hon som gjort anmälan. Hon bekräftar då sin anmälan. Därefter hörs inte ett ljud från spaningsledningen. Först när "Berit" dyker upp i radioprogrammet Kanalen hösten 1987, kallas hon till förhör.

□ Kommissarie Gösta Söderström och hans kollega Ingemar Windén hävdar att områdesanropet gick 23.29 och att de var på plats 23.30. Spaningsledningen påstår att larmet gick 23.23, trots att flertalet vittnen styrker Söderströms/Windéns version.

□ Polisfotografen Ulf Karlsson är hörd om sina iakttagelser från mordplatsen.

□ DN-fotografens anmälan "kommer bort". Först vid årsskiftet 1987/88 dyker den upp igen.

*

Vi har här redogjort för ett tjugotal vittnens iakttagelser vid och kring platsen där Olof Palme mördades den 28 februari 1986. De flesta handlar om walkie-talkie-män, poliser och mystiska män, och de är ändå bara en liten del av de vittnesuppgifter som kommit in om just detta. Sammantaget bildar dessa vittnesuppgifter ett mönster, de antyder att Olof Palme varit utsatt för en mordkomplott, där en organiserad kraft varit ute efter hans liv.

Att så var fallet bekräftades av spaningsledningen strax

efter mordet. Så skrev en av cheferna i spaningsledningen, Ingemar Krusell, en artikel i Polistidningen i maj 1986, där han slår fast:

"Olof Palme var utsatt för en mordkomplott. Utanför biografen Grand väntade flera alternativa gärningsmän. Han hade ingen chans."

Denna slutsats stämmer in med vittnenas uppgifter. Men efterhand har vittnena nonchalerats, förfuskats, trakasserats, misskrediterats, duperats och avspisats på ett närmast häpnadsväckande sätt.

Varför? Har spaningsledningen avslöjat den komplott man misstänkte redan i maj 1986? Vågar man inte offentliggöra den? Vill man sopa den under mattan?

Frågorna hopar sig. De kräver svar.

POLISERNA

I mitten av 1960-talet trappade USA upp sitt angreppskrig mot Vietnam. En hel värld kunde följa det via TV-apparaterna; bombmattorna, som avlöste varandra med död och förintelse som följd; napalmen, som förvandlade fattiga bondbyar till brinnande infernon och människorna till levande facklor; det mänskliga barbariet, som ledde fram till massakern i Song My och andra massavrättningar av oskyldiga människor.

En hel värld såg det, såg folkmordet – och en hel värld vände sig mot det i vämjelse, upprördhet och protest. Över hela världen bildades solidaritetsrörelser med Vietnam, i Sverige kom den att kallas FNL-rörelsen, och den växte sig efterhand så stark att den svenska regeringen inte kunde negligera dess budskap och krav. En vinterkväll 1968 kunde därför dåvarande kommunikationsminister Olof Palme ses demonstrera för kravet "USA ut ur Vietnam" sida vid sida med Nordvietnams dåvarande Moskva-ambassadör. Händelsen skapade diplomatiska förvecklingar mellan Sverige och USA.

Men det fanns också de som såg och jublade, de som ansåg att USA borde "bomba Vietnam tillbaka till stenåldern", de som såg det vietnamesiska folkets frihetskamp som en "kommunistisk världsoffensiv". Det var människor

med fascistiska och högerextrema åsikter, som i april sammanslöt sig i en egen organisation, ett slags motrörelse till FNL-grupperna om man så vill. Organisationen döptes till Demokratisk Allians och på programmet fanns bara en punkt: Försvara USA, krossa FNL!

Demokratisk Allians var tämligen aktivt i några år, men i takt med att USA led allt större nederlag i Vietnam och i världsopinionen, så blev dess aktionsutrymme allt mindre. Efter åtta år var dess saga all. Efter det vietnamesiska folkets seger 1975 tynade Demokratisk Allians bort, även om organisationen aldrig upplöstes formellt.

Men de människor som utgjort Demokratisk Allians försvann inte, och inte heller deras åsikter. En del blev mer rumsrena och fortsatte sin politiska verksamhet i Moderata samlingspartiet eller i någon av näringslivets organisationer, andra höll sig kvar på den yttersta högerkanten som medlemmar i någon av de existerande fascistiska organisationerna medan ytterligare några valde att infiltrera polisen, framförallt i Stockholm. Men hela tiden fanns en kärna av DA-medlemmar kvar, som höll kontakt, bidade sin tid och väntade på rätt tillfälle.

I slutet på 1970-talet märks de första tecknen på att DA är på marsch igen. Fd DA-medlemmar tar initiativ till bildandet av den sk Medborgarrättsrörelsen, en högerextrem organisation av frontkaraktär, och fd DA-medlemmar märks också bakom de nystartade tidskrifterna Tempus och Contra.

Vid samma tid blåses nytt liv i Nya Tisdagsklubben, en samlingspunkt för diskussion bland människor på den yttersta högerkanten. På klubbmötena finns de traditionella deltagarna – moderater, försvarsvänner och militärer – men det börjar också dyka upp organiserade nazister, folk

från det ökända EAP och fd DA-folk. Föredragshållarna har en skiftande bakgrund, men med en rigid högeruppfattning som gemensam nämnare. Där märks de moderata riksdagsmännen Göte Knutsson och Anders Björk, men också advokaten och EAP-aren Lennart Hahne, den fd SKP-aren Gösta Hulthén, den konservative professorn Stig Strömholm och polisinspektör Birger Hjert. Och sist, men inte minst, kommendörkapten Hans von Hofsten, en marinofficer längst ut på den yttersta högerkanten, som i sitt föredrag hävdar att det ibland kan vara nödvändigt att bryta lojaliteten mot de närmast högre befälen för att vara lojal mot "det högsta i världen, den svenska staten".

Det är in i dessa, på ytan rumsrena kretsar som de fd DA-medlemmarna flyr. Och när högervinden tilltar på 1980-talet dyker de, och deras likasinnade, upp i allt fler sammanhang. De märks i organisationer som Sverigepartiet, Sveriges Nationella Förbund, Framstegspartiet och i ett antal mer eller mindre obskyra föreningar. Och inom polisen i Stockholm har de redan fått ett stadigt fotfäste.

*

Kjell-Arne Karlsson var den som byggde upp den högerextremistiska gruppen inom polisen i Stockholm. Kjell-Arne Karlsson var med och bildade Demokratisk Allians 1967 och blev sedermera organisationens vice ordförande, men det speciella med honom är att han var polis redan på 60-talet. Det var Kjell-Arne Karlsson som gjorde rubriker genom att vid en vietnamdemonstration uppträda med märket "Viet Cong Hunting Club" påsytt på sin uniform, och det var han som vid olika sammanstötningar mellan demonstranter och polis uppträdde så brutalt att han fick öknamnet "elake Karlsson", om inte i pressen så väl

bland dem som fick känna av hans batongslag.

Kjell-Arne Karlsson arbetade intensivt, där bristen på finess väl kompenseras av en ansenlig framgång. I början av 1980-talet är den högerextremistiska gruppen inom polisen i Stockholm så stor och tongivande, att polisledningen tvingas tillsätta en utredning för att granska dess verksamhet och utbredning. Resultatet blir att Kjell-Arne Karlsson förflyttas. Han utpekas som centralfigur och drivande kraft inom den högerextremistiska gruppen.

Men Kjell-Arne Karlsson försvinner inte till någon undanskymd plats, han sparkas snett uppåt till ordningspolisen, där han blir nära medarbetare till chefen Sune Sandström, idag chef för SÄPO. Från denna position kan Kjell-Arne Karlsson lugnt fortsätta sitt infiltrationsarbete.

Kjell-Arne Karlsson arbetar i skymundan några år, men 1986 dyker hans namn upp igen, då som sekreterare i en grupp inom polisen som utrett behovet av en särskild anti-terroriststyrka av västtysk modell. Kjell-Arne Karlsson är med och presenterar utredningsgruppens förslag, som knappast är sensationellt om man betänker att en f d ledande DA-medlem fungerat som dess sekreterare.

"Vi har kommit fram till att det behövs en anti-terroriststyrka i Sverige", konstaterar Karlsson och utredningen, men undviker att precisera vari detta behov består och vad styrkans arbetsuppgifter skall utgöras av. Men naturligtvis är det inte svårt att peka ut Kjell-Arne Karlssons bevekelsegrunder: han vill skapa en pålitlig aktionsgrupp mot allt som är progressivt och vänster.

*

Kjell-Arne Karlsson var den drivande kraften bakom uppbygget av den högerextremistiska gruppen inom poli-

sen i Stockholm, men han agerade inte ensam. Vid sin sida hade han polisinspektör Stellan Åkerbring, också han med rötterna i Demokratisk Allians.

Redan i slutet på 1970-talet lyckades Karlsson/Åkerbring skaffa sig ett slags kontroll över den polisiära verksamheten i Stockholms city, framförallt via en stark ställning inom Norrmalms-distriktet, där den högerextremistiska kärnan finns. Gruppen kan nu börja "välja" vilka som skall arbeta i city genom att polismän som anses opassande trakasseras och fryses ut.

En bit in på 1980-talet tar gruppens verksamhet mer organiserade former. Det är nu Stellan Åkerbring börjar anordna sina "kamratträffar". Vid dessa "träffar" samman-strålar ett tjugo/trettiotal poliser, de äter middag, lyssnar på ett föredrag och diskuterar. Deltagarna kommer från olika delar av polisen i Stockholm, men kärnan utgörs av Norrmalmspolisens A-tur och den s k Baseballigan. Och "kamratträffarna" är inte så oskyldiga som beteckningen anger, det är fråga om rena fascistiska möten, det förekommer tysk marschmusik, hitlerhälsningar och föredragshållarna är undantagslöst från yttersta högerkanten. Låt oss ge några exempel på föredragshållare:

☐ Göran Albinsson-Bruner, kolumnist på Svenska Dagbladet, föredragshållare inom näringslivet och en av ideologerna bakom SAF:s politisering av verksamheten.

☐ Lennart Hahne, advokat i Stockholm med anknytning till det ökända EAP. Hahnes föredrag inför "kamratklubben" handlade om totalitär lagstiftningsteknik, med slutsatsen att Sverige alltmer utvecklas till ett "sovjettotalitärt samhälle". Hahne figurerar också bakom boken "Högerspöket", som är starkt kritisk till Olof Palme.

☐ Axel Molund, redaktör, under andra världskriget aktiv

nazist och redaktör för "Den svenske nationalsocialisten". Vid krigsslutet dömdes Molund till fyra månaders fängelse, idag är han aktiv moderat.

□ Bernt Ohlin, rådman i Västerås och aktiv inom Nysvenska rörelsen, där han varit andre vice ordförande bakom den svenska fascismens ledande ideolog Per Engdahl. Ohlins föredragsämne titulerades: "Polisen inför domstol".

Stellan Åkerbrings fascistiska möten, bara nödtorftigt kamouflerade som "kamratfester", sticker dock i ögonen på vissa. Någon gång under 1985 slås larm om verksamheten och polisledningen tvingar Åkerbring att sluta med arrangemangen. Men Åkerbring ger sig inte, även om "kamratfesterna" upphör. Han fortsätter sin verksamhet i den s k kulturföreningen Suecia Avantus Gardie, där den högerextremistiska gruppen utvecklar sitt umgänge, nu tillsammans med likasinnade från Sveriges Nationella Förbund, Framstegspartiet, Sverigepartiet, BSS, Ungsvenska klubben och andra fascistiska och högerextremistiska organisationer. Inom Suecia Avantus Gardie bjöds en bred verksamhet. Föredragsverksamheten fortsatte i linje med "kamratfesterna", men därutöver kunde medlemmarna få lära sig mikrofonteknik med avlyssning på långt håll (!), lyssna på fornnordisk asapoesi, deltaga i asautflykter och se tyska krigsfilmer. Föreningen hade också närradioutsändningar över Stockholm, där man hade ett favoritämne framför alla andra: att häckla statsminister Olof Palme!

Just detta – ett närmast fanatiskt hat mot Olof Palme – var den gemensamma nämnaren mellan de delvis disparata grupper som befolkade Suecia Avantus Gardie, föreningens kitt och sammanhållande kraft.

I denna grupp dväljs alltså polisinspektör Stellan

Åkerbring. Det är därför inte konstigt att han, så snart han får höra om mordet på Olof Palme, inte bara blir lycklig och glad, utan också övervältigas av ett behov att få meddela sig. Mitt i natten ringer han till en likasinnad, polisbefälet Bo Asplund på Norrmalm, chef för den beryktade A-turen, och utropar: "Äntligen! Nu är den fähunden död!"

Kanske är Åkerbring alltför upprymd, eller kanske är det Asplund, men i vart fall kommer samtalet och dess innehåll till allmän kännedom, varpå Åkerbring kallas till förhör, hans eventuella inblandning i mordet på Olof Palme skall utredas. Inget som binder Åkerbring till något brottsligt kommer dock fram i denna utredning, men den högerextremistiska verksamheten inom Stockholms-polisen kommer likväl upp till ytan, vilket föranleder Stockholms polisstyrelse att tillsätta en utredning om saken.

Resultatet av denna utredning blir det väntade. Trots att organiserad högerextremism förekommit inom Stockholms-polisen sedan åtminstone tidigt 70-tal, finner polisstyrelsen ingenting som tyder på organiserad högerextremism, varken inom distriktet på Norrmalm eller i Stockholm som helhet! Möjligen kan det finnas enskilda polismän som hyser högerextrema åsikter, men detta påverkar inte tjänsteutövningen, hävdar polisstyrelsen.

Dock har polisinspektör Stellan Åkerbring ställts i focus genom utredningen, och sedan en del ytterligare omständigheter dykt upp begär Stockholms polisstyrelse hos Rikspolisstyrelsen att Stellan Åkerbring skall försättas i disponibilitet, d v s att han skall avstängas från sina arbetsuppgifter med bibehållen lön. Ett beslut om disponibilitet fattas av regeringen, men endast på begäran av Rikspolisstyrelsen. I februari 1989 kommer Rikspolisstyrelsens utlåtande. Man avvisar kravet från polisstyrelsen i Stock-

holm och förordar inga åtgärder mot Stellan Åkerbring med hänvisning till lagen om offentlig anställning. För att motivera detta ställningstagande skriver Rikspolisstyrelsen: "Polisinspektör Stellan Åkerbring har gjort det han lagts till last för, inte i tjänsten, utan på sin fritid".

*

När polisbefälet Bo Asplund får telefonsamtalet från Stellan Åkerbring mitt i natten till den 1 mars blir han först förbannad. Han ligger och sover och blir väckt av telefonen. Men när han hör vad det handlar om lugnar han ner sig.

"Är det sant"? frågar Asplund.

"Hämta champagneglaset", ropar Åkerbring i telefonen.

Och så blir det. Bara några timmar efter mordet skålar polisinspektör Stellan Åkerbring och polismästare Bo Asplund i telefon över Olof Palmes död!

Dagen efter mordet på Olof Palme arrangeras en stor polisfest på Reinhardts festvåningar på Apelbergsgatan 47 i Stockholm. Det är en stor fest med över hundratalet deltagare, varav många inte kommer från Stockholm, vilket enligt de ansvariga gör det omöjligt att inställa den. Festen är planerad sedan lång tid tillbaka, sägs det.

Festen är glad och stimmig, stämningen dämpas ingalunda av händelsen kvällen innan, särskilt inte i det avskilda rum, där polisbefälet Bo Asplund dragit sig tillbaka tillsammans med några av sina underlydande inom Norrmalmspolisens A-tur och ytterligare några meningsfränder. Alla vet vad som har hänt klockan 23.21.20 kvällen före, att Olof Palme kallblodigt mördats i hörnet Sveavägen/Tunnelgatan, men polisgruppen i det avskilda rummet beklagar inte mordet, de gläds. Ja, de gläds i så hög grad, att polis-

befälet Asplund utbringar en skål för mordet! Den exakta ordalydelsen i denna skål är lite diffus, i förhör har Asplund medgivit att den visserligen utbringades med anledning av mordet på Palme, men att den snarast riktades till Norrmalmspolisens A-tur. Således höjer Bo Asplund glaset och säger ungefär så här: "Ni vet vad som hänt! Vi utbringar en skål för vår A-tur!"

*

Till den ursprungliga kärnan av högerextremister inom polisen i Stockholm hör också Åke Ek, sedan några år instruktör vid polishögskolan och gammal i gården. Åke Ek tillhör den svenska sektionen av World Anti Communist League (Antikommunistiska världsförbundet) WACL, och har vid åtminstone ett tillfälle representerat den svenska sektionen på WACL:s världskongress.

WACL bildades 1966 på initiativ av de fascistiska regimerna i Taiwan och Sydkorea, och med den amerikanska underrättelsetjänsten CIA som pådrivande kraft. Under sina första 10-15 år var WACL framförallt en samlingspunkt för de mest obskyra högerorganisationerna i världen, framförallt fascistiska organisationer och partier, och bland dess framträdande medlemmar märktes en rad välkända krigsförbrytare. Den fascistiska extremismen misskrediterade i hög grad WACL och gjorde dess aktionsutrymme begränsat, åtminstone sett ur USA:s och CIA:s synvinkel. I slutet på 1970-talet tog därför CIA initiativ till en upprensning inom WACL, där de mest extrema krafterna av gamla nazister och krigsförbrytare rensades ut eller tonades ned, och istället förvandlades organisationen till ett mer direkt, om än inofficiellt, verktyg för den amerikanska utrikespolitiken. Denna förändring av WACL leddes av

den amerikanska generalmajoren John Singlaub, och den föranleddes av att Reagan-administrationen och CIA behövde en inofficiell kanal för stödet till contras i Nicaragua, sedan kongressen i Washington upprepade gånger satt käppar i hjulet för Reagans politik i Centralamerika. WACL och/eller WACL-medlemmar har sedan använts av Reagan-administrationen även i andra sammanhang, som t ex i vapenaffärerna med Iran. Huvudpersonen i den s k Irangate-affären, överstelöjtnant Oliver North, var härvid WACL:s kontaktman in i Vita huset.

Vid tiden för mordet på Olof Palme representerade alltså Åke Ek en organisation som tjänade USA-imperialismens utrikespolitiska intressen, och som utnyttjades av USA och CIA i sammanhang där officiella kanaler och organisationer var oanvändbara, av legala eller andra skäl.

Parentetiskt bör här tillfogas, att det finns ytterligare en koppling mellan den högerextremistiska gruppen och WACL. Den utgörs av Anders Larsson, som tillsammans med bl a Kjell-Arne Karlsson var med om att bilda Demokratisk Allians 1967 och som sedan dess figurerat i snart sagt alla högerextrema sammanhang i Sverige, även i samband med polisgruppen. Liksom Åke Ek har Anders Larsson representerat den svenska sektionen på en av WACL:s världskongresser.

Anders Larsson är identisk med den "47-årige högerextremist" som tidvis figurerat i Palme-utredningen.

*

Till den äldre gruppen av högerextremistiska poliser och polisbefäl, som låg bakom de s k kamratfesterna och som hade en utformad och genomtänkt fascistisk och/eller högerextremistisk ideologi, fogades efterhand en yngre ge-

neration poliser. De kom framförallt från VD 1 (Norrmalmspolisen), men även från andra distrikt. För en del av dem tycks en gemensam nämnare vara FN-tjänst.

Bland de yngre poliserna från Norrmalmspolisen märktes framförallt en grupp från den s k Baseballigan, d v s från den s k gatuvåldsgrupp som länspolismästare Hans Holmér lät upprätta 1982. Gatuvåldsgruppen bestod av 7-8 polismän med uppgift att "röja" i Stockholms city. De gick omkring civilklädda och gärna med amerikanska baseballmössor på huvudet. Gatuvåldsgruppens/Baseballigans uppgift var att "skrämma bort dräggen" från gator och torg, och med dräggen avsågs i första hand narkomaner. Gruppen fann snart den metod som passade dess medlemmar. Den bestod av våldsam och systematisk misshandel av de individer man inte ansåg önskvärda. Misshagliga personer drogs in i piketbussar där de misshandlades, företrädesvis genom sparkar. Hade de inte fått nog i bussen dunkades skallen mot hissväggen på väg till arresten i polishuset, och ibland fortsatte misshandeln också i arrestlokalen eller i OT-rummet på Sergels torg. Baseballigans medlemmar var specialister på sparkar i magen och i nedre kanten av revbenen, det var sparkar som tog, ett systematiskt utstuderat våld.

Baseballigan, d v s Holmérs gatuvåldsgrupp, var i aktion i knappt ett år, och under den tiden försvann en del av dess medlemmar och andra kom till. Men hela tiden präglades gruppen av ett utstuderat, närmast perverst våld, som efterhand undergrävde gruppens existens. Den var helt enkelt för våldsam för att få finnas kvar. 1983 upplöstes gatuvåldsgruppen. Men inte helt och hållet. Som ersättning bildades den s k A-turen inom Norrmalmspolisen, vars verksamhet visserligen inte var lika utstuderat rå, men likväl

präglad av våld och brutalitet och bestående av poliser med samma våldsbenägenhet som Baseballigans. En del poliser gick för övrigt direkt över från gatuvåldsgruppen till A-turen.

*

Någon gång i början/mitten av 1980-talet smälte den högerextremistiska kärnan av äldre poliser, de med rötter i Demokratisk Allians, samman med den yngre generationen av våldsmän, de från Norrmalmspolisens A-tur och B-tur, och ur den sammansmältningen uppstod den högerextremistiska grupp som 1986 behärskar polisen i Stockholms city. Gruppens ideologi är starkt högerorienterad, närmast fascistisk, och dess hat mot Olof Palme väl omvittnat. Frågan är då om denna grupp av poliser, som helhet eller i delar, kan ha varit inblandad i mordet på Palme? Det finns åtskilligt som tyder på det. Det var härifrån som Holmér handplockade sin omtalade livvaktsstyrka.

Låt oss närmare granska några av gruppens medlemmar och deras förehavanden i och kring mordet vid Sveavägen/Tunnelgatan den kylslagna februarikvällen 1986.

*

Polisman Thomas Piltz, 33 år, utpekas av Lars Krantz som den man som på ett oförklarligt sätt uppehöll buss 43 vid hållplatsen "Eriksbergsgatan" strax efter mordet. Även busschaufförén "Peter" har oberoende av Krantz pekat ut Thomas Piltz som en av de mystiska männen på buss 43. Slutligen har vittnet "Jerker" identifierat den walkie-talkieman han såg i korsningen Adolf Fredriks kyrkogata/Olofsgatan några minuter före mordet som Thomas Piltz.

Thomas Piltz är bördig från Malmö-trakten. Han ingick i Baseballigan, men har nu lämnat Norrmalms-distriktet

för en tjänst i Vällingby. Det är klarlagt att Baseballigans medlemmar var trogna deltagare på Stellan Åkerbrings fascistiska "kamratträffar", men om just Thomas Piltz var där är inte bevisat, om än mycket troligt.

På knappa två år i början av 1980-talet drog Thomas Piltz på sig över 25 anmälningar för misshandel. Genom kriminologiska undersökningar är det klarlagt, att mörkertalet för polisvåld är mycket stort, antalet misshandelsfall är mycket större än antalet anmälningar då den misshandlade vet/misstänker att en anmälan ändå inte tjänar något till. Utifrån dessa rön är det troligt att Thomas Piltz i verkligheten gjorde sig skyldig till uppemot ett hundratal övergrepp och våldshandlingar under denna period, kanske fler.

Två dagar före mordet på Olof Palme stod Thomas Piltz åtalad för misshandel av en 15-årig pojke, som blivit svårt slagen och fått sin arm vriden ur led då han råkat "komma i vägen" för en privat polisfest. Medåtalad var polismannen Thomas Ekesäter från A-turen. Två dagar efter mordet tog Thomas Piltz plats i rättssalen igen, då som målsägare. Tillsammans med sin kollega Leif Tell hade Piltz stämt tidskriften 399 för förtal. 399 hade publicerat namn och bild på Piltz och Tell i samband med det sk Machnov-fallet. Bakgrunden var missbrukaren Rolf Machnovs märkliga död i en arrestlokal. Machnov "plockades in" av Thomas Piltz och Leif Tell till ett OT-rum, och när han fördes ut igen var han döende med sprucken mjälte. I den utredning som följde hävdade Piltz och Tell att Machnov snubblat och slagit i magen mot en bordskant, vilket godtogs av utredarna, men inte av tidskriften 399, som antydde att Machnov misshandlades till döds.

Thomas Piltz är förhörd i Palme-utredningen. Han har

därvid fått alibi – från sin sambo. Dessa förhör är märkliga. För det första har Piltz och hans sambo inte förhörts vid samma tillfälle, utan ena dagen Piltz och först dagen därpå sambon. För det andra är denna märkliga förhörsordning, som i varje normalt rättsförfarande gör Piltz alibi närmast värdelöst, påfordrat av honom själv! Spaningsledningen ville förhöra Piltz och hans sambo samtidigt, och oberoende av varandra – men Piltz vägrade.

Förhörsprotokollen ger syn för sägen. Den första dagen frågar förhörsledaren var Piltz befann sig mordkvällen.

"Jag var väl hemma", svarar Piltz och därefter utspelas följande dialog:

"Vad gjorde du på kvällen då?"

"Jag vet inte så noga, jag tittade väl på TV."

"Vad såg du då?"

"Vet inte."

"Vad gjorde du mer då?"

"Jag och min sambo åt väl något, vad kommer jag inte ihåg."

"Vad gjorde ni mer då?"

"Inget. Vi gick väl och la oss."

Dagen efter förhörs Thomas Piltz sambo, och hon kan av någon anledning ge betydligt rakare besked. På samma frågor svarar hon:

"Vi var hemma på kvällen, Thomas och jag. Vi tittade på TV och såg kommissarie Flanegan. Vi åt en indonesisk gryta, drack lite vin, satt och snackade en stund och gick sedan och la oss."

Efter dessa förhör avskrev spaningsledningen Thomas Piltz från alla misstankar, han sades ha ett tillfredsställande alibi för mordkvällen. Dock togs han in för ytterligare ett förhör, sedan ett anonymt polistips hävdat att Piltz inte va-

Polismännen Thomas Piltz och Leif Tell under rättegången mot tidningen Norrskensflamman. Piltz och Tell, som båda har sin bakgrund i den s k Baseballigan, är något av nyckelpersoner i polisspåret. Piltz uppger sig ha varit hemma mordnatten, trots att han observerats av åtminstone tre vittnen i närheten av mordplatsen kvällen och natten då Olof Palme mördades. Tell har ett signalement som i flera avseenden stämmer överens med den s k Grandmannens.

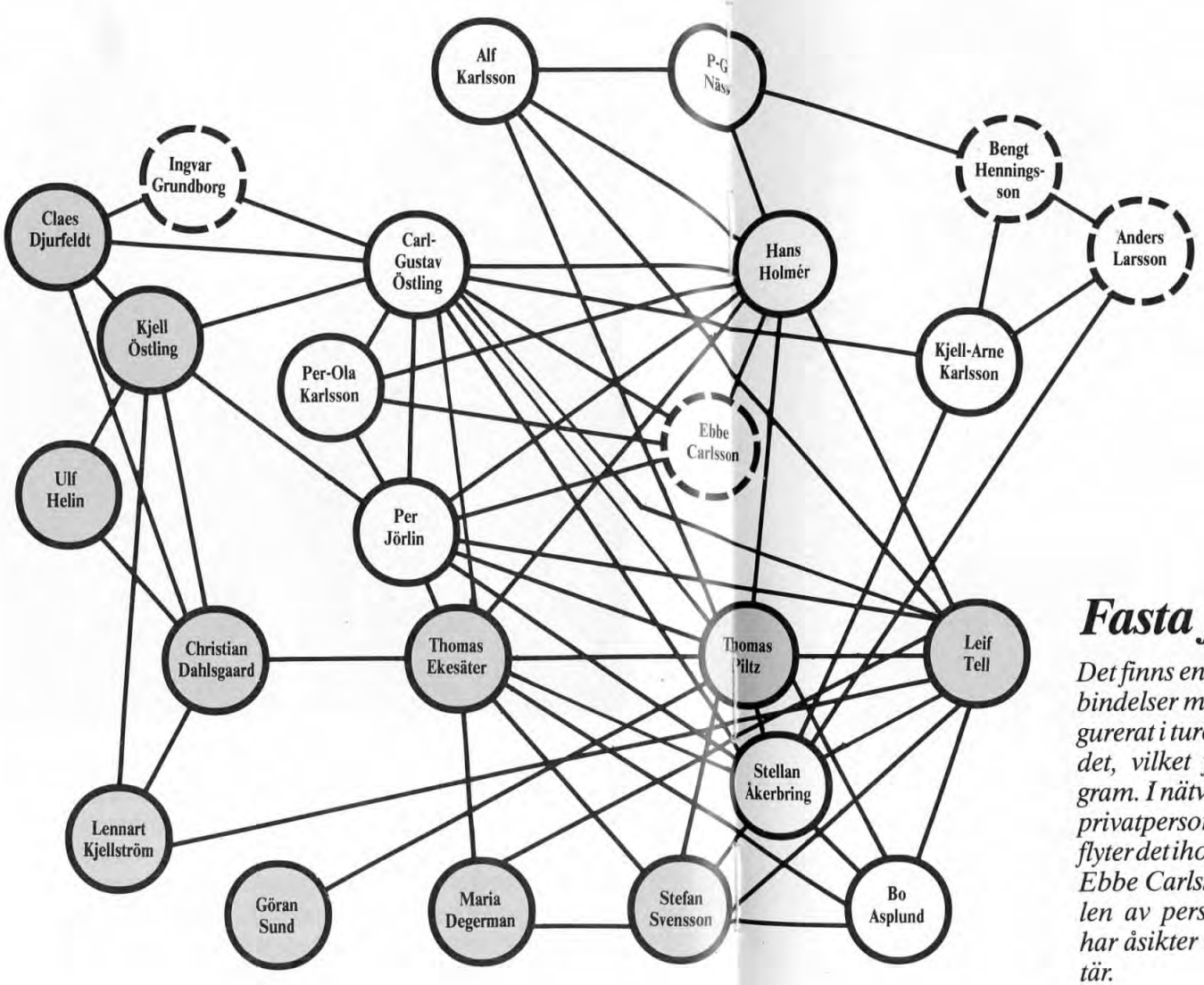

Poliser som enligt vittnen och/eller egna uppgifter befunnit sig runt mordplatsen i anslutning till mordet på Olof Palme.

Poliser

Civilpersoner

Fasta förbindelser

Det finns en mängd personliga förbindelser mellan de poliser som figurerat i turerna kring Palme-mordet, vilket framgår av detta diagram. I nätverket ingår också vissa privatpersoner, och märkligt nog flyter det ihop med persongalleriet i Ebbe Carlsson-affären. Huvuddelen av personerna i diagrammet har åsikter av högerextrem karaktär.

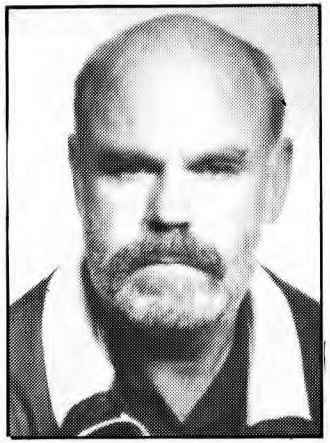

Bo Asplund, chef för Norrmalmspolisens A-tur. Utbringade en skål för Olof Palmes död, dagen efter mordet.

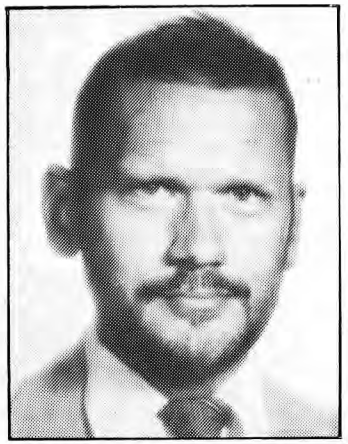

Kjell-Arne Karlsson, polis vid ordningspolisen i Stockholm. Var med och byggde upp den högerextremistiska gruppen inom Stockholmspolisen.

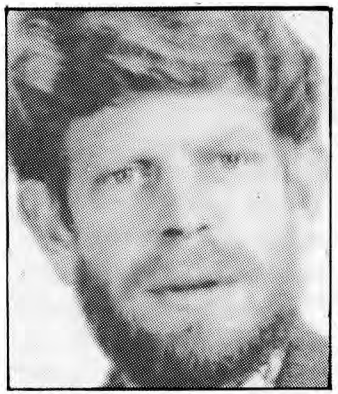

Christian Dahlsgaard (t v) och Thomas Ekesäter, besättningen i polisbil 1520, som uppgav sig jaga en mördare innan områdeslarmet om mordet gått ut över polisradion.

rit hemma mordkvällen – han hade inte svarat i telefon. Detta förhör förändrade dock inte spaningsledningens bedömning. Thomas Piltz ansågs fortfarande ha ett tillfredsställande alibi.

En regelvidrig utredning, där Thomas Piltz på egen begäran ges möjlighet att koordinera sina förhörsuppgifter med sambons, ger honom alltså ett "tillfredsställande alibi", trots att minst tre vittnen uppger sig ha sett honom i närheten av mordplatsen under mordkvällen, dels några minuter före mordet några kvarter från mordplatsen och dels några minuter efter mordet, direkt i mördarens flyktväg.

*

Polisman Leif Tell, 33 år, utpekas av busschaufförен "Peter" som den långe, ljuse man som klev på buss 43 vid hållplatsen "Eriksbergsgatan" strax efter mordet. Leif Tell svarar också ytterst väl mot signalementet av den sk Grandmannen. Han är stor, uppemot 190 cm lång, kraftig, mellanblond. Leif Tell har också ett markerat ärr i pannan, vilket kan vara det igenkänningstecken som vittnet "Alf" uppger sig ha lagt märke till i ansiktet på den man som följde efter paret Palme.

Leif Tell är född i mellansverige, men liksom Thomas Piltz uppvuxen i Skåne, närmare bestämt i Ystad. Liksom Piltz ingick Tell i Baseballigan, därefter fortsatte han inom Norrmalmspolisens A-tur, där han tjänstgjorde i februari 1986. Leif Tell har bevistat Stellan Åkerbrings fascistiska "kamratträffar".

Under knappa två år i början av 1980-talet anmäls Leif Tell vid ett 40-tal tillfällen för misshandel, varvid kriminologins mörkertalsundersökning fortfarande gäller. I flera av dessa misshandelsfall anmäls Piltz och Tell samtidigt, de

är något av ett radarpar och det är därvid ingen tillfällighet att det är just de två som befinner sig i samma OT-rum som Rolf Machnov samtidigt som han misshandlas till döds, vare sig misshandeln nu utförs av ett bord eller på annat sätt.

Leif Tell har minst tre adresser: en boxadress, en c/o-adress hos flickvännen och en till en lägenhet på Järnmalmsvägen 4 i Traneberg. I den sistnämnda lägenheten uppstod i oktober 1987 en vattenläcka. Eftersom hyresvärden visste att Leif Tell arbetade på Norrmalmspolisen tog han kontakt med VD 1 och anmälde det inträffade, varvid en polisman skickades till Järnmalmsvägen. Tillsammans med hyresvärden tog sig polismannen in i lägenheten och de upptäckte genast orsaken till läckan, en kran på toaletten hade lossnat och en vattenstråle sprutade med jämn styrka mot en vägg. För att åtgärda felet måste polismannen/hyresvärden flytta ett skåp, kanske vinglade de till, men i vart fall öppnades skåpet och ut föll en nazisthjälm och tiotalet naziflaggor.

Men det var inte allt som fanns i lägenheten, där fanns också en avancerad avlyssningsanläggning! Hyresvärden, som är utbildad tekniker, kunde direkt avgöra att det inte var fråga om någon videoutrustning eller något liknande, utan det såg mer ut som en telefonväxel, med spakar och blinkande lampor.

Kort efter det att hyresvärden och polismannen tagit sig in i lägenheten på Järnmalmsvägen 4 kommer en grupp från VD 1 instormande, men de ger sig av när de ser att en kollega redan är på plats. Varför denna uppståndelse för en simpel vattenläcka? Jo, nyckeln till Tells lägenhet på Järnmalmsvägen 4 hänger nere på VD 1!

Huset på Järnmalmsvägen 4 är ganska gammalt, och med det telefonnätets kabelstam. Alla ledningar ser likadana ut, utom där de leder in till Leif Tells lägenhet – där är det utbytt och nytt. Huset ligger på en höjd i Traneberg, in mot city finns inga hinder. Från Järnmalmsvägen 4 kan man lätt ordna samband med en person med walkie-talkie på tex Sveavägen, längre avstånd är det inte. Frågan är oundviklig: var det Leif Tells lägenhet på Järnmalmsvägen 4 som fungerade som sambandscentral för alla de walkie-talkie-män som sågs vid och i närheten av Sveavägen/Tunnelgatan natten då Olof Palme mördades?

Trots att busschaufförен "Peter" på ett tidigt stadium pekade ut Leif Tell som en av de mystiska männen på buss 43, hölls aldrig några förhör med Tell. Först efter vattenläckan på Järnmalmsvägen 4, drygt ett och ett halvt år efter mordet, kallas Tell till förhör om sina förehavanden mordnatten. Så mycket är klart att han inte var i tjänst, han gick av A-turen klockan 15.00 den 28 februari 1986. Mer än så är inte klarlagt. Leif Tell kan inte svara på var han tillbringade kvällen och natten och han har inget alibi.

Trots detta har spaningsledningen avfört Leif Tell från utredningen. Tell, som mycket väl kan vara identisk med den s k Grandmannen, anses inte intressant i spaningarna efter Olof Palmes mördare.

*

Thomas Ekesäter och Christian Dahlsgaard är chaufför respektive befäl i polisbil 1520 natten då Olof Palme mördades. Det är polisbil 1520 som vittnet "Lars" möter på David Bagares gata strax efter mordet, bara tiotalet sekunder efter den officiella tiden för områdeslarmet. Med största sannolikhet är det också polisbil 1520 som vittnet "Ingrid" ser på Drottninggatan tio minuter före mordet. Framförallt uppdykandet på David Bagares gata är märkligt. Enligt

Dahlsgaard/Ekesäter befann de sig i Kungsträdgården då områdeslarmet om skottlossningen i hörnet Sveavägen/Tunnelgatan gick ut över polisradion, d v s en dryg kilometer och minst en minuts färdväg från David Bagares gata. Men det är en ovanligt kort minut, för om man utgår från den officiella tiden för områdeslarmet 23.23, så är Ekesäter/Dahlsgaard på plats på 10 sekunder, och utgår man från den troliga tiden, den som angivits av kommissarie Gösta Söderström, så är de där 5 minuter och 50 sekunder före larmet!

Thomas Ekesäter, 33 år, har liksom Thomas Piltz och Leif Tell sin bakgrund i Baseballigan. Det är Ekesäter som tillsammans med Piltz står åtalad för misshandel av en 15-årig pojke bara två dagar före mordet på Palme. Liksom Piltz har han ett otal anmälningar för misshandel på sig och den här gången fälls han märkligt nog. Våldsmannen med rätt att undgå straff döms för ringa misshandel till dagsböter.

Fredagen den 28 februari 1986 gick Thomas Ekesäter på sitt ordinarie tjänstgöringspass klockan 07.00. När detta är slut klockan 15.00 begär och beviljas Ekesäter övertid. Han går direkt på ett nytt pass som inte slutar förrän 04.00 dagen därpå, ett sammanlagt arbetspass på 21 timmar. Den extra tjänstgöringen utför Ekesäter som chaufför åt kommissarie Christian Dahlsgaard. Men inte heller Dahlsgaard är där han skall vara. Dahlsgaard är kommissarie inom Södermalmspolisen och har just denna dag, den 28 februari 1986, tillfälligt hoppat in som befäl inom Norrmalmsdistriktet. Christian Dahlsgaard, 45 år, är därvid ett av de högsta yttre befälen som tjänstgör i Stockholms city natten då Olof Palme mördas, och det är därvid ytterligt anmärkningsvärt att han gör sig skyldig till så många och så

grava underlåtenhetssynder mot normal tjänsteutövning och tjänstereglemente.

☐ När polisbil 1520 fullgjort ett uppdrag strax före 23.00 undlåter Dahlsgaard att rapportera att uppdraget är fullgjort. I ledningscentralens anteckningar är polisbil 1520 fortfarande upptagen.

☐ Polisbil 1520 är en kommissariebil, varvid man inte skall ta med sig en fyllerist till polishuset, vilket Dahlsgaard/Ekesäter gjorde 22.45. I ett sådant läge skall Dahlsgaard anropa en annan bil för att utföra transporten.

☐ När kommissariebil 1520 möter vittnet "Lars" på David Bagares gata gör Dahlsgaard/Ekesäter inga ansatser att stoppa honom, trots att han springer och trots att man uppger sig jaga en mördare! Istället kör de avvaktande uppför backen, utan blåljus och utan att göra något.

☐ När vittnet "Lars" på tillbakavägen stoppar polisbil 1520 utspelar sig följande dialog mellan honom och Christian Dahlsgaard:

"Jagar ni den som sköt i korsningen Sveavägen/Tunnelgatan", frågar vittnet "Lars".

"Ja", svarar Christian Dahlsgaard.

"Han sprang ner där", säger då "Lars", och pekar nerför David Bagares gata mot Regeringsgatan.

Det märkliga är att Christian Dahlsgaard inte vidarebefordrar denna information, varken till ledningscentralen eller till kommissarie Söderström vid mordplatsen! De polismän som jagade mördaren visste alltså bara, att han tagit trapporna från Tunnelgatan upp till Malmskillnadsgatan, därefter var alla möjligheter öppna.

☐ När "Lars" skall föras ned till mordplatsen för att avge vittnesmål skall Dahlsgaard själv utföra transporten enligt alla rutiner. Men det struntar han i. I stället överlåter han

transporten åt en av de två poliser som kommer upprusande från trapporna på jakt efter mördaren.

□ Polisbil 1520 tar inte närmaste vägen från Kungsgatan, där de uppger sig vara vid tiden för områdeslarmet, till korsningen Sveavägen/Tunnelgatan, där skottlossningen ägt rum. Dahlsgaard/Ekesäter kan inte veta på vilken sida av korsningen Sveavägen/Tunnelgatan som skottlossningen ägt rum, men ändå väljer de att köra Regeringsgatan fram och uppför David Bagares gata, som ändar i trapporna ner till platsen för skottlossningen. Kommissariebil 1520 kan alltså inte komma fram till den plats den kallats till. Denna omväg förklarar Dahlsgaard/Ekesäter i efterhand som en "taktisk manöver", de avsåg att genskjuta den som sköt. Men varför stoppar de då inte den man, vittnet "Lars", som de möter när han kommer halvspringande på David Bagares gata?

□ I förhör med Juristkommissionen uppger Dahlsgaard att polisbil 1520 befann sig i Kungsträdgården, på tvärgatan ner mot Café Opera, när områdeslarmet gick. Man var där för att övervaka ett rampbygge, som utfördes av Huddinge Motorklubb. Ingen i motorklubben har dock sett Dahlsgaard/Ekesäter vid byggplatsen efter kl 18.00.

"Vi dröjde någon minut, sedan stack vi", säger Dahlsgaard till Juristkommissionen.

När detta förhör hålls har vittnet "Lars" ännu inte framträtt inför offentligheten, det gör han i radioprogrammet Kanalen några månader senare. Och då tvingas Dahlsgaard korrigera sin berättelse.

"Vi stack direkt när vi fick larmet, jag är feltolkad av Juristkommissionen", hävdar han.

Varför måste Dahlsgaard korrigera sin berättelse? Jo, annars kan han omöjligen förklara sitt och polisbil 1520:s

uppdykande på David Bagares gata så tidigt som 23.23.30, då vittnet "Lars" som senast ser kommissariebilen svänga in från Regeringsgatan. Det hela håller ändå inte riktigt. Den officiella – och med största sannolikhet falska – tiden för områdeslarmet är 23.23.00 och det tar minst en minut från Kungsträdgården till David Bagares gata, men kanske kan denna differens på minst 30 sekunder räknas in under felmarginalen. Men detta är ingalunda fallet om man utgår från kommissarie Gösta Söderströms tidsangivelse för larmet, 23.29.00, vilket sannolikt är den korrekta. Då har polisbil 1520 inget att göra på David Bagares gata klockan 23.23. 30. Åtminstone inte enligt de officiella rutinerna.

Varför gör ett rutinerat befäl som Christian Dahlsgaard alla dessa misstag, varför bryter han mot vedertagna rutiner och varför tvingas han korrigera de uppgifter han lämnat i förhör? Är det av tanklöshet? Dumhet? Oförstånd? Eller finns det en annan, mer logisk förklaring? Fanns polisbil 1520 på plats vid korsningen Regeringsgatan/David Bagares gata långt i förväg, inte som ett resultat av något områdeslarm, som kom långt senare, utan planmässigt och beräknat? Var syftet rent av att skydda en mördares flyktväg, en mördare som man på förhand visste var på väg, inte att jaga en mördare som man inte ens fått larm om?

Frågorna hopar sig. Ligger svaret måhända i det faktum, att Thomas Ekesäter, chauffören i polisbil 1520, är nära vän och politisk meningsfrände (?) med polismännen Thomas Piltz och Leif Tell, som några minuter efter mordet på Olof Palme sågs kliva på/uppträda vid buss-43 några kvarter från korsningen Regeringsgatan/David Bagares gata?

*

Göran Sund, 36 år, ingår i Stockholmspolisens livvakts-

styrka. Drygt 15 minuter efter mordet på Olof Palme kommer Göran Sund fram till korsningen Sveavägen/Tunnelgatan. Han bär en mörk överrock med vita stänk i och han är utrustad med walkie-talkie. Den walkie-talkie-man som vittnet "Kristian" såg vid brödbutiken på David Bagares gata där denna mynnar ut i Regeringsgatan stämmer exakt in på Göran Sund, samma överrock och "stor och blond". Också "Skellefteåmannens" beskrivning av walkie-talkie-mannen i hörnet Tunnelgatan/Olofsgatan stämmer in på Göran Sund, samma överrock och "stor och blond".

Göran Sund är förhörd två gånger i Palme-utredningen på grund av vittnesuppgifter om walkie-talkie-män. Sitt uppdykande på mordplatsen förklarar han själv på följande vis:

"Jag har haft ett livvaktsuppdrag. Min kollega och jag har lämnat av ett objekt (brittisk ambassadör, vår anm) och är på väg till basen (polishuset, vår anm) då vi av en händelse passerar korsningen Sveavägen/Tunnelgatan."

Med denna förklaring har spaningsledningen nöjt sig.

*

Kjell Östling, 36 år, är befäl i polispiket 3230. Vid tiden för mordet på Olof Palme befinner sig polispiket 3230 enligt Östling på Malmskillnadsgatan och i närheten av trapporna till Tunnelgatan, bara några hundra meter från mordplatsen. Anledningen till att piketen befinner sig just här är att en av poliserna i besättningen, Claes Djurfeldt, 32 år, skall flytta sin bil, som är felparkerad. Djurfeldt bor på Regeringsgatan, alldeles i hörnet till David Bagares gata och porten bredvid brödbutiken, där vittnet "Kristian" såg två walkie-talkie-män strax före mordet.

När områdeslarmet går befinner sig polispiket 3230 på

Kungsgatan och i närheten av Sveavägen. Man slår omedelbart på blåljusen och anländer till mordplatsen bara halvminuten efter kommissarie Söderström och hans kollega Windén, första poliser på plats. Söderström beordrar fyra av poliserna i polispiket 3230 – Claes Djurfeldt, Claes Gedda, Stellan Hermansson och Peter Wikström – att följa efter mördaren in i Tunnelgatans gränd och uppför trapporna till Malmskillnadsgatan, vilket så långt är allt man vet om flyktvägen. De fyra polismännen rusar in mot Tunnelgatans trappor, som en "glammande småskoleklass", enligt vittnet Stig Engström. Vid trappans fot möter de fyra polismännen vittnet "Anna" och hennes pojkvän. Och här börjar berättelserna gå isär. Vittnet "Anna" berättar:

"När vi gick nerför trapporna kom ett gäng poliser rusande mot oss, vi blev rädda och tryckte upp oss mot väggen nere vid trappans fot. Poliserna rusade förbi, de sade inte ett ord och vi stod kvar en stund innan vi gick fram mot korsningen Sveavägen/Tunnelgatan."

Claes Djurfeldts version är en annan:

"Gedda, Hermansson, Wikström och jag hoppar ur piketen och fick order att springa in Tunnelgatan mot trapporna, eftersom det var den vägen som mördaren gett sig av. Vid foten av trappan mötte vi en kvinna och en man. Jag stannade, frågade om de sett något och sa sedan till dem att gå fram till mordplatsen och anmäla sig."

Väl uppe på höjden vid trappans slut särar de fyra poliserna på sig. Gedda och Wikström rusar in på Johannes kyrkogård, medan Djurfeldt och Hermansson möter polisbil 1520 med Dahlsgaard och Ekesäter längst upp på David Bagares gata.

"Ungefär då blir jag tvungen att spy", berättar Djurfeldt. "Jag svepte en coca-cola strax innan och språngmarschen

uppför trappan blev för mycket för magen."

Djurfeldt repar sig dock snabbt och med dragen revolver rusar han enligt egen utsago nerför David Bagares gata, kikandes i portgång efter portgång.

"När jag kommer en bit ner i backen ser jag en man komma gående uppför", berättar han. "Jag tänkte, det är mördaren! Men sedan såg jag att det var en alldeles för liten man, så jag kollade bara in honom med blicken för att sedan fortsätta."

Det är vittnet "Lars" som Djurfeldt säger sig möta, men den förres version är en helt annan. Han möter överhuvudtaget ingen springande polis med draget vapen! När han talar med kommissarie Dahlsgaard i polisbil 1520 kommer dock två av de poliser som han tidigare sett i toppen på backen fram och ställer sig vid sidan av och väntar. Efter ett kort samtal följer en av de väntande polismännen med "Lars" ner till mordplatsen, det är inte Djurfeldt, det är "Lars" säker på, men inte heller Hermansson, om man skall tro på Hermanssons egen utsago.

Besättningen i polispiket 3230 är inte ordinarie denna fredagskväll. Egentligen skulle polisman Ulf Helin ha varit med, men just denna kväll har han bytt till sig inre tjänstgöring. Som av en händelse är det just Ulf Helin som utlöser områdesanropet efter skottlossningen i hörnet Sveavägen/Tunnelgatan. Frågan är när det skedde. Var det klockan 23.23, som spaningsledningen hävdar, eller klockan 23.29, som kommissarie Söderström säger. Och om kommissarie Söderström har rätt, vilket det mesta pekar på – har i så fall Ulf Helin någon roll i fördröjningen? Har han medvetet vilat på hanen?

Och är det en tillfällighet att just polispiket 3230 befinner sig bara hundratalet meter från mordplatsen i det ögon-

blick kulorna slår in i Olof Palmes rygg? Just polispiket 3230, där åtminstone två av besättningsmedlemmarna, befälet Kjell Östling och polisman Claes Djurfeldt, är delägare i firmor i säkerhetsbranschen tillsammans med f d medlemmar i Baseballigan? Är det en tillfällighet, eller hade också polispiket 3230 ett "cover upp"-uppdrag? Ingick någon i besättningen i den högerextremistiska mordkomplotten?

*

Polisman Lennart Källström befinner sig i den polisbil som sakta kryper fram på Johannesgatan tio minuter före mordet på Olof Palme. Vittnet "Eva" ser polisbilen glida förbi de två walkie-talkie-männen vid ingången till Johannes kyrkogård, vilka därefter är försvunna.

Lennart Källström är i februari 1986 kontraktsinnehavare för lägenheten på Järnmalmsvägen 4, den lägenhet som senare övertas av Leif Tell och som inte bara visar sig innehålla en nazisthjälm och hakkorsflaggor, utan också en avancerad avlyssningsutrustning.

Faktum är att Lennart Källström och hans kollega befinner sig på Brunkebergsåsen även efter skottdramat i hörnet Sveavägen/Tunnelgatan. Drygt fem minuter efter mordet gör Källström ett ingripande vid korsningen Regeringsgatan/Mäster Samuelsgatan. Källströms polisbil befinner sig alltså på Brunkebergsåsen mellan åtminstone 23.10 till 23.28, d v s under mordet på Olof Palme och under den tid mördaren flyr över åsen.

*

Maria Degerman, 28 år, är polisassistent vid VD 1 (Norrmalmspolisen). Kvällen den 28 februari 1986 jobbar

hon dock extra, då som ambulansförare vid Sabbatsbergs sjukhus i Stockholms city.

När områdeslarmet går kallas också ambulans till hörnet Sveavägen/Tunnelgatan. Men Maria Degerman och hennes kollega Kenneth Laurell svarar inte. Först vid mordplatsen är istället en ambulans från Sollentuna, som av en tillfällighet varit i närheten och som uppfattat larmet. Degerman/Laurell hävdar att de kom fram strax efter ambulansen från Sollentuna, och att Laurell därvid hoppat över till Sollentuna-ambulansen för att hjälpa till. Degerman, som körde, skall sedan ha "hakat på" den andra ambulansen från mordplatsen och in till Sabbatsberg.

Det märkliga med denna historia är att inget vittne sett två ambulanser vid mordplatsen, bara en – den från Sollentuna. Frågorna hopar sig igen. Varför svarade Degerman/Laurell inte på anrop? Var befann sig ambulansen från Sabbatsberg, kom den någonsin fram till mordplatsen? Var "förseningen" medveten?

*

Stefan Svensson, 31 år, är polisman vid Norrmalmsdistriktet. I början av 1980-talet ingick han i Hans Holmérs s k gatuvåldsgrupp, d v s i Baseballigan, tillsammans med bl a Thomas Piltz, Leif Tell och Thomas Ekesäter. De fyra är fortfarande kompisar.

Stefan Svensson är i tjänst natten till den 1 mars 1986, då Olof Palme mördas. Han har inre tjänst. Tjänstgöringslistan är kluddig och omöjlig att tyda, men enligt säkra källor fungerar Stefan Svensson som samordnare under mordnatten.

Stefan Svensson är uttalad fascist. Han är en av de poliser i Stockholm som besökt Sydafrika och som lovordat rasistregimen där. Hans vapen har provskjutits i Palme-utredningen.

Några månader efter mordet på Olof Palme sitter Stefan Svensson på Operabaren. Kanske är han berusad, men i vart fall vill han imponera på en känd regissör, som han samtalar med.

"Jag har världens grej på gång", säger Svensson till regissören. "För ett par miljoner skall jag berätta för dig. Du skall veta att det dröjer inte länge förrän vi har slängt det här socialistiska samhället på sophögen."

För att ge eftertryck åt sina ord viker Stefan Svensson sedan upp kavajslaget och visar regissören ett märke som sitter på undersidan. Det är en svensk flagga med ett hakkors i.

Efter ytterligare ett drygt år gör sig Stefan Svensson bemärkt igen. I samband med att en grupp skinheads brutalt och oprovocerat överfaller en grupp invandrarungdomar i november 1987 grips också en man i 30-årsåldern, som fungerat som uppviglare. Han heter Karl Lundström, och är inte vem som helst. Han är miljonär, son till förre ägaren av Wasabröd i Filipstad, har våningar i New York, London och på Strandvägen i Stockholm, kallar sig PR-man, men tycks ha som huvudsaklig sysselsättning att verka för internationellt samarbete mellan olika rasistorganisationer. Under natten "fritar" Stefan Svensson denne Karl Lundström ur häktet, utan någon form av bemyndigande eller rätt, han hämtar helt enkelt bara ut Lundström och släpper honom. För detta agerande anmäls Stefan Svensson, men han klarar sig undan med en reprimand. Senare visade det sig att skinhead-gruppen haft informationer om de invandrarungdomar man överföll, information man fått från BSS. Dessa informationer skall i sin tur ha stulits ur ett kassaskåp hos polisen, på den avdelning där Stefan Svensson arbetar.

Stefan Svensson var i tjänst mordnatten. Frågan är vad han gjorde timmarna före mordet. Och i vems intresse agerade han i sin roll som samordnare när beskedet om skottlossningen i hörnet Sveavägen/Tunnelgatan kom in?

*

Carl-Gustaf Östling låg på sjukhus på morgonen den 28 februari 1986. Han hade just genomgått en blindtarmsoperation. Vid middagstid avviker Östling från sjukhuset, mot läkarens order. Det är ungefär samtidigt som Olof eller Lisbeth Palme talar med sonen Mårten i telefon och man bestämmer sig för att gå och se Bröderna Mozart på kvällen.

Carl-Gustaf Östling är känd som vapenhandlaren i Ebbe Carlsson-affären, men i februari 1986 arbetade han som polis vid Norrmalm, tillfälligt på en tjänst inom ordningspolisen.

Östling är vapenexpert och något av en centralfigur inom den fascistiska gruppen inom polisen i Stockholm. Vid tiden för mordet var han en uttalad och välkänd Palmehatare. Carl-Gustaf Östling förhördes på ett tidigt skede i mordutredningen. En anonym tipsare pekade ut honom som vapenfixerad, som uttalad Palme-hatare och fascist och påtalade det märkliga avvikandet från sjukhuset. Det första förhöret leder dock inte till någon åtgärd.

Carl-Gustaf Östling förhörs emellertid ytterligare en gång. Det visar sig nämligen att han har tillgång till en lägenhet i korsningen Regeringsgatan/David Bagares gata, mitt emot Claes Djurfeldts lägenhet, och direkt i mördarens flyktväg. För kontraktet står major Ingemar Grundborg, som äger vapenfirman Strateg Protector tillsammans med Östling, men på mordnatten är det Östling som har nyckeln till lägenheten.

Med anledning av Ebbe Carlsson-affären och smugglingen av illegal avlyssningsapparatur, som Östling var inblandad i, gjordes husrannsakan i hans lägenhet. Förutom 13 vykort, där paret Östling/Grundborg gör nazisthälsningar på en judisk kyrkogård, påträffades vapen och ammunition i lägenheten. Det fanns bland annat ammunition av samma kaliber som Olof Palme sköts med. Är detta bara ett märkligt sammanträffande?

*

Vid tiden för mordet på Olof Palme befinner sig piketbuss 3230 från Södermalmspolisen i ena änden av Tunnelgatan, på Malmskillnadsgatan ovanför trapporna. I den andra änden av Tunnelgatan vid Norra Bantorget finns Norrmalmspolisens piketbuss. Den tankas på en bensinmack då områdeslarmet går. Avståndet mellan piketerna är högst 800 meter. Mitt emellan dem mördas Olof Palme. En annan piket står några minuter före mordet parkerad på Kungsgatan vid Hötorget. Den står med släckta lyktor, inte ens parkeringsljuset är på, men ett vittne ser att det finns poliser inne i piketen. Samtidigt observerar ett annat vittne en nedsläckt polisbil vid Svampen vid Stureplan.

Till spaningsledningen har det kommit in ett 30-tal tips om walkie-talkie-män, som setts mordkvällen, och 100-talet tips om poliser. Minst 35 poliser har funnits i tjänst inom en radie om 600 meter från mordplatsen när larmet om mordet på Palme går, men endast 2-4 av dessa har några egentliga uppgifter.

Fredagsnatten den 28 februari 1986, natten då Olof Palme mördas, kryllar det av poliser och mystiska walkie-talkie-män i trakterna av attentatsplatsen. Några av dem borde inte ha varit där. Thomas Ekesäter väljer att jobba över

en fredagskväll och gör ett arbetspass på 21 timmar i sträck. Christian Dahlsgaard arbetar tillfälligt på VD1 mordkvällen. Ulf Helin byter till sig tjänstgöring på ledningscentralen under natten. Maria Degerman extraknäcker som ambulansförare just denna kväll.

På ledningscentralen utbryter ett fullständigt kaos efter mordet, varvid de mest elementära rutinerna åsidosätts. Den speciella beredskapsplanen för ett mord av denna kaliber, som gicks igenom och övades så sent som i november 1985, glöms bort. Eller struntar man i den? I vart fall är det ingen som ringer till den ansvarige inom mordkommissionen, Arne Ivrell, som enligt beredskapsplan och alla rutiner skall ta ledningen för spaningsarbetet. Ivrell får höra om mordet i radionyheterna på lördagsmorgonen som vilken svensk som helst.

Morgonen efter mordet dyker länspolismästare Hans Holmér upp.

"Jag tar befälet", beordrar Holmér, och därmed inleds en av de mest regelvidriga och spektakulära mordutredningarna i modern svensk rättshistoria. Eller är det fråga om en mordutredning?

DE SOM VISSTE

Han är känd som den "47-årige högerextremisten" i Palmeutredningen. Idag är han 50 år. Han heter Anders Larsson och var på 60-talet tillsammans med polisen Kjell-Arne Karlsson en av den högerextremistiska organisationen Demokratisk Allians' grundare.

När Olof Palme mördades arbetade Anders Larsson hos Baltiska klubben, en fascistisk organisation där en ökänd nazist, Arvo Horn, var en av de drivande. Tillsammans med kommissarie Åke Ek har både Anders Larsson och Arvo Horn varit delegater på WACL:s kongress.

När SÄPO-spionen i Utrikesnämnden, stenografen Bengt Henningsson avslöjades, visade det sig att denne hade nära relationer till Anders Larsson. Ända sedan i slutet av 1960-talet har de umgåtts och bevistat åtskilliga högerextremistiska möten tillsammans.

Några dagar efter mordet på Olof Palme ringer Bengt Henningsson till Baltiska klubben och säger: "Ni har väl för helvete rensat Anders bord från EAP-material?"

För just med EAP har Anders Larsson haft nära kontakter. Liksom med det Sydafrika-stödda UNITA:s representant i Sverige, tillika styrelsemedlemmen i WACL, Luis Antunes. Anders Larsson lär ha varit med på det möte tiotalet dagar innan Olof Palme mördas, där bland annat kom-

mendörkapten Hans von Hofsten, EAP-ledaren Michael Ericsson och ett antal poliser också lär ha varit närvarande. Där fattades ett beslut – Olof Palme måste bort!

Anders Larsson vet att något är på gång. Är han rädd? I vilket fall lämnar han, åtta dagar före mordet på Olof Palme, ett "anonymt" brev till kanslihuset och Utrikesdepartementet i form av ett äldre tidningsurklipp rubricerat: "Dr Olof Palme är död".

Anders Larsson hade strukit över ordet "Dr"! Anders Larsson vet att något kommer att hända Olof Palme. Kanske har han initierats av CIA-agenten Charles Morgan. Strax före mordet bor denne på hotell Sheraton i Stockholm. Där äger ett möte rum mellan Charles Morgan, en hög EAP-ledare från Paris vid namn Jean Devalier, och Anders Larsson! På Sheratons brevpapper skriver Anders Larsson på engelska: "Olof Palme kommer snart att brinna i helvetet!"

*

Dagen före mordet, den 27/2 1986, går "Janne" på Caféwa, en liten bar på Landsvägsgatan i Göteborg. Där träffar han Lasse Lundberg som senare följer med hem till "Jannes" lägenhet några kvarter därifrån. Lasse Lundberg kommer från Stockholm och är "kulturredaktör" för ett stencilerat litet häfte.

Lasse Lundberg beter sig väldigt underligt. Han talar vitt och brett. Lasse Lundberg är, vad man kan kalla, "handelsresande i skumraskaffärer". Bilen han far omkring i är en jättestor "sotad" Mercedes. Lasse Lundberg berättar för "Janne" på kvällen:

"Jag vet en grej som kommer att hända snart. Det kommer att skaka hela världen! Jag har fått order att hålla mig

borta från Stockholm i morgon. Dom har sagt till mig att dra!!!"

Dagen efter mördas statsminister Olof Palme. På natten mot den första mars 1986 lämnar Lasse Lundberg Göteborg i sin "sotade" Mercedes. När han kommer till ett motell utanför Mariestad vid ett-tiden på natten ringer han polisen. Polisen möter Lasse Lundberg vid motellet Rattugglan. Lasse Lundberg skaffar sig ett alibi. För säkerhets skull ringer han också till "Janne" dagen efter:

"Kom ihåg att jag var i Göteborg i går och hemma hos dig!"

Lasse Lundberg är rädd. I sin kulturtidskrift, som kom ut samma dag som Olof Palme mördades, publicerade han en historia om hur Sverige genomgått en statskupp under ledning av Olof Palme. Men enligt historien är Palme i händerna på reaktionära krafter i statsapparaten, där den starke mannen säger:

"Passa dig lelle Olle så att du inte blir skjuten!"

Lasse Lundberg umgås i högerextremistiska kretsar. Vet han vad som är på gång?

Den femte mars 1986 börjar en märklig resa. Lasse Lundberg och kriminalinspektör Bror Perä beger sig ut i den "sotade" Mercedesen. Färden går ner från Stockholm mot Norrköping, vidare mot Simrishamn och Malmö, över till Köpenhamn och tillbaka till Malmö. Därifrån flygs Lundberg och Perä till Stockholmspolisen. Deras beteende under resans gång hade minst sagt varit märkligt. De uppmärksammades flera gånger med polisanmälan som följd, först i Norrköpingstrakten och sedan i Malmö.

Polisen Bror Perä hade på mordnatten varit och dansat på en restaurang i Norrtälje. Där hade han uppträtt på ett sådant sätt att ingen där kunnat undgå att lägga märke till

honom. Visste han vad som var på gång och precis som Lundberg skaffade sig ett alibi?

Polisen Bror Perä har åkt omkring med sin revolver synlig i framsätet. En kort tid efter mordet på Olof Palme hittades Peräs bil, vansinnigt felparkerad. Innan bilen forslades bort genomsöktes den av polis. Då fann man att den tillhörde Perä, en kollega, och att det under sätet fanns undanstoppat en grovkalibrig revolver!

Efter Lasse Lundbergs och Bror Peräs resa genom Sydsverige tar Lundberg kontakt med spaningsledningen. Han påstår då att Perä är inblandad i mordet på Olof Palme. Under resans genomförande hade Perä yttrat sig på ett sådant sätt att Lundberg dragit slutsatsen att denne är inblandad. Men efter en påstådd provskjutning av Bror Peräs vapen och förhör från SÄPO:s sida kommer spaningsledningen med P-G Näss i spetsen fram till att Bror Perä *inte* har med mordet att göra och att "kulturredaktören" Lasse Lundberg inte är en tillförlitlig person. I undersökningen framkommer det dock att Bror Perä har en läggning åt högerextremism, åker omkring öppet med revolver i bilen, har telefonnummer på terroristorganisationer på sitt tjänsterum och en bild på den mördade italienske ministern Aldo Moro på väggen. Visste han lika mycket som Lasse Lundberg om vad som skulle hända natten den 28 februari 1986?

"Janne" i Göteborg då, han som hört Lasse Lundberg antyda *innan* mordet på Olof Palme? Ja, han har anmält det inträffade ett par gånger till spaningsledningen men aldrig blivit hörd i mordutredningen!

*

I trakterna kring Sjöbo(!)/Simrishamn i Skåne, bygder som Lundberg/Perä besökte på sin mystiska resa, där den i

mordutredningen förhörde s k "33-åringen" hade lärartjänst och flickvän och där Baseballpoliserna Thomas Piltz och Leif Tell har sina rötter – där hände det märkliga saker strax före mordet!

Här bor bonden Mårtensson. I närheten bor också paret Erik och Elsa. Det är tre dagar före mordet på statsminister Olof Palme och klockan är halv tio på kvällen. Mårtensson kommer på besök till Erik och Elsa. Mårtensson slår sig ner vid köksbordet. Men Erik tar inte fram något att bjuda på. Han tycker Mårtensson är lite konstig den här kvällen och dessutom är ju klockan sent gången.

"Han verkade påverkad av någonting", berättar Erik. "Men inte av sprit. Det verkade komma mer från det andliga hållet. Mårtensson var upprymd och exalterad".

Med armbågarna stöttade på Eriks och Elsas köksbord knyter Mårtensson nävarna och skakar dessa och utbrister ett flertal gånger till Erik:

"Nu djävlar skall den där Palme skjutas! Innan lördag kommer han att vara död. Han kommer att vara skjuten av kulor och krut som om nödvändigt kommer att tränga igenom den skottsäkraste av västar!"

Jaha, tänker Erik, nu gäller det att få iväg honom. Elsa har från sovrummet hört Mårtenssons upprymda röst men inte hört vad det handlat om. Erik får iväg bonden Mårtensson, går och lägger sig och tänker inte vidare på saken – den kvällen.

Men det biter sig kvar i skallen på Erik. Någon dag senare kommer industriarbetaren Arne Larsson från Ystad in till Erik för att köpa ägg. Det är en, kanske två dagar *innan* Olof Palme mördas. Erik berättar för Arne Larsson om bonden Mårtenssons konstiga besök och uppträdande och vad denne sagt.

Någon dag senare mördas statsminister Olof Palme på öppen gata i Stockholm. Erik blir bestört. Hur i hela fridens namn kunde Mårtensson känna till detta hemska som inträffat? Erik är grubblande och förbryllad.

Några dagar efter mordet berättar Erik händelsen för sin granne. Han gör det över staketet när de råkas. Grannen är en hög militär. Denne blir också konfunderad och anmäler några dagar senare saken till polisen i Simrishamn. Dessa vidarebefordrar uppgiften till polisen i Ystad som därefter kontaktar spaningsledningen i kungliga huvudstaden.

En vecka går efter mordet på Olof Palme. Då dyker återigen bonden Mårtensson upp hos Erik. Han kommer inkörande på gårdsplanen i en splitter ny bil. Mårtensson kliver ur bilen och fram till Erik som står på trappen.

"Vad i helskotta var det du svamlade härom sistens, om att Palme skulle skjutas. Det hände ju! Hur kunde du veta om det i förväg????" frågar Erik.

"Jag har väl inte varit här, jag har väl inte sagt något om att Palme skall skjutas," säger Mårtensson och hymlar med blicken upp mot skyn. Erik blir förbannad och kör iväg Mårtensson. Han vill inte längre ha med Mårtensson att göra.

SÄPO (!) har förhört Erik och Elsa två gånger. En gång har till och med självaste Hans Holmér ringt! Erik håller fast vid sin historia och den intygas av industriarbetaren Arne Larsson. Denne hörde ju Eriks berättelse *innan* mordet inträffade. Men bonden Mårtensson blånekar!

Mårtenssons dotter har enligt uppgifter haft sällskap med den i mordutredningen tidigare anhållne s k 33-åringen. 33-åringen har arbetat som lärarvikarie i Sjöbo, kommer från Blekinge och har besökt Simrishamnstrakten vid ett flertal tillfällen.

33-åringen har vistats i högerextremistiska kretsar i Stockholm och har varit medlem i EAP. Kan det vara så att den snacksalige EAP-aren spelat en roll i mordkomplotten, varit den som skall dra blickarna till sig, vara "mördaren" över begravningen då världens statsmän besöker Stockholm? Ringer skrävlaren till sina bekanta i Simrishamnstrakten, kanske rent av bonden Mårtensson och talar bredvid mun innan planerna verkställs?

*

På eftermiddagen samma dag som Olof Palme mördas har kulturföreningen Suecia Avantus Gardie (Svenska förtruppen) närradioutsändningar i Stockholm. En äldre dam har just slagit på radion och kommer in i deras sändning. Hon lyssnar och får höra två sketcher varvid den första introducerades med att "en svensk statsman mördas, men det är inte Gustav III!"

Lyssnarna skulle här gissa vem detta skulle vara. Sketchen spelades upp och var en redigerad del av TV-pjäsen "Sammansvärjningen" om mordet på Gustav III. Handlingen utspelar sig hemma hos general Pechlin på Huvusta gård där en sista middag intogs innan mordet.

> "Skål! det skall vara en militär för att våga sig ned här och nu. Vi blir ju tretton vid bordet... Mina herrar, mina herrar... Det sitter en skådespelare på tronen och spelar hög herre, en lögnhals som satt förtrycket i system. Han måste bort! Han måste bort! Så enkelt är det!"

Så låter det i Suecia Avantus Gardies närradioutsändning. Vem kan denna statsman vara om det inte är Gustav III? Åtta timmar senare mördas Sveriges statsminister Olof Palme!

Kulturföreningen Suecia Avantus Gardie befolkas av

högerextremister av olika schatteringar. Här har också polisinspektör Stellan Åkerbring, han med "kamratfesterna", och förre Norrmalmspolisen och numera vapenhandlaren Carl-Gustav Östling varit med. Är det dessa som läckt till sina meningsfränder inom kulturföreningen???

*

F d legosoldaten Ivan von Birchen erbjuds några veckor före mordet två miljoner dollar för att mörda Olof Palme. Den som står för erbjudandet är CIA-agenten Charles Morgan. Ivan avböjer. Istället söker han upp byråchefen hos SÄPO, Alf Karlsson.

En gång, två gånger, tre gånger. Hela tiden avspisas Ivan som icke trovärdig av Alf Karlsson. SÄPO lyssnar inte på honom. Därför går till slut Ivan von Birchen till det socialdemokratiska borgarrådet i Stockholm, Ingrid Båvner. Hon bekräftar att Ivan von Birchen besökt hennes kansli. Detta *före* mordet och utfärdat varningen: "CIA är ute efter Palme!!"

*

Någonting var på gång. Ett attentat planerades mot landets statsminister Olof Palme. Han skulle bort! Till varje pris – och det var några som visste!!

Ett högerextremistiskt möte hålls tiotalet dagar innan Palme röjs ur vägen. Mötet är av uppfattningen att Palme måste bort. Och tillfället till detta kom den tjugoåttonde februari 1986 – då skreds det till verket.

Föregicks rent av mordet av en middag på Huvusta gård där riktlinjerna drogs upp? Av "någon hatisk falang inom polisen eller bland officerare som på anckarströmskt vis beslutat mörda Olof Palme", som förre spaningsledaren

Hans Holmér skriver i sin bok? Varför inte?

Idag bor i en byggnad på Huvusta gård en viss Ulf Ekesäter, släkting till Baseballpolisen Thomas Ekesäter. Huvusta gård ligger idylliskt kvar i centrum av Stockholm, ett stenkast från Järnmalmsvägen 4 och stadsdelen Traneberg. Det var ifrån det hållet som vittnet "Tommy" såg en hel "armada" av polisbilar komma körande in mot Stockholms city över Tranebergsbron någon halvtimma före mordet.

Smakade middagen bra?

HANS HOLMÉR

Bara några timmar efter de dödande skotten mot Sveriges statsminister, inträder på scenen en figur som egentligen är helt otrolig i sammanhanget. Det är en person som för mycket lång tid skall lyckas med att förpassa motiv, vittnen och vedertagen kriminalteknik till skuggorna och glömskan, för att istället placera sin egen person i handlingens centrum.

Personens namn är Hans Holmér, länspolismästare i Stockholm.

Så snart Holmér dyker upp tar han egenmäktigt befälet. Han åsidosätter rikspolischef och rikspolisledning. Han åsidosätter riksmordkommission och alla yrkesmässiga polisinstanser i mordfrågor. Den mest meriterade mordutredare som finns att uppbringa vid tillfället, sätts av Holmér på en underordnad uppgift att sortera tips, vilka senare bedöms av Holmér personligen. Han åsidosätter vedertagna rutiner kring brottsplatsundersökning och vittnesuppgifter. Istället väljer han ut en spaningsledning, handplockad bland Holmérs egna favoriter inom poliskårens chefskader. Han inrättar ett Palmerum där alla uppgifter kring mordet samlas in och stannar. Han lämnar flygplatser, hamnar, vägar och järnvägsstationer obevakade i spaningsarbetet, men låter flygfotografera Stockholms innerstad i jakten på mordvapnet. Han producerar en fantombild av mördaren och utser en livvakt åt sig själv.

Men främst består Holmérs spaningsarbete i presskonferenser med världens massmedia samt de samtal han inför lyckta dörrar för med sina handplockade bisittare i Palmerummet. Vittnesmål om poliser hänskjuts dock till den för offentlig insyn helt skyddade hemliga polisen, SÄPO.

Ytligt sett är det helt oförklarligt att Holmér på detta sätt lyckas tillvälla sig en närmast diktatorisk makt över utredningen kring dödsskjutningen av Olof Palme.

- För det första är det landets statsminister som mördats. En sådan gärning är inte en uppgift för en regional polischef att lösa, eller föra befälet över. Holmér har direkt åsidosatt lagen när han tar ledningen.
- För det andra är Holmér inte utbildad till polis utan till jurist och har ringa eller ingen erfarenhet av polisiärt utredningsarbete, i synnerhet inte i mordfall.
- För det tredje har Holmér med den lagvidriga makten i sin hand, använt denna makt till att begå ytterligare förbrytelser i Palmespaningens namn.

Redan den 14 mars 1986, två veckor efter mordet, gjordes i hemlighet och på klassiskt fascistiskt manér, ett tillslag mot ett kurdiskt bokcafé i Stockholm. Tio personer greps och fördes till förhör endast på grund av sin blotta närvaro i den omringade lokalen. I efterhand har justitieombudsmannen konstaterat att åtgärden var ett grovt lagbrott. Holmér och palmeåklagarna överträdde likaså lagen när de lät genomföra två husrannsakningar mot kurder samt vid den beryktade stora razzian mot ett antal kurder i december 1986. Även detta har av JO fastslagits som lagöverträdelser.

Holmérs regemente i utredningen av mordet på Olof

Palme är kantat av olagligheter från början till slut. Det är dessutom kantat av en fullständig avsaknad av resultat. Mot den bakgrunden är det närmast ofattbart hur politiska och statliga myndigheter tillåtit Holmér att leda spaningarna under mer än nio månader. Han har under denna tid inte bara lyckas med att grovt överträda lagen och misslyckats med att prestera något enda framsteg i jakten på statsministerns mördare, han har dessutom lyckats manövrera ut de fåtal inblandade som rest invändningar mot hans metoder. Så har åklagaren K G Svensson fått gå och senare hans efterträdare Zeime, sedan de nekat underkasta sig Holmérs ljusskygga handlande i fråga om den s k 33-åringen och det s k kurdspåret.

Ofattbar är dock aldrig klassamhällets och politikens förvaltning, så heller inte i Sverige. För att förstå hur Holmér kunde tillvälla sig det väldiga inflytande över Palmeutredningen han hade, och till viss del ännu upprätthåller bakom kulisserna, är det nödvändigt att något gå tillbaka och skärskåda Holmér och hans gärning. Frågan som skall besvaras för att kasta ljus över Holmérs kuppartade tillgrepp av kommandot i palmespaningen lyder: Vem är Hans Holmér och vems ärenden går han? Låt oss gå ett par decennier bakåt i tiden.

*

I ett antal artiklar 1965 kunde fil dr Sven Rydenfeldt i Lund dokumentera förekomsten av en hemlig åsiktsregistrering i Sverige, bedriven av hemliga polisen, SÄPO. Hundratusentals svenskar fanns uppsatta på åsiktsregistren. Socialdemokratin, även då regeringsparti, förnekade förekomsten av åsiktsregistrering men inför en överväldigande dokumentation och faktasamling tvingades re-

Redan i tidigt 1970-tal agerade Hans Holmér och Ebbe Carlsson som ett par, bl a under den s k sjukhusaffären i Göteborg och i samband med avslöjanden om illegal telefonavlyssning.

Per-Gunnar Näss, f d byråchef på SÄPO och tidigare medlem av spaningsledningen. Det är Näss och SÄPO som handlagt alla tips om poliser.

Båt-Expressen provkör Borgs miljonracer

SIDAN 18–19

EN EXTRA TIDNING I DAG: SPEL-EXPRESSEN

EXPRESSEN

Sveriges största dagstidning — den har STING

Stockholm 08/738 30 00, Malmö 040/768 00, Göteborg 031/17 03 10, Jönköping 036/11 85 70

TISDAGEN DEN 6 AUGUSTI

1985 nummer 210 från starten 11397

VARDAGAR 3:– SÖNDAGAR 3:50

Hemlig Säpo-rapport:

TERROR GRUPP HOTAR PALME

■■ Olof Palme hotas av den kurdiska terrorgruppen PKK, Kurdistans arbetarparti.
■■ Kurderna vill hämnas för att PKK:s ledare Abdullah Öcalan vägrats uppehållstillstånd i Sverige.
■■ Det här framgår av en hemligstämplad Säpo-utredning.
■■ PKK anses vara en av världens farligaste terrorgrupper och misstänks för att under senare tid ha utfört en rad politiska mord i Europa.

SIDAN 6

Foto: BENGT DAHLSTEDT

Statsminister Olof Palme och Sverige hotas av den kurdiska terrorgruppen PKK. De vill hämnas för att deras ledare vägrats uppehållstillstånd här.

Ludvig Jönsson -så minns Ahlmark honom

SID 14

'Sommar prataren som fick lyssnarna att rasa

Redan i augusti 1985 planterades det s k PKK-spåret via SÄPO-organet Expressen. Upphovsman var sektionschefen vid SÄPO Alf Karlsson.

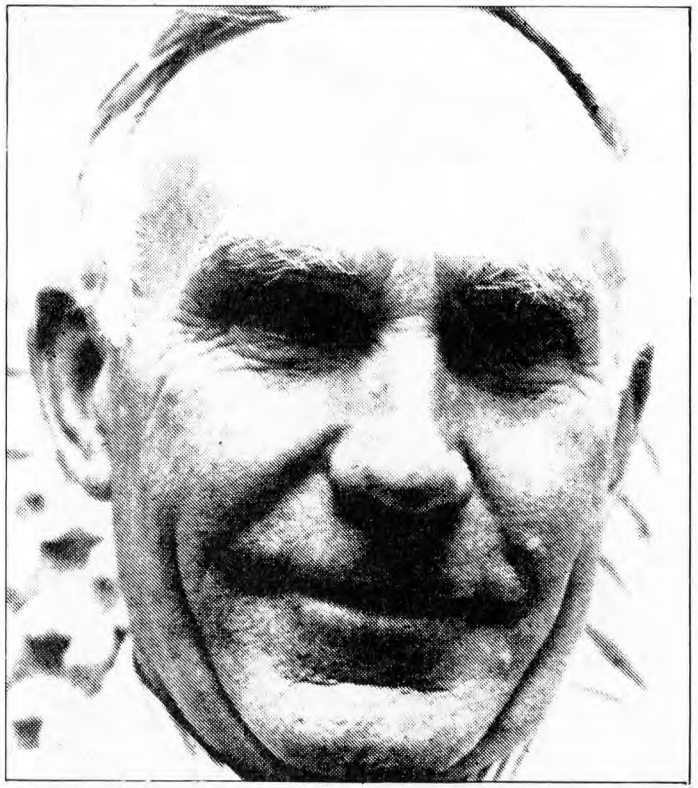

Förre SÄPO-agenten Melker Berntler tipsade spaningsledningen under Holmér/Näss om att krafter inom SÄPO öppet uttalat förhoppningar om att Olof Palme skulle mördas, vilket han redogjort för i en artikel i Nordisk Juridisk Tidskrift. Men inget har hänt med Berntlers vittnesmål, trots att han namngivit ett antal poliser inom SÄPO som extremt Palme-fientliga.

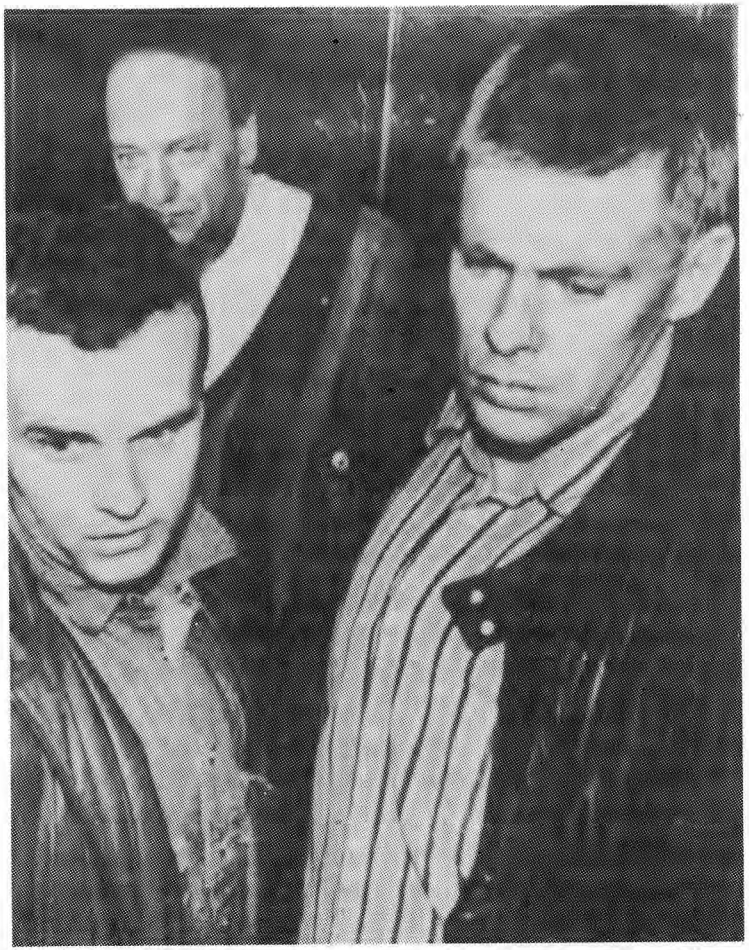

Hans Holmér handplockade sina livvakter Per-Ola Karlsson (tv) och Per Jörlin (th) från Norrmalmspolisens B-tur. Åtminstone den senare har umgåtts i de högerextremistiska kretsarna inom stockholmspolisen, och han har vid åtminstone ett tillfälle vittnat till förmån för Thomas Piltz och Thomas Ekesäter i en misshandelsrättegång.

geringspartiet ändra taktik. 1968 förelades riksdagen ett förslag om förbud mot åsiktsregistrering, ett förslag som blev antaget.

Åsiktsregistreringen förbjöds alltså, om än senkommet jämfört med omvärlden, och är alltjämt brottslig i vårt land.

Men SÄPO bestod, som hade åsiktsregistreringen som sin huvudsakliga och förmodligen enda syssla (någon spion har ju SÄPO aldrig lyckats hitta med eget arbete). Till dess chef utsågs 1969 Hans Holmér av den socialdemokratiska regeringen. Holmér var som sagt ingen polis utan en jurist, en lagvrängare, och en sådan var just vad den socialdemokratiska regeringen behövde på posten. Uppgiften gällde ju att kringgå lagen mot åsiktsregistreringen och till den ändan försågs Holmér 1972 med en lucka i lagen mot åsiktsregistrering. Det var den s k terroristlagen, vilken gav SÄPO befogenhet att upprätta ett spaningsregister enligt godtyckliga normer.

Till Holmérs kvalifikationer utöver juridiken hörde tvivelsutan hans partitrohet med socialdemokratin.

Man kan säga att Holmér redan i inledningen av sin karriär förstod att göra ett levebröd på att uppfinna terrorister i sin egen hjärna, då anslagen till SÄPO kunde smöras med varje sådant fantasifoster. Fullt klart är att juristen Holmérs karriär tog verklig fart genom SÄPO-uppdraget. Detta var att göra våld på lagen i regeringens intresse och på dess uppdrag, d v s att göra våld på den lag regeringen själv förestavat i en låtsad eftergift för den demokratiska folkmeningen.

*

Detta är inget löst påstående. Facit finns för alla medborgare som följt SÄPO:s verksamhet eller i efterhand öns-

kar ta del av den.

1972 avslöjades det under pågående värnpliktsriksdag att SÄPO i samarbete med försvarsledningen bedrev åsiktsregistrering mot de värnpliktiga.

1973 avslöjades att det i samarbete med SÄPO existerade en hemlig underrättelsetjänst på regeringens uppdrag. Det var IB med förgreningar bland socialdemokratins och fackföreningsrörelsens s-märkta partifunktionärer som tillsammans med SÄPO bedrev åsiktsregistrering vilken även omfattade svenskar, först och främst företrädare för den politiska vänstern.

Ansvarig för SÄPO:s avslöjade verksamhet var i bägge fallen Hans Holmér. Regeringen lyfte inte ett finger för att ingripa mot Hans Holmér och det stod därför klart att Holmér fullföljde ett politiskt uppdrag från regeringen – uppdraget att i strid med lagen bedriva underrättelsetjänst mot det egna landets medborgare. Klart blev också vid avslöjandet av IB:s verksamhet att denna underrättelsetjänst bedrevs i intimt samarbete med USA:s spionorganisation CIA och den israeliska hemliga polisen. Som den förenande länken mellan CIA och SÄPO har Hans Holmér utpekats.

*

Tydligast framträder dock det rent partipolitiska sambandet mellan socialdemokratin och Holmér i det senare skedet av dennes karriär som SÄPO-chef. Det är i tre, på sin tid mycket omskrivna, affärer:

1975 avslöjades att det vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg bedrevs åsiktsregistrering mot fackföreningsrörelsens medlemmar. En åsiktsspion togs på bar gärning, spåren ledde vidare rakt in i den socialdemokratiska partiap-

paraten och tvingade överförmyndaren Leif Andersson i Göteborg att till Proletären den 27 oktober samma år medge: "Jag har i egenskap av socialdemokratisk partiombudsman goda kontakter med SÄPO."

Konturerna av en socialdemokratisk partiapparat lierad med SÄPO och helt sammanvuxen med den kapitalistiska staten hotade nu att framträda för envar och ilskan steg också bland de socialdemokratiska s k gräsrötterna. Dåvarande justitieministern Geijer kallades ner till Göteborg för att förklara sig. Men framförallt sände den nu kraftigt skakade regeringen ner Hans Holmér och Geijers handsekreterare, en viss Ebbe Carlsson, till Göteborg. Inför hela landets massmedia tog då Holmér i egenskap av SÄPO-chef på sig de socialdemokratiska funktionärernas spionverksamhet och förklarade att den skett för SÄPO:s räkning, inte för socialdemokratiska partiets eller regeringens.

Med hänvisning till en åsiktsregistrering, som enligt lag var förbjuden, tog SÄPO-chefen Holmér på sig skulden för att rädda socialdemokratin från politisk skandal. Och med detta lät hela det etablerade samhället sig nöja, hemligstämpeln sattes över utredningen av spionaget mot sjukhusets anställda och består än idag. Hans Holmér var i denna fråga ett direkt partipolitiskt verktyg för regeringen.

På samma sätt uppträdde han, även denna gång med justitieministerns sekreterare Ebbe Carlsson vid sin sida, när det avslöjades att två vänsterbokhandlare i Stockholm fick sina telefoner avlyssnade. Senare kunde telearbetare visa att avlyssning förekom även i Göteborg av tidningen Proletärens redaktion och KPML(r):s partiordförande.

I demokratisk mening fanns här inga undanflykter för regeringen som även då var socialdemokratisk. Genom av-

lyssningen av bokhandlars och organisationers telefoner var det ju hela grupper som registrerades med personernas åsikter som gemensam nämnare. Åsiktsregistreringens förekomst var solklar och regeringen, i synnerhet dess justitieminister Geijer, hamnade åter vid skampålen.

Men Holmér stod än en gång beredd. Utan att vidta en enda åtgärd i sak eller med ett ord förklara sig, använde han sig av en numera historisk bild för att vända uppmärksamheten bort från hela affären. Han lät visa upp sig på en bild från televerkets katakomber med två avklippta snören. Därmed skulle bevisas att allting återgått till demokratin, och med detta lät sig de samhällsbevarande media småningom nöja. Holmér hade än en gång gjort en direkt partipolitisk insats som verktyg för den socialdemokratiska regeringen.

Vid samma tid, fortfarande med Holmér som SÄPO-chef, offentliggjordes den s k bordellaffären, där justitieminister Geijer och en rad andra prominenta personer i samhällstoppen, utpekades för brottsligt utnyttjande av minderåriga flickor och samröre med den organiserade prostitutionen i Stockholm. De misstänktas namn fanns upptecknade på en promemoria upprättad av dåvarande rikspolischefen Carl Persson till ett antal av 200 stycken. Sedan riksdagens nuvarande talman Thage G Peterson granskat förteckningen ansåg den socialdemokratiska regeringen att saken kunde begravas. Det var dock inte Peterson själv som utfört de undersökningar som satte den socialdemokratiska regeringen i stånd att begrava skandalen. Enligt tidningen Arbetet tillgick forskningarna enligt följande: "Vad som inte kom fram vid riksdagsdebatten var att det var förre SÄPO-chefen Holmér som utförde efterforskningar."

För sammanhangets skull skall nämnas att dessa "efterforskningar" skedde medan socialdemokratin och Holmér alltjämt satt i stats- och SÄPO-ledningen. Deras resultat blev att promemorian aldrig nådde fram till offentligheten samt att Holmérs efterforskningar fick den följden att förhörsprotokoll och handlingar i affären "försvann" från kassaskåp hos polisen dit bara "ett fåtal högt uppsatta polismän haft tillträde". Uppgiften om detta inbrott med nycklars hjälp lämnades i TV-programmet Studio-S när affären behandlades där.

Hans Holmér var vid denna tid otvivelaktigt en högt uppsatt polisman, i själva verket SÄPO-chef med tillträde till det mesta. Han bedrev efterforskningar inom polisen som ledde till att bordellaffären kunde begravas samtidigt som alla handlingar i ärendet "försvann", och den borgerlige rikspolischefen berövades alla sina trumf på hand.

Återigen har Holmér fungerat som ett politiskt verktyg åt regeringen och detta belyses också av hans fortsatta karriär.

*

När socialdemokratin förlorade regeringsmakten till borgerligheten övergick Holmér samtidigt till andra uppgifter. Han blev länspolismästare i Stockholm, en post där han till en början inte gjorde sig särskilt bemärkt.

En åtgärd har han dock överlämnat till polishistorien från denna tjänst, före mordet på Olof Palme. Det var på Hans Holmérs initiativ som den s k gatuvåldsgruppen inrättades vid Norrmalmspolisen, i början av åttiotalet. Denna "operativa" polisiära grupp har blivit mera känd under namnet Baseballigan och har gjort sig bemärkt för sin sällsynta brutalitet i polisarbetet.

Brutaliteten blev inom kort så störande att gruppens existens inte kunde försvaras inför allmänheten. Den upplöstes, men Hans Holmér har aldrig ådagalagt något annat än den ömmaste omsorg för "Holmérs pojkar" i gatuvåldsgruppen.

*

Holmérs karriär är helt uppbyggd kring det socialdemokratiska partiets ledning och i synnerhet kring dess regeringsinnehav. Samma roll har han fyllt som ledare för Palmeutredningen. Det är naturligtvis möjligt att Holmér under sin tid i regeringens tjänst blivit delaktig av en hel del snaskiga interiörer som ger honom viss egen ställning, men framförallt har han fyllt den politiske hantlangarens roll. Det är ingen som helst hemlighet att han i den s k Palmegruppen upplät plats åt en observatör från regeringen, statssekreteraren i Justitiedepartementet Klas Bergstrand, numera vice rikspolischef.

Vid tiden för den Holmérska mordutredningens slutliga fiasko blev det dessutom genom Aftonbladet tillkännagjort att Holmér personligen, minst en gång i veckan, lämnat rapport till regeringen, i dess helhet eller i dess delar eller till justitieministern.

Holmérs lagöverträdelser, hans lagstridiga tillgrepp av ledningen över mordutredningen, hans desavouerande av åklagarna Svensson och Zeime, är inte följden av en makt som Holmér besitter personligen. Det är en makt som regeringen skänkt honom och åter och återigen minst en gång i veckan under nio månaders tid bemyndigat honom att utöva.

Holmér fullföljde ännu ett politiskt uppdrag från regeringen, när han grep makten över mordspaningen. Att det

är så, framgår av de lagbrott Holmér klart, och konstaterat av flera statliga myndigheter, har gjort sig skyldig till. Till dessa har regeringen tigit och samtyckt trots att de med hänvisning till lagen när de ville kunde ha gjort sig kvitt Holmér och till och med varit förpliktade därtill i demokratins intresse.

Vilket har då Holmérs uppdrag varit?

Detsamma som vid de tidigare tillfällena – att sopa igen spåren efter ett brott vars sanna väsen och gärningsmän denna gång är så omskakande för det politiska systemets bestånd att de till varje pris måste döljas. Holmér har denna gång satts att genomföra en icke-utredning, en icke-spaning där teatertricks, presskonferenser, tal i gåtor, rasism och falska beskyllningar samt ett totalt förakt för alla vittnesuppgifter och verkliga spår varit vapnet. Men han har gjort det på regeringens uppdrag och beviset för det är hans lagbrott redan vid mordet. Holmér skulle inte suttit tio minuter i sitt Palmerum med sina handplockade gunstlingar om det skett mot regeringens vilja.

När Holmér slutligen tvingades avgå var det heller inte främst på grund av sitt "misslyckande" att finna en mördare. När razzian mot kurderna genomfördes var lagbrottet så uppenbart att han tvingades dra in andra än det införstådda socialdemokratiska kameraderiet i sina förbrytelser för att lyckas. Då dessa nekade att göra sig delaktiga var sprickan i spaningsledningen ett faktum och regeringen ställdes inför valet att endera öppet försvara uppenbara rättsövergrepp och brott mot grundlagen eller föra Holmér ut ur rampljuset för ögonblicket.

Holmér hade dock utfört sin plikt och lyckats få nio månader att gå av icke-spaning och jagande av förfalskade huvudspår. Den politiska linje Holmér följde som spaningsle-

dare har dock aldrig övergivits av regeringen, den har fortsatt med Ebbe Carlssons, Anna-Greta Leijons och andras rättsövergrepp med samma rasistiska huvudtes, vilken alltså inte är knuten till Holmérs person, utan till den socialdemokratiska regeringen, och fortsätter att leva trots Holmérs avtåg.

*

Händelseförloppet efter Holmérs avgång har sålunda bekräftat att han följt en politisk linje i Palmeutredningen som existerar oberoende av hans egen person, nämligen i den socialdemokratiska regeringskretsen, till vilken försöken att blåsa nytt liv i det falska kurdspåret numera måste hänföras.

En av de verkligt invigda i den inre socialdemokratiska cirkeln, förre ministern Carl Lidbom, har en gång offentligt uttryckt önskan att Palmes mördare aldrig måtte återfinnas (i det bestående samhällets och socialdemokratins intresse). Det är en önskan som Hans Holmér mer än någon annan verkat för att uppfylla.

KURDERNA

En central del i Holmérs taktik utgjordes av "kurdspåret". Psykologiskt utnyttjades därvid det faktum att just kurdiska flyktingar och invandrare sedan länge stämplats som terrorister, svartmuskiga mördare och extremister. Det finns därför anledning att med några rader ge det kurdiska folkets historiska bakgrund, för att därefter belysa kurdernas speciella situation i Sverige och det politiska klimat, som gjort det möjligt att uppmåla kurder som huvudmisstänkta för mordet på Olof Palme.

Det kurdiska folket räknar sina anor mycket långt tillbaka i tiden. Det var ett av de många indoeuropeiska folk som flera tusen år före vår tideräkning flyttade från Asiens stäppområden och Indiens dalar till Främre Orienten och det nuvarande Turkiet. Kurderna betraktar sig som ättlingar till mederna, ett folk som på 1 000-talet f Kr förde ständiga krig mot perser och assyrier. Det var mederna som 612 f Kr slutligt besegrade assyrierriket och erövrade dess huvudstad Nineve.

Under den islamska erövringsperioden som inleddes på 600-talet e Kr kom kurderna under arabernas växande välde. Århundradena därefter växlade deras ställning från mer eller mindre självständiga i feodala riken (t ex Mervanikurderna på 700-talet e Kr) till fullständig under-

kastelse. Den berömde islamske härföraren Saladdin, som på 1100-talet besegrade de kristna korsfararna vid Jerusalem, var av kurdisk härkomst.

Kurderna behärskades i århundranden av det osmanska väldet. Under 1800-talet kom kolonialmakterna England och Frankrike, liksom Tsarryssland, i ständiga konflikter med det ottomanska riket, som vid den här tidpunkten förlorade sin politiska maktställning till de moderna kapitalistiska kolonialstaterna i Mellanöstern.

Efter första världskriget splittrades det ottomanska riket, och även kurderna blev uppdelade geografiskt, utifrån vilket av kolonialområdena och de nya staterna de råkade bebo.

Idag är de ca 20 miljonerna kurder uppdelade på fem länder: Turkiet, Irak, Iran Sysrien och Sovjet. Över 50 procent finns i Turkiet. Främst mot den fascistiska diktaturen i Turkiet, men även mot regimerna i Irak och Iran, har kurderna fört både politisk och väpnad kamp sedan decennier tillbaka för att vinna nationellt erkännande och slut på rasistisk diskriminering och förtryck.

*

Särskilt i Turkiet har förföljelsen av kurderna tagit sig oerhört grymma uttryck. Oppositionella har fängslats, torterats och mördats, och turkisk militär har genomfört omfattande mordräder i de kurdiska delarna av Turkiet, i landets östra delar. I kampen mot detta förtryck har flera olika kurdiska organisationer vuxit fram. En av dessa är PKK, där förkortningen står för Kurdistans Arbetarparti. Av den turkiska regimen, både den tidigare militärdiktaturen och den nuvarande, har PKK utmålats som "terrorister", samtidigt som man fullständigt förnekar det berättigade i det kurdiska folkets krav. Ja, regimen förnekar t o m existensen av ett kurdiskt folk överhuvudtaget!

Vad som gjort kurderna i allmänhet och PKK i synnerhet till ett lämpligt offer för Holmér och spaningsledningen går tillbaka flera år före mordet på Olof Palme.

Flera tusen kurder har som politiska flyktingar kommit till Sverige under 80-talet. Svenska SÄPO upprätthåller kontakter med säkerhetstjänster i många andra länder, bl a med den turkiska MIT. När 1984 först ett par kurder mördades i Danmark, och därefter på sommaren en kurd mördades i Uppsala, presenterade SÄPO kort tid därefter en utredning för regeringen, som gick ut på att morden var beställningsarbeten av ledningen inom PKK, riktade mot avhoppare från organisationen. Detta trots att förövarna i samtliga fall – även vid det ytterligare mord som ägde rum vid en kurdisk nyårsfest på Medborgarhuset i Stockholm några månader senare – gripits, ställts inför rätta, dömts och nu avtjänar sina straff, och trots att i rättegångarna ingenting framkommit som förbundit mordet med "beordrade avrättningar".

Detta och andra "upplysningar" om PKK som SÄPO lade fram – och som har kontakterna med MIT som källa! – ledde fram till, att SÄPO uppmanade regeringen att stämpla PKK som en terroristorganisation. Det skedde också på hösten samma år. Ett resultat av detta beslut blev att nio kurder utvisades från Sverige med hänvisning till att de misstänktes tillhöra, eller ha samröre med, en "terroristorganisation", enligt den ökända svenska s k terroristlagen. Det är dessa nio kurder som sedan slutet av 1984 befinner sig i kommunarrest, utan åtal och dom, utan att ha fått reda på vad de påstås ha gjort och följaktligen utan möjlighet att försvara sig! Verkställandet av utvisningarna har inte skett.

De riskerar tortyr och dödsstraff i Turkiet.

Den svenska regeringens beslut att betrakta PKK som terroristorganisation – och därmed placera PKK ihop med Ustasja, Baader-Meinhof, Röda Brigaderna och liknande – hälsades med jubel av regimen i Ankara. Detta svenska beslut legitimerar den turkiska fascismens påståenden om att dess hårda tag är nödvändiga, eftersom "terrorister" i landet använder våld. Regimen i Turkiet kan numera hänvisa till "demokratiska" Sverige som bevis för att PKK är "terrorister".

Det är därför viktigt att notera att, förutom Sverige, Turkiet är det enda land i Europa som stämplar PKK som en terroristorganisation! Inget annat land gör det! Till och med länder som traditionellt har en mycket restriktiv syn på radikala och revolutionära partier och exilorganisationer, tex Västtyskland, Österrike och Schweiz, erkänner PKK som en legitim politisk organisation.

För svenska affärsmän och kapitalister har dock den svenska regeringens beslut varit till glädje. Under senare år har flera storaffärer gjorts med Turkiet – kontraktet på nybyggnaden av spårvägen i Ankara är ett – och det ligger nära till hands att tro, att dessa affärer underlättas för Sveriges del, genom terroriststämpeln mot PKK.

Till följd av detta politiska ställningstagande från regeringens sida mot kurderna – ty så uppfattas och utnyttjas det i massmedia – och till följd av andra grumliga och rasistiska krafters agerande har svenska folket bibringats uppfattningen att kurder och PKK-are är extremister och främmande element i samhället. Hans Holmér, med goda kontakter och kunskaper om detta sedan sin tid som SÄPO-chef, var väl insatt i hur terroristbilden på kurder och kurdorganisationen PKK skulle kunna användas. Den var så att

säga redan planterad och förberedd i det allmänna medvetandet. Här fanns en grupp med en extremistisk hållning som var beredd till grovt våld mot misshagliga politiska motståndare. "Kurdspåret" fanns färdigt att tillgå vid behov. Mordet på Olof Palme aktualiserade det.

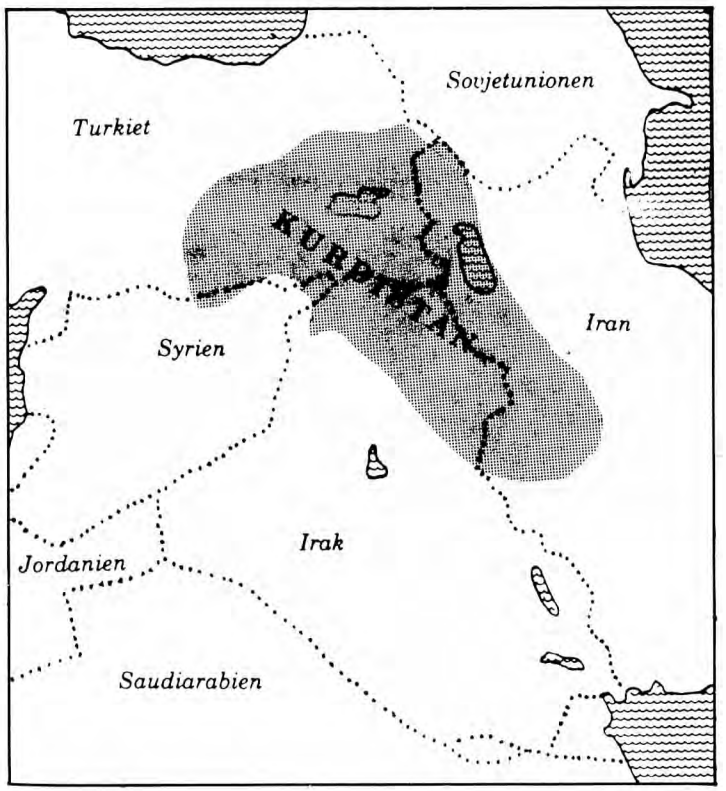

SPANINGEN

Det finns ett spår med substans i jakten på Olof Palmes mördare. Det är det s k polisspåret. Poliser har setts i närheten av mordplatsen vid tillfället för mordet – vittnen har berättat. Men har deras tips och vittnesmål undersökts i vederbörlig ordning? Eller har det gjorts allt för att dölja dessa fakta?

I tre år har spaningsledningen hävdat att den på ett seriöst sätt sökt efter Palmes mördare. Men sätts spaningsarbetet under luppen och granskas i detalj blir det något helt annat – nämligen att det varit en "icke-spaning" som bedrivits, en spaning som fört hela utredningen på villovägar!

Först var det PKK-kurder som misstänktes och jagades. Sedan var det den s k 33-åringens tur. Efter honom var det åter PKK-kurder som var aktuella i ett helt år. Därefter fanns det ingenting, sedan ingenting och därefter ingenting.

Detta ingenting följdes upp av en skendebatt om ett nytt intresse för PKK-spåret i form av Ebbe Carlsson-affären. Sedan kom ingenting och därefter kom 41-åringen. Äntligen en mördare!

"Måtte det vara han", ropade alla "sanningssökare" i kor! En ensam vettvilling – den perfekte mördaren. Spaningsledning gör allt för att försöka nagla fast honom vid biografen Grand, Sveavägen eller mordplatsen. 41-åringen blånekar till att ha haft någonting med Palme-mordet att göra. Den innersta kretsen i den socialdemokratiska regeringen, Anna-Greta Leijon och Carl Lidbom inte att förglömma, håller tummarna. För vad vore bättre än denne alkoholiserade narkotikaslav med ett brottsligt förflutet sedan tidigt 1970-tal som statsminister Olof Palmes mördare. Tala om önskemördare – de politiska förvecklingarna skulle vara lika med noll!

*

Det började med att Hans Holmér, länspolismästaren i Stockholm, tog befälet. Han kunde göra det genom regeringens passivitet och underlåtenhet att tillsätta en kompetent mordutredning, vilket skulle skett enligt alla beredskapsplaner vid ett statsministermord. Istället lät regeringen byråkraten Holmér ta ledningen i mordutredningen.

Mordnatten befann sig Holmér enligt egen uppgift på Scandic Hotell i Borlänge, på väg upp i Dalarna för att åka Vasaloppet. Att så var fallet har aldrig kunnat beläggas. Hans Holmér får reda på statsministermordet under natten och slänger sig i bilen för att fara ner till Stockholm. Redan då har han bilden klar för sig: "Det är kurderna som ligger bakom mordet på Olof Palme!"

Redan dagen efter mordet togs de första kurderna i förhör. Men de släpptes. Hans Holmér och spaningsledningen började bygga upp en mördarbild som skulle passa in på en "svartmuskig" kurd.

En kvart efter mordet hade en 22-årig modetecknerska sett en man i Smala Gränd, vilken anknyter till mördarens flyktväg. Hon uppmanas av spaningsledningen att göra en teckning av mannen hon sett. Denna teckning skickas sedan till en maskin i Västtyskland och fram kommer bilden

av en mörk man med sydeuropeiskt utseende. Den perfekta bilden för Holmér."Fantombilden" är skapad och det är den 6 mars.

Samma dag bestämmer sig spaningsledningen för en uppdelning. Vittnet Lars Krantz har pekat ut polismannen Thomas Piltz för att ha betett sig underligt i närheten av mordplatsen vid tidpunkten för mordet – hädanefter tar SÄPO hand om alla tips om polisers inblandning i mordet. Alla andra tips sorteras under Hans Holmér. Kurdjakten kan börja!

Men varför PKK-kurder. Jo, de ansågs vara den perfekte syndabocken, terroriststämplade som de är av regeringen. PKK-kurderna var faktiskt utsedda till denna roll redan innan Olof Palme mördades, de fanns med i planeringen. Alla andra spår kunde sopas under mattan.

*

Fakta är att det var SÄPO som planterade kurdspåret i spaningsledningen. Det är också SÄPO som förbereder marken genom att redan i augusti 1985 dra igång en kampanj mot PKK. Sektionschefen hos SÄPO, Alf Karlssson intervjuas i Expressen och han hävdar att Olof Palmes liv hotas av "den kurdiska terroristgruppen PKK". Intervjun med Alf Karlsson följs upp med ett inslag i Dagens Eko dagen efter. Sedan hålls denna "hotbild" vid liv ända fram till mordet på Olof Palme.

Planteringen av kurdspåret fullföljs av dåvarande SÄPO-chefen Sven-Åke Hjälmroth. Denne ringer, som av en händelse, upp bokförläggaren Ebbe Carlsson dagen innan mordet. I ett "bokförläggarärende", heter det. Men i samtalet med Ebbe Carlsson säger SÄPO-chefen Hjelmroth att "vi har problem med kurderna, de är på väg att göra

något". Därefter hålls det dagliga samtalet mellan Ebbe Carlsson och Hans Holmér. Kurdspåret är planterat!

Sektionschefen på SÄPO, Alf Karlsson, spelar en avgörande roll i detta.

☐ Alf Karlsson är den som arbetar fram underlaget som sedan regeringen har till grund när PKK terroriststämplas och åtta kurder sätts i kommunarrest.

☐ Alf Karlsson är den som först drar igång kurdhetsen.

☐ Alf Karlsson är den som håller "hotbilden" vid liv.

☐ Alf Karlsson är den som tar emot varningar om att CIA är ute efter Olof Palme – men nonchalerar dessa.

☐ Alf Karlsson är den som mordnatten har jour över SÄPO:s livvaktstyrka och är den som vet att Olof Palme saknar livvakt.

☐ Alf Karlsson får tjänsteledigt från SÄPO strax efter mordet.

☐ Alf Karlsson startar firman VIP – Vinge Integrated Protection – tillsammans med förre SÄPO-chefen PG Vinge, en som fick avgå därför att han påstått att Olof Palme var en säkerhetsrisk.

☐ Alf Karlsson har enligt uppgift vid vissa tillfällen haft baseballpoliserna Thomas Piltz och Leif Tell anställda i sitt företag.

*

Hans Holmér ser det storslagna i kurdspåret. En internationell "terroristorganisation" som avslöjas som Palmes mördare och med Hans Holmér som ledare för dem som klarade upp saken – det smäller det! Hans Holmérs år som spaningsledare kom att präglas av maktgalenhet – och kurdjakt!

Redan tidigt började han tala i gåtor på sina presskonfe-

renser. Det var här han skulle briljera:

"Det brinner tusen ljus – några flämtar svagt, andra lyser starkare, en del slocknar medan andra tänds."

"Innan man lägger själva pusslet, vänder man asken och skakar ut bitarna!"

På denna rappakalja lyssnade journalisterna förnumstigt. Det tog till sig Holmérs gåtor och förde budskapet vidare – ja, det blev till och med löpsedlar av tramset.

Holmérs gåtfulla presskonferenser och uttalanden gick ut på att det var PKK-are som utfört mordet på Olof Palme. De tips som "slocknade" var de som handlade om eventuellt misstänkta poliser.

Den 13 mars 1986, två veckor efter mordet på Olof Palme, grips så den i mordutredningen bekante "33-åringen". Han har gästat restaurangen Mon Cheri i närheten av Sveavägen på mordkvällen, uppe vid Johannes kyrkogård har han stoppat en taxi – med handske bara på en hand i vinterkylan. Vitlöksdoften har stått som en stank kring honom. Han har också gett sig till känna i kvarteren kring mordplatsen vid tidpunkten då Olof Palmes liv ändades.

Politiskt finns "33-åringen" långt ut på högerkanten. Han har varit medlem i EAP och Olof Palme är ingen av hans idoler.

Den 15 mars begravs Palme under pompa och ståt. Världens statschefer finns på plats. TV sänder hela ceremonin. monin.

Den 19 mars släpps "33-åringen" i brist på bevis. Men åtminstone över begravningen av Olof Palme har Holmér inför världens ögon kunnat ståta med att ha gripit mördaren. Var detta "33-åringens" roll i mordkomplotten? Visste han om vad som skulle hända och talade han bredvid mun, så att bonden Mårtensson i Ystadstrakten kände till

att "Olof Palme skulle skjutas med kulor och krut som minsann gick igenom de skottsäkraste västar"?

Efter frisläppandet av "33-åringen" planerades det stora tillslaget mot PKK-kurderna – operation Alpha. Denna operation skulle få sin upplösning på hösten 1986. Meningen var att i en razzia mot kurderna skulle uppemot tvåhundra av dessa gripas och utvisas. Det stannade vid 69 stycken, detta sedan Palme-åklagarna ansett att hela operationen varit allt för magstark.

Holmérs tanke var: "Se där, mordet är uppklarat. Det var en kurd men tyvärr är han med i det där terroristgänget som blev utvisat – bevisen är entydiga!"

*

Men det blev ingen ära och berömmelse. Det slutade i ett fiasko. PKK-spåret höll inte. Det var inget annat än ett villospår. Under Holmérs hela tid som spaningsledare har det istället skett en mängd underlåtelser i jakten på Olof Palmes mördare – underlåtelser som kan betecknas som "icke-spaning". En "icke-spaning" som fortsatt efter Holmérs avgång ända fram till dags dato!

Hundratalet vittnesmål om polisers förehavanden i anslutning till mordet har lämnats därhän. Vi vet att trettiotalet vittnesmål finns om mystiska walkie-talkie-män som befunnit sig i närheten av mordplatsen vid tiden för mordet – alla dessa vittnesmål har nonchalerats, inte fått en seriös behandling och dessutom har vittnena misstänkliggjorts och trakasserats. Varför?

Regeringen tillsatte först en juristkommission, sedan den parlamentariska Edenman-kommissionen, för att granska mordutredningens tillvägagångssätt, med syfte att visa att allt hade gått rätt till och att inget lämnats oprövat.

Båda dessa kommissioners uppgift blev att konfirmera att allt gjorts för att finna Palmes mördare, inget har utelämnats – och det finns inget polisspår! De fann sig i allt som SÄPO och spaningsledningen serverade. De ifrågasatte inte utan nöjde sig med det material som lämnades ut.

Här följer två konkreta exempel som visar på kommissionernas godtrogenhet och på en fullständigt inkompetent spaningsledning. Eller har det följande skett med vett och vilja?

*

Statsminister Olof Palme påstås ha skjutits med kulor från en grovkalibrig Smith & Wesson 357 Magnum. De vittnen som funnits alldeles in närheten av mordplatsen säger att de hört ljud som låtit likt "smällare". Magnum 357 låter som en kanon!

Men detta fixas lätt genom att minska krutmängden i patronen. Det blir ändå dödlig effekt på mordoffrets kropp, men ljudnivån minskas drastiskt, vilket är en fördel vid ett sådant här tillfälle. Detta känner alla till som sysslat med pistolskytte – även poliser.

På ett tidigt stadium beslöt spaningsledningen att provskjutning skulle ske av samtliga dessa vapen som fanns licensierade i stockholmstrakten. Konstigt nog visade det sig finnas just 357 sådana revolvrar. Alla dessa Magnum 357 skulle tas in. Men det gjordes inte! Spaningsledningen bara omtalade att så skulle ske för Edenman-kommissionen – och de lät sig nöjas med detta besked. Att provskjutningar genomfördes och vad det blev för resultat brydde de sig inte om. Edenman-kommissionen tog SÄPO:s och spaningsledningens ord för gott!

Det gick till och med så långt att en innehavare av en

Smith & Wesson 357 Magnum uppsökte spaningsledningen med sitt vapen och bad att de skulle provskjuta det. Mannen bodde i närheten av mordplatsen. Svaret han fick var: "Nej, det behövs inte!"

Nu visar det sig också att ett femtontal av dessa 357 Magnum-revolvrar finns i SÄPO:s ägo! Är det därför som spaningsledningen missleder Edenman-kommissionen och inte genomför det de sagt sig skall genomföra? Eller som en av spaningsledningens talesmän, Ingvar Eriksson, säger:

"Vi har valt att prioritera bort provskjutningen!"

*

I en mordutredning är "operation dörrknackning" en självskriven åtgärd. Det är rutin. Och tidigt beslutade sig spaningsledningen för att verkställa detta utefter Palmemördarens kända flyktväg – in på Tunnelgatan, upp för trapporna till Brunkebergsåsen, över Malmskillnadsgatan och ner för backen i David Bagares gata där Johannesgatan mynnar ut.

Men det görs inte. I de första husen på Johannesgatan, åt det håll där mördaren fullt tänkbart kunde ha vikt av, uppsöker reportrarna på radioprogrammet Kanalen 20 personer som bott där vid mordtillfället. Av dessa har 16 aldrig fått något polisbesök trots att de varit lätta att få tag i. 4 av de 20 personerna har fått besök av mordspanare. Dessa bor i en portuppgång där en anmälare sett en man försvinna in strax efter mordet.

Spaningsledningen har uppgivit för Edenman-kommissionen att "operation dörrknackning" genomförts. De har sagt att det funnits "brister" i den – men spaningsledningen har gjort så gott den kunnat. Detta diffusa meddelande från spaningsledningen sväljer Edenman-kommissionen med

hull och hår. I verkligheten har inte någon "operation dörrknackning" längs mördarens flyktväg genomförts till fullo. Varför? Detta är en rutinåtgärd som skall genomföras vid varje mord – inte minst vid ett statsministermord!

*

Detta var en "icke-spaning". De mest elementära åtgärder som skall vidtagas i en mordutredning sker inte. Men visst vidtar Hans Holmér och spaningsledningen åtgärder i jakten på Olof Palmes mördare. Det utfästs en belöning. I början någon miljon kronor för att idag vara uppe i 50 miljoner kronor – summan skall överlämnas till den som kan lämna avgörande tips som leder till att Olof Palmes mördare grips.

Spaningsledningen rekvirerar även plan från svenska flygvapnet. Alla hustak i Stockholms City fotograferas – någon kan ju ha slängt upp en Smith & Wesson-revolver där!

Och framför allt: Holmér och spaningsledningen "buggar", telefonavlyssnar och spanar på PKK-kurder. Olagligheter och en förföljelse som idag är bevisad – allt för att dölja ett polisspår?

När Hans Holmér fick avgå våren 1987, efter ett års resultatlös kurdjakt, tillsattes en ny spaningsledning och nya åklagare. Axel Morath, Solveig Ribbendahl och Jörgen Almblad trädde till. Den sistnämnde har blivit Palme-utredningens talesman. Och Almblad har blivit beviset på att "icke-spaningen" efter Olof Palmes mördare fortsätter. Hans uttalanden om vittnen och vittnesförhör på uppdrag av Palme-åklagarna är lögnaktiga:

☐ Jörgen Almblad har sagt att passagerarna på buss 43, den buss som stannar vid hållplatsen Eriksbergsplan och

där vittnen hävdat att poliserna Thomas Piltz och Leif Tell hoppat på och betett sig mystiskt i anslutning till mordet på Olof Palme, har förhörts.

Detta är inte sant! I TV-programmet Forum tvingades Almblad dementera den tidigare utsagan. Ingen av de passagerare på buss 43, där TV-producenten Lars Krantz var med på turen ungefär sex, sju minuter efter mordet, har hörts!

☐ Jörgen Almblad har sagt att "operation dörrknackning" har genomförts längs mördarens flyktväg – det har inte gjorts!

☐ Jörgen Almblad har fått Edenman-kommissionen att tro att provskjutning av 357 stycken Smith & Wesson 357 Magnum – samtliga registrerade i Stockholm – har genomförts. Så har inte gjorts!

☐ Jörgen Almblad har hävdat att det var en väktarbil som vittnet "Ingrid" sett på Drottninggatan tiotalet minuter före mordet på Olof Palme. Det har konstaterats vid en rekonstruktion – utan vittnet "Ingrids" medverkan.

Detta är lögn! Väktaren ifråga har själv sagt att det som vittnet "Ingrid" sett inte stämmer överens med vad han har sysselsatt sig med mordkvällen.

☐ Vittnet "Inga" såg walkie-talkiemän vid Gamla Stans tunnelbanestation i samband med att Olof och Lisbeth Palme lämnade sin bostad för att åka in till biografen Grand. Jörgen Almblad säger att detta var identifierade poliser, knarkspanare. Lögn – det stämmer inte överens med vittnet "Ingas" beskrivning på männen och knarkspanare beter sig inte på ett sådant sätt.

☐ Walkie-talkie-män har setts vid spelklubben Oxen i närheten av mordplatsen. Jörgen Almblad säger att det var kronofogdemyndigheten som var ute på uppdrag. Lögn –

kronofogdar är absolut inte ute på uppdrag sent en fredagskväll och de bär inte på en sådan utrustning som vittnesmålen berättat om.

Lögnerna har avlöst varandra. Först ett år med Hans Holmér i spaningsledningen och med en jakt efter PKK-kurder som Olof Palmes mördare. Sedan kommer två år med åklagarna Morath, Ribbendahl och Almblad – två år där Holmérs villospår och "icke-spaning" fullföljs. Och så plockar de fram "41-åringen", vettvillingen och den trolige mördaren. Säger de!

En av de högsta poliserna inom spaningsledningen, Ingemar Krusell, har varit med ända från början. I maj 1986 skrev han en artikel i Polistidningen och menade att bakom mordet låg en komplott mot Olof Palme: "Det fanns flera alternativa gärningsmän som väntade på honom – Palme hade inte en chans!" Idag säger sig Krusell tro på 41-åringen som mördare, trots att han är en "ensamvarg" och inte ingår i någon mordkomplott. Ingemar Krusell är en anpassling, uttalar sig utefter dem som för tillfället dikterar villkoren i spaningsledningen – då Holmérs PKK-spår var aktuellt låg en komplott bakom mordet, när nu 41-åringen gripits är det ett dåd av en ensam vettvilling! Kan man lita på en sådan man i spaningsledningen?

*

Drygt tre år har gått sedan Sveriges statsminister Olof Palme mördades. En "icke-spaning" har bedrivits under hela tiden. En mordutredning med kompetent personal har inte tillsatts. Varför?

Så här säger en pensionerad poliskommissarie i Stockholm, Robert Odin:

"Vittnen och tips som framträder vid mordtillfället och

den allra närmaste tidpunkten före och efter mordet – de är de absolut viktigaste i en mordutredning."

Den pensionerade poliskommissarien Robert Odin har hundratalet mordutredningar bakom sig. De vittnesmål som Robert Odin berör handlar i mordet på Olof Palme om vittnen som ser poliser, walkie-talkiemän och om personer som beter sig på ett mystiskt sätt. Varför utreds inte dessa vittnesmål på ett seriöst sätt? Vad är man rädd för?

På ett tidigt stadium i mordutredningen avlämnade förre SÄPO-mannen Melker Berntler ett vittnesmål till spaningsledningen. Så här skriver Melker Berntler i Nordisk Juridisk Tidskrift nr 38/1987 på sidorna 35-36 under rubriken "SÄPO i blåsväder":

> "I utredningen av Palme-mordet borde det ha varit naturligt, att om mordet var organiserat – vilket är det mest sannolika – i första hand misstänka högerextremistiska grupper/organisationer. Inom Stockholmspolisen finns ett antal personer som i mer eller mindre organiserade former givit uttryck för högerextremistiska åsikter och ett fanatiskt Palmehat. Och inom SÄPO fanns det individer som öppet uttalade förhoppningar om att Palme skulle mördas. Flera vittnen anser sig ha iakttagit polismän under mystiska omständigheter i samband med mordet och i närheten av mordplatsen. Själv anmälde jag till spaningsledningen de kolleger inom SÄPO som uttryckt förhoppningar om att Palme skulle mördas.

Trots dessa samlade vittnesmål tycks åtminstone den första och nu avgångna spaningsledningen redan från början ha inriktat sig på det marxist-leninistiska kurdiska arbetarpartiet (PKK) som mest misstänkt. I sammanhanget bör det kanske påpekas att dåvarande spaningsledare tidigare varit SÄPO-chef (Hans Holmér, förf:s

anm) och att SÄPO fortfarande har ett direkt inflytande i spaningsledningen genom att byråchefen P.G. Näss från SÄPO ingår i denna. Nu, mer än ett år efter mordet på Palme, framkommer allt fler uppgifter om mer eller mindre fascistiska inslag i poliskåren, inklusive SÄPO. Detta har föranlett nuvarande SÄPO-chefen Sven-Åke Hjälmroth att i en intervju i socialdemokratiska Aftonbladet den 22/4 uppge att 'SÄPO satsar alltmer på högerextremistisk verksamhet'.

Är det en tillfällighet eller är det en faktisk kursändring? Det får framtiden utvisa. I vilket fall lät det annorlunda 1977 när Sverige hade en borgerlig regering med en åttioprocentig borgerlig press. Då förklarade herr Hjälmroth för mig att "det svenska samhället var väldigt vänstervridet". Av vårt samtal då framgick att han ansåg det vara Säpos uppgift att vrida utvecklingen åt höger."

Är det detta spaningsledningen, och för all del även regeringen, är rädd för – att spåren i jakten efter statsminister Olof Palmes mördare skall leda rakt in i statsapparaten – och till högerextremister inom stockholmspolisen och SÄPO!

"Icke-spaningen" som hittills bedrivits tyder på detta. Nonchalering och misskreditering av vittnen som lämnat besked om iakttagelser av vissa polisers mystiska beteende i anslutning till mordet på statsministern pekar i samma riktning. Det får bara inte vara så att SÄPO och polisen är inblandade i mordet på Olof Palme. Det är därför som gripandet av 41-åringen nästan tre år efter mordet leder till en samfälld bön från etablissemanget: "Måtte det vara han!"

Men. För att klara upp mordet på statsministern måste spaningsledningen syna det enda spåret med substans i – polisspåret!

EBBE CARLSSON-AFFÄREN

Det är onsdagskväll vid tullstationen i Helsingborg. Almanackan visar 1 juni 1988 och klockan börjar närma sig midnatt. Med sista färjan från Helsingör anländer en SAAB 9000. Chauffören är ensam i bilen och kör direkt fram till utgången för "Inget att deklarera".

Men likväl vinkas bilen åt sidan. Tullpersonalen har fått ett tips. Det är något skumt med just den här bilen. Den skall genomsökas.

Chauffören heter Per-Ola Karlsson. Han har varit på inköpsresa i Västtyskland tillsammans med en gammal bekant vid namn Carl-Gustaf Östling, f d polis vid Norrmalm och numera vapenhandlare. För någon timme sedan skildes de i Helsingör. Östling åkte på egen hand över sundet. Karlsson och Östling hade avtalat att mötas utanför tullen lite senare för gemensam bilresa till Stockholm. Men nu blir det inte så. Per-Ola Karlsson blir sittande i tullen, varför Östling promenerar bort till järnvägsstationen, där han köper en enkel biljett med nattåget till Stockholm. Lite senare avreser han. Per-Ola Karlsson blir däremot sittande i tullen hela natten.

Två år tidigare var Per-Ola Karlsson en okänd polisman vid Norrmalms polisdistrikt i Stockholm, visserligen med ett antal anmälningar för misshandel på sig, men aldrig

dömd och inte speciellt ökänd i ett polisdistrikt med rykte om sin hårdförhet.

Men nu är det 1988 och Per-Ola Karlsson har stigit fram ur anonymiteten. Hans ansikte och person har setts i TV och på tidningsbilder, inte i centrum men väl i närheten av centrum. Per-Ola Karlsson har nämligen arbetat som livvakt åt Hans Holmér, årets svensk 1986. Han handplockades av Holmér från Norrmalms polisstation, eftersom rikspolisstyrelsens ordinarie livvaktsstyrka inte höll måttet för Holmérs speciella krav. Ja, faktum är att Per-Ola Karlsson och hans livvaktskolleger från Norrmalm blev en "affär". Deras myckna övertid gav dem månadslöner på över 30 000 kronor, vilket skapade rubriker.

Men den 1 juni 1988 arbetar Per-Ola Karlsson inte längre för Holmér, åtminstone inte officiellt. Men han är fortfarande livvakt, fast föremålet för hans omsorger har skiftat och hans arbetsuppgifter har vidgats.

Det är det senare som avslöjas denna ödesdigra försommarnatt i Helsingborg. När tullen genomsöker Per-Ola Karlssons bil finner de stora mängder elektronisk utrustning av ett slag som inte får föras in i Sverige utan tillstånd, och som delvis är helt olaglig. Det är framförallt avlyssningsutrustning för s k buggning, d v s för illegal avlyssning av telefoner och rum. De tjänstgörande tulltjänstemännen kan inte på egen hand klassificera utrustningen, men så mycket vet de, att apparater som dessa inte får föras in i Sverige utan tillstånd. Per-Ola Karlsson hålls kvar på tullstationen, misstänkt för smuggling. Han visar då upp ett rekommendationsbrev från SÄPO-chefen Sune Sandström och förklarar att han är ute på SÄPO-uppdrag. Men det hjälper inte. Inte heller SÄPO har rätt att smuggla in otillåtna varor i Sverige. Tulltjänstemännen håller sig till

Ebbe Carlsson, bokförläggare med rätt att beordra ministrar och rikspolischefer att gå och lägga sig. Vem och vad ger honom denna rätt?

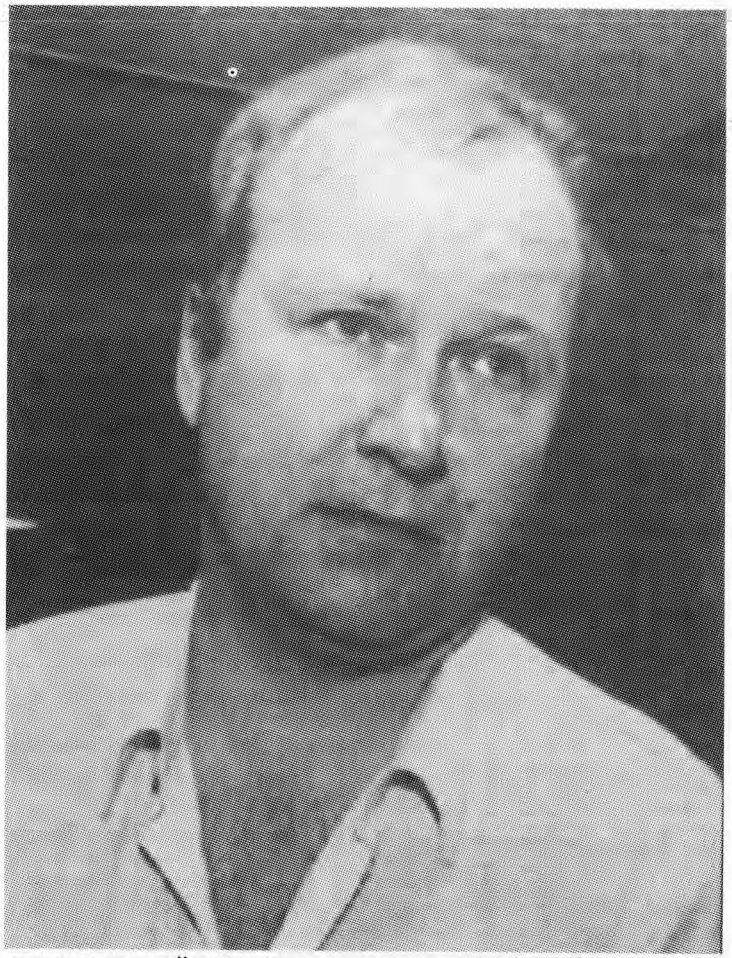

Carl-Gustav Östling figurerar som vapenhandlare i Ebbe-Carlsson-affären, men vid tiden för mordet på Palme var han polis. Själva morddagen avvek Östling, mot läkares order, från det sjukhus han just opererats vid. Kan detta ha ett samband med mordet och med att Östling hyser uttalade nazistsympatier?

De offentliga KU-förhören kring Ebbe Carlsson-affären har mycket lite med rättvisa och sanning att göra, de är rättvisa som jippo och show.

Den parlamentariska Edenman-kommissionen nöjde sig med det material som spaningsledningen förelade den. Det materialet var redigerat och delvis förfalskat.

Palme-åklagaren Jörgen Almblad har vid upprepade tillfällen belagts med rena lögner i sina uttalanden om polisspåret.

reglementet. Per-Ola Karlsson får snällt stanna över natten i Helsingborg.

*

Kvarhållandet av Per-Ola Karlsson i Helsingborg sätter igång en intensiv telefonverksamhet i Stockholm. Det första Per-Ola Karlsson gör är nämligen att ringa till bokförläggare Ebbe Carlsson i kungliga huvudstaden. Det kan synas otroligt, men faktum är att Per-Ola Karlsson fungerar som livvakt och allt-i-allo åt just Ebbe Carlsson, en civilperson utan någon officiell status i den svenska myndighetsutövningen, och det med SÄPO-chefen Sandströms medgivande. Det är därför naturligt att Karlsson ringer just Carlsson.

Men Ebbe Carlsson är inte på humör när han nås av telefonsamtalet från Helsingborg. Samma dag, just den 1 juni 1988, har tidningen Expressen, som är välkänd för sina goda kontakter inom SÄPO, avslöjat att Ebbe Carlsson står i spetsen för en "privat utredningsgrupp" som söker efter Olof Palmes mördare, och genom detta har Ebbes dag av naturliga skäl varit hektisk. Han är sur i telefonen:

– Jag orkar inte mer nu för helvete P-O, säger han. Den här dagen har varit för mycket, kom inte...

När Ebbe Carlsson inser att det är allvar frågar han Per-Ola Karlsson om tullpersonalen ringt Sune Sandström (SÄPO-chefen) för att kontrollera rekommendationsbrevet och uppdragsgivaren. Karlsson svarar att det är gjort, men att Sandström förnekat all kännedom om något rekommendationsbrev. Ebbe Carlsson frågar då om Per-Ola Karlsson själv ringt Sune Sandström, och när denne svarar nekande säger han:

– Det skulle jag göra om jag vore du, så att inte Sune ballar ur.

Detta sätter igång den stora telefonkarusellen i Stockholm. P-O Karlsson ringer Sune Sandström, som i sin tur ringer Ebbe Carlsson. "Vad fan är det här", frågar han.

– Det är utrustningen vi pratat om. Grejerna är era, så se till att de kommer loss, svarar Ebbe Carlsson.

Efter några minuter ringer Sune Sandström åter upp Ebbe Carlsson. Han berättar att tullarna vägrar att släppa Per-Ola Karlsson. Då blir bokförläggare Carlsson förbannad och börjar kommendera chefen för säkerhetspolisen.

– Säg till tullarna att du känner P-O Karlsson så att han kommer loss i natt och inte sätts i finkan, för då blir det kaos, befaller han.

SÄPO-chefen gör som han blir tillsagd. Han börjar hota tullpersonalen i Helsingborg och kräver bl a att få en lista med namnen på samtliga som arbetar natt på tullstationen. Sandström kräver också att utrustningen skall klassificeras som "elektronisk apparatur" och att det rekommendationsbrev som P-O Karlsson visat upp skall hemligstämplas. Men inget hjälper.

Sandström ringer då upp rikspolischefen Nils Erik Åhmansson, som i sin tur ringer upp justitieminister Anna-Greta Leijon. Båda ringer under nattens lopp upp Ebbe Carlsson, och båda får efter diverse dividerande samma uppmaning från denne: "Vi får reda upp detta i morgon, gå och lägg dig!" Under nattens lopp ringer statssekreterare Kjell Larsson också upp statsminister Ingvar Carlsson, som befinner sig i USA, för att informera honom om vad som hänt i Helsingborg!

En bokförläggare på Bonniers förlag beordrar alltså Sveriges justitieminister och Sveriges rikspolischef att gå och lägga sig. Hur är detta möjligt? Kan Sveriges justitieminister ta order av en bokförläggare? Kan Sveriges justitieminister ha kännedom om och vara indragen i ett smugglingsförsök, i illegal verksamhet? Kan Sveriges justitieminister sätta sig över de lagar och förordningar hon är satt att bevaka som högsta myndighetsperson?

Ebbe Carlsson-affären visar att alla dessa frågor måste besvaras jakande. Anno 1988 har förruttnelsen i den svenska statsapparaten gått så långt, att justitieministern, rikspolischefen och chefen för säkerhetspolisen befordrar brott mot lagen.

*

När Per-Olov Karlsson fastnade i tullen i Helsingborg den ödesdigra juninatten 1988 sprack bubblan till en av de största politiska skandaler som Sverige sett i modern tid. Men för att förstå hela vidden av denna skandal, måste man gå utöver vad som synes vara: denna skandal rör sig inte bara om att justitieministern, rikspolischefen och SÄPO-chefen inlåter sig i illegal verksamhet, utan framförallt handlar den om en betydligt större sak. Vad Ebbe Carlsson-affären framförallt visar är att det svenska etablissemanget, anfört av det socialdemokratiska partiet, på inga villkor vill att sanningen om mordet på statsminister Olof Palme skall klaras upp, så socialdemokrat han var, och för att förhindra att sanningen kommer fram är man inte bara beredd att tillgripa olagliga metoder, man är också beredd att skylla mordet på människor man vet är oskyldiga.

Ebbe Carlsson-affärens huvudperson är naturligtvis Ebbe Carlsson själv, bokförläggare på Bonniers till professionen med en bakgrund i socialdemokratins innersta cirklar, fd statssekreterare i Justitiedepartementet under Lennart Geijer, fd chefredaktör för socialdemokratiska Västgötademokraten i Borås, men framförallt en person

med gamla och synnerligen djupa personliga band till hela den nuvarande socialdemokratiska ledningen. Ebbe Carlsson är en person som har makt, inte genom att någon valt honom eller genom att uppbära något tungt ämbete i staten, utan genom att känna människor med tunga ämbeten. Kanske har han också makt genom andra kanaler, genom att uppbära hemliga ämbeten, vilket vi skall återkomma till. Men som myndighetsutövare är Ebbe Carlsson en icke-person, han har inte mer rätt att styra och ställa än vilken väljare som helst.

Men nu är som sagt Ebbe Carlsson inte vem som helst. Han har kontakter. För Anna-Greta Leijon och Nils Erik Åhmansson var detta ödesdigert. De tvangs lämna sina poster som justitieminister respektive rikspolischef på grund av sina förbindelser med Ebbe Carlsson. För andra är situationen en annan. Så är det ingen hemlighet att Hans Holmér var en av inspirationskällorna bakom Ebbe Carlssons hemliga spaningsgrupp, men för Holmérs del spelade detta ingen större roll, han var redan avpolleTterad när Ebbe Carlsson-affären rullades upp, och kunde inte längre avskedas från någon post.

Men samma sak gäller inte för den som alltmer framstår som Ebbe Carlsson-affärens verklige primus motor, nämligen Carl Lidbom, socialdemokratisk karriärpolitiker, f d justitieminister och för närvarande Sveriges ambassadör i Frankrike. Under en middag strax efter mordet på Olof Palme sade Carl Lidbom: "Det bästa för alla parter är att mordet på Olof Palme aldrig klaras upp", och detta syns vara själva utgångspunkten för socialdemokratins och hela det svenska etablissemangets hållning till det känsliga statsministermordet: det är bättre att mordet förblir ouppklarat än att det visar sig att svenska poliser, svenska högerkrafter eller utländska säkerhetstjänster (läs CIA) är inblandade.

Utifrån denna utgångspunkt – "det bästa är att mordet aldrig klaras upp" – tar Carl Lidbom, Ebbe Carlsson, Hans Holmér, Anna-Greta Leijon, och förmodligen också Ingvar Carlsson och hela socialdemokratins inre cirkel initiativ till Ebbe Carlssons hemliga spaningsgrupp. Gruppen var som sagt hemlig, och trots att dess verksamhet ältats i massmedia, KU-förhör och åklagarutredningar i snart ett år, så är en stor del av dess verkliga uppgift och syfte fortfarande höljd i dunkel. Men så mycket är trots allt klart, att Ebbe Carlsson-gruppen skulle fortsätta att bearbeta det s k kurdspåret. Detta var ju Hans Holmérs s k huvudspår, som denne trodde till 95 procent på, men det höll inte för juridisk prövning, vilket påtalades av åklagarna i Palme-utredningen, och när Holmér trots detta höll fast vid kurdspåret tvingades han gå. Det faktum att kurdspåret saknade all substans hindrade dock inte de inre cirklarna inom socialdemokratin att hålla fast vid det, inte som en lösning av mordet utan som den bästa möjligheten att aldrig klara upp det; man ansåg helt enkelt att kurdspåret som ett villospår i Palme-utredningen ännu inte var uttömt, därav Ebbe Carlsson-gruppen.

Scenariot för detta återupplivande av kurdspåret är i korthet följande. Vid ett möte i Damaskus i augusti 1985 skulle företrädare för regimen i Iran ha städslat det kurdiska arbetarpartiet PKK för att mörda Olof Palme. Orsaken skulle ha varit, dels Palmes roll som medlare i kriget mellan Iran och Irak, dels att Palme skulle ha agerat för att stoppa vidare vapenleveranser från Bofors till Iran. För att undersöka denna teori skulle Ebbe Carlsson bl a uppsöka den iranske oppositionsledaren Banisadr i exilen i Paris, då

denne ansågs kunna bekräfta detta möte. Till denna uppgift fick Ebbe Carlsson bl a ett rekommendationsbrev från justitieminister Anna-Greta Leijon. Enligt vad som är känt uppsökte Ebbe Carlsson också Banisadr, men denne kunde inte bekräfta det påstådda mötet, åtminstone inte med någon form av dokumentation.

Upphovsmannen till uppgifterna om "mötet i Damaskus" var en man som omväxlande beskrivs som "ledare inom PKK" alternativt "avhoppare från PKK", den mystiska "källa A", som hösten 1988 utvisades från Sverige till Västtyskland, där han är misstänkt för delaktighet i mord. "Källa A" är som sagt synnerligen mystisk, och hans berättelse har i detalj inte delgivits allmänheten, trots att den varit grundläggande för både Hans Holmér under hans tid som spaningsledare, och för Ebbe Carlsson i hans uppföljning av det s k kurdspåret. Dock finns det en del uppgifter om "källa A" som kan tillmätas trovärdighet. Så skrev Svenska Dagbladet, en tidning med garanterat goda kontakter med SÄPO, följande om "källa A" den 12/9 1988: "Det kan inte uteslutas att motivet var att infiltrera; som avhoppare för den turkiska säkerhetstjänsten MIT:s räkning bland aktiva PKK-sympatisörer".

"Det kan inte uteslutas att motivet var att infiltrera..." Nej, det kan inte uteslutas. Alltsedan militärkuppen i Turkiet 1980 har det kurdiska arbetarpartiet, PKK, varit något av ett rött skynke för regimen i Ankara, som inte skytt några medel för att krossa PKK och all annan opposition mot sitt fascistiska styre. Det råder därvid ingen hemlighet, att den svenska socialdemokratin, främst genom tidningen Aftonbladet, hälsade militärkuppen med tillfredsställelse, man såg den som en nödvändig följd av en kaotisk situation, och det är heller ingen hemlighet att det svenska SÄPO sedan

lång tid haft både goda och nära kontakter med sin turkiska motsvarighet MIT. Så är Sverige det enda land förutom Turkiet som stämplat PKK som en terroristorganisation.

En slutgiltig bedömning av vem den mystiska "källa A" i verkligheten var, undandrar sig vår bedömning. Kanske var han en enkel mytoman, kanske var han en agent från MIT. Men så mycket vet vi, att en ytterligt suspekt person, misstänkt för mord i Västtyskland och av SÄPO misstänkt som agent för MIT (varför skulle annars SvD skriva som man skrev?) har använts av den svenska socialdemokratin (via Carl Lidboms och Anna-Greta Leijons stöd till Ebbe Carlsson) för att ifrågasätta åklagarmyndighetens bedömning av det s k kurdspåret. Ja, socialdemokratins tillit till "källa A" var uppenbarligen så stor, att man inte drog sig för olagliga metoder, för smuggling, illegal avlyssning, privat polisverksamhet och ministerstyre, för att driva det redan havererade kurdspåret vidare.

Frågan som infinner sig är naturligtvis om Ebbe Carlsson, Carl Lidbom, Anna-Greta Leijon, och bakom henne Ingvar Carlsson och socialdemokratins inre cirkel, verkligen trodde att PKK låg bakom mordet på Olof Palme, eller om man bara ansåg att kurdspåret inte var uttömt som politiskt verktyg enligt Lidboms tes: "Det bästa vore om mordet aldrig klaras upp". Svaret på frågan är tveklöst det senare. Ebbe Carlssons uppföljning av Holmérs kurdspår syftade aldrig till att lösa Palme-mordet, han och hans uppdragsgivare visste redan från början att mördaren inte stod att finna i eller kring PKK. Däremot ansåg man det möjligt att hålla liv i det s k kurdspåret ett tag till, på det att andra, mer verkliga spår skulle kunna hållas utanför Palmeutredningen så länge, att denna automatiskt skulle rinna ut i sanden, allt enligt tanken att "Det bästa vore att mordet aldrig

klaras upp".

Som seriös spaning efter Olof Palmes mördare var Ebbe Carlsson-gruppen från början en skenmanöver, och det visste alla inblandade, trots Ingvar Carlssons trosvissa försäkringar om att Anna-Greta Leijon drevs av ett "djupt personligt engagemang för att gripa Olof Palmes mördare". Ebbe Carlsson-gruppens tillkomst byggde från början på desinformation, på att lägga ut villospår, på att försvåra och förhindra att Olof Palmes mördare skulle komma att gripas. Glöm aldrig att Carl Lidbom fungerade som ett slags primus motor bakom Ebbe Carlsson, samme Carl Lidbom som sa: "Det bästa för alla parter vore att mordet på Olof Palme aldrig klaras upp".

*

Men Ebbe Carlsson-affären innehåller fler dimensioner än icke-spaningens, än desinformationens, varvid det kan vara svårt för en utomstående att bedöma vad som är överordnat och vad som är underordnat, särskilt som beskeden från de inblandade är delvis motstridiga och inkonsekventa.

Vad skulle t ex Ebbe Carlsson använda all illegal avlyssningsutrustning till? Till att avlyssna kurder, samma kurder som han visste redan var avlyssnade av SÄPO? Och vet då att den avlyssningsutrustning som Per-Ola Karlsson försökte smuggla in via Helsingborg ingalunda var den första eller den enda. Vid åtminstone ett tidigare tillfälle hade Karlsson genomfört ett lyckat smugglingsförsök.

Och behövde Ebbe Carlsson-gruppen verkligen en tiorumslokal på Söder i Stockholm för att bedriva spaning kring ett kurdspår, där fakta enligt gruppen själv i huvudsak fanns utomlands?

Ebbe Carlsson och Carl Lidbom har delvis svarat på dessa frågor själva: ett av skälen till att Ebbe Carlsson-gruppen överhuvudtaget kom till stånd var att de, och med dem socialdemokratins inre cirkel, inte litade på SÄPO. Utifrån detta har det spekulerats över om Ebbe Carlsson-gruppen hade för avsikt att illegalt avlyssna förre byråchefen på SÄPO, PG Näss, och en rad andra höga SÄPO-tjänstemän, rentav också själve SÄPO-chefen Sune Sandström.

Detta är Ebbe Carlsson-affärens andra dimension, den blottar den djupa motsättningen mellan socialdemokratin å ena sidan och högerkrafterna inom statsapparaten å den andra. Denna motsättning är gammal. Redan i samband med IB-affären i början av 1970-talet och i samband med den s k sjukhusspionen på Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg 1974 avslöjades det att det socialdemokratiska partiet höll sig med en parallell, alternativt parallella säkerhetspolisorganisationer, i konkurrens och som komplement till SÄPO, som socialdemokratin inte litar fullt ut på. I samband med sjukhusaffären i Göteborg döptes denna organisation till SOPO, och det är därvid att lägga märke till, att SOPO:s existens sopades under mattan genom att den dåvarande SÄPO-chefen Hans Holmér påtog sig och SÄPO ansvaret för sjukhusspionens verksamhet, trots att det via de lokala säkerhetspoliserna stod klart att sjukhusspionen Lindkvist inte sorterade under SÄPO. Hans Holmérs tillkännagivande, som åtminstone officiellt klarlade den s k sjukhusaffären, skedde i en utredning han genomförde tillsammans med dåvarande statssekreteraren i Justitiedepartementet. Han hette Ebbe Carlsson...

Ebbe Carlsson har således en bakgrund i hemlig socialdemokratisk underrättelseverksamhet, om än så här långt

endast som utredare med uppgift att mörklägga. Men det är svårt att komma förbi misstanken, att Ebbe Carlsson, med sina intima kontaker med socialdemokratins topp, även efter avhoppet från den statliga karriären och övergången till karriären som bokförläggare hos Bonniers, i någon form fortsatt sin polisiära verksamhet, inte bara som privat Palme-spanare i det sena 80-talet utan alltfort, d v s som en del av den hemliga socialdemokratiska underrättelseorganisationen SOPO. Så är det bekräftat, att strax innan Per-Ola Karlsson åkte fast i tullen i Helsingborg, beställdes avlyssningsutrustning av motsvarande typ som Karlsson försökte smuggla in via firman Safe Co AB. Denna firma gick dock i konkurs i april 1988, varför ordern annullerades. Intressantast är dock beställaren. Ordern var nämligen undertecknad Ingvar Paues, d v s av en av de ledande figurerna inom informationsbyrån IB, den av socialdemokratin ledda och styrda parallellorganisationen till SÄPO. Frågan som inställer sig är naturligtvis: var Paues beställning avsedd för Ebbe Carlsson-gruppen och ingår Paues själv i denna grupp?

Eller för att ställa frågan på sin spets: är Ebbe Carlsson-gruppen i själva verket bara en omskrivning för SOPO, för en hemlig socialdemokratisk spionorganisation, med uppgifter långt utöver att kartlägga ett s k kurdspår i Palme-utredningen?

Allt som hittills framkommit i Ebbe Carlsson-affären tyder på att så är fallet. Ebbe Carlsson ledde socialdemokratins SOPO, alternativt hade han till uppgift att bygga upp den hemliga socialdemokratiska underrättelseorganisationen igen efter bakslagen på 70-talet, och uppgiften begränsades därvid ingalunda till det s k kurdspåret i Palme-utredningen, utan var betydligt vidare. Så ger ju den s k

sjukhusaffären i Göteborg 1974 en bild av dessa uppgifter: sjukhusspionen Jan Lindkvist hade till uppgift att kartlägga och rapportera utomfackliga och oppositionella strömningar bland de anställda.

Så blottlägger Ebbe Carlsson-affären inte bara olagligheter på högsta nivå, och de högsta myndigheternas respektlöshet inför lagen, utan också existensen av en olaglig, hemlig underrättelsetjänst underställd det socialdemokratiska partiet, med uppgift att tjäna dess intressen, dels gentemot högerkrafter inom SÄPO, fientliga till socialdemokratin, och dels gentemot oppositionella arbetare och andra krafter som ifrågasätter socialdemokratins fögderi, vilka socialdemokratin vill ha kontroll över.

*

Ebbe Carlsson-affären har också ytterligare en dimension, som kan vara underordnad i ett vidare sammanhang, men som är anmärkningsvärd i ett smalare, d v s i frågan om mordet på Olof Palme.

En antydan ges av Per-Ola Karlsson, Ebbes livvakt och allt-i-allo som åkte fast i tullen i Helsingborg. Per-Ola Karlsson är som redan sagts polis inom Norrmalms polisdistrikt i Stockholm, samma polisdistrikt som höljer Thomas Piltz, Leif Tell, Thomas Ekesäter och merparten av de polismän och polisbefäl som utgör det s k polisspåret i Palme-utredningen. Det finns alltså ett samband mellan Per-Ola Karlsson och polisspåret. Detta samband begränsas inte till att Per-Ola Karlsson råkar arbeta inom samma distrikt som Thomas Piltz och Leif Tell. Så har Per-Ola Karlsson vid åtminstone ett tillfälle vittnat till förmån för sin kollega Per Jörlin i ett misshandelsmål, samme Per Jörlin som ingick i Hans Holmérs livvaktsstyrka, samme Per Jörlin

som är inblandad i Ebbe Carlssons smugglingshärva – och samme Per Jörlin som så sent som våren 1987 vittnade till förmån för baseballpoliserna Thomas Piltz och Thomas Ekesäter i ett misshandelsmål inför Stockholms tingsrätt. Det finns alltså ett direkt samband mellan Per-Ola Karlsson och de polismän som i sig utgör det s k polisspåret, och därmed också ett samband mellan Ebbe Carlsson-gruppen och polisspåret.

Detta samband stannar inte vid P-O Karlsson. Som redan sagts skildes P-O Karlsson i Helsingör från en viss Carl-Gustaf Östling, som hjälpt honom med att köpa in den illegala avlyssningsutrustningen i bl a Hamburg. Östling far visserligen också över sundet, men som vanlig personresenär. Han hade sedan tänkt sammanstråla med Karlsson igen när denne väl klarat tullkontrollen, för att sedan åka med i bilen till Stockholm.

Ja, det är samme Carl-Gustaf Östling som tidigare arbetade vid Norrmalms polisdistrikt, samme Östling som förhörts vid åtminstone ett tillfälle i mordutredningen, samme Östling som slutade sin tjänst vid polisen bara några månader efter mordet för att starta vapenhandlarfirman Strateg Protector, samme Östling som försåg Holmérs Palmerum med skottsäkert glas och Holmérs livvakter med illegala vapen.

Nu dyker alltså denne Carl-Gustaf Östling upp igen, som leverantör av illegal avlyssningsapparatur åt Ebbe Carlsson-gruppen. En tillfällighet? Eller...

*

Ebbe Carlsson-affären fällde förre justitieministern Anna-Greta Leijon. Den fällde förre rikspolischefen Nils Erik Åhmansson. Inget fel i det. De symboliserade i detta

sammanhang den socialdemokratiska olagligheten och regeringens och de högsta ämbetsmännens respektlöshet inför lagar och förordningar.

Men inte de ensamma. Det råder ingen tvekan om att statsminister Ingvar Carlsson på ett tidigt skede var informerad om Ebbe Carlsson-gruppens existens och verksamhet, och att han givit sitt tysta medgivande till verksamheten, om inte annat genom att inte informera sig i detalj om vad som försiggick. Det råder heller ingen tvekan om att SÄPO-chefen Sune Sandström visste vad som pågick. Kanske var de sammansvurnas skara betydligt större. Utredningar och KU-förhör har inte skapat någon klarhet kring detta. Och kommer inte heller att göra det. Som en utväxt på Palme-mordet innehåller Ebbe Carlsson-affären så mycket olaglighet, så mycket skumrask, så mycket ren brottslighet, att sanningen om den skulle skada hela etablissemanget. Därför ges bara en skymt av sanningen. Allt annat vore farligt – för överheten. Men i oviljan att tala sanning ligger i sig en bit sanning. Här finns något att dölja. Här finns något som inte står rätt till. Här finns några som fruktar sanningen.

Minns Carl Lidboms ord: "Det bästa för alla parter är att mordet på Olof Palme aldrig klaras upp".

EFTER PALME

Mordet på Olof Palme berövade det svenska folket dess politiska oskuld – så uttryckte sig en svensk intellektuell en tid efter dådet.

En bedövande känsla av att sådant som tidigare bara varit förknippat med andra länder, med tydligare politiska motsättningar, bemäktigade sig miljoner människor i vårt land. Ett uttryck för detta var uppslutningen och den för svenskar ovanligt öppna sorgen som visades vid mordplatsen.

I det borgerliga lägret tystnade med ens de hätska utfallen och påhoppen, som i mångt varit direkt riktade mot just Olof Palme. I stället inträdde en besvärande tystnad, som kanske också bottnade i en rädsla för att någon i den egna närheten tagit den mest vulgära propagandan på allvar och gjort slag i saken.

*

Olof Palmes regeringskamrater gjorde en rivstart för att visa handlingskraft, när de bara några dygn efter mordet utsåg Ingvar Carlsson till ny partiordförande och statsminister. Men med denna snabba handling tog den visade handlingskraften slut. Istället vidtog ett försiktigt tassande i de

politiska frågorna och en stor osäkerhet i uttalandena kring själva mordet.

Ingvar Carlsson överraskade också de politiskt insatta när han avgav sin programförklaring i politiken med att i stort sett "hoppa över" Olof Palme och gå tillbaka till Tage Erlander, vilken Carlsson betraktar som sin politiske läromästare.

Samförstånd med övriga riksdagspartier och ständiga överenskommelser för att samla "breda majoriteter" har varit riktmärke för den regering som tagit vid efter Olof Palme. Och denna "breda majoritet" har verkligen behövts för att sopa under mattan alla de obehagligheter som vällt fram inom den statliga överbyggnaden.

Den olagliga vapenexporten från Bofors och det statliga FFV har under några år varit en följetong. Utrikesminister Sten Andersson lovade i högstämda ordalag att "byken skulle tvättas ordentligt och offentligt", men av detta blev intet. Den som fick bära hundhuvudet för olagligheterna var regeringen. Krigsmaterielinspektör Algernon hamnade under mystiska omständigheter framför ett framrusande tunnelbanetåg.

Otaliga statliga undersökningskommissioner har aldrig skapat någon klarhet i de olagliga vapenexporterna.

*

Än mer dunkelt har statsapparatens handlande blivit efter mordet på Palme. Holmérs och polisens agerande i den undersökningen var så märkligt att Ingvar Carlssons regering har fått tillsätta ett tiotal olika undersökningskommissioner men inte heller dessa har skapat klarhet och ingen har ställts till ansvar.

I alla dessa olika turer har det också uppdagats att det inom SÄPO döljs två mot varandra stridande falanger, de s k karolinerna respektive bysantinerna. I striden mellan dessa har "Ebbe Carlsson-affären" med dess förvecklingar avslöjats. Två justitieministrar har Ingvar Carlsson tvingats offra. I samband med att SÄPO släppte spionen Bergling, fick Sten Wickbom gå och när Ebbe Carlsson avslöjades fick Ingvar Carlsson snart släppa tanken på att rädda kvar Anna Greta Leijon. Två justitieombudsmän har fått lämna sina poster efter avslöjanden av privat karaktär om dem. Kraftiga ommöbleringar har även gjorts i polisledningen och efter inblandning i den av socialdemokratin arrangerade spaningsgruppen kring Ebbe Carlsson, tvingades rikspolischefen Nils Erik Åhmansson att avgå även han.

Alla de affärer som följt efter mordet på Palme ger ett intryck av att det i den högsta statsledningen finns något ogripbart, en gråzon av olagligheter, där grundlagen trampas under fötterna med ministrarnas goda minne.

*

Samtidigt med detta har politiken gått kraftigt åt höger. I den ekonomiska politiken står detta utom allt tvivel, tidigare klart borgerliga ekonomiska förslag görs nu om till socialdemokratins politik. Utrikespolitiskt har det skett stora förändringar i politiken. Olof Palme fick aldrig någon officiell inbjudan till USA under sina mer än femton år som partiledare eller under sina år som statsminister. Ingvar Carlsson fick en sådan inbjudan ett år efter mordet på Palme. I denna nya anda av samförstånd hade Sten Andersson en hemlig diplomati med USA:s förre utrikesminister

Georg Schultz i palestinafrågan. Men tydligast ändå är det samförstånd som utvecklats mellan borgare och sossar om taktiken för att ansluta Sverige till EG.

Olof Palme mördades av högerkrafter för att de i honom såg en vänsterkraft i politiken. Mordet har onekligen fört den svenska politiken åt höger och skapat en för Sverige farlig utveckling. Den smygande korporativa fascistiska andan har stärkts.

SLUTPLÄDERING

Det som hittills sagts i denna bok är i huvudsak en sammanfattning av artiklar i tidningen Proletären under åren 1987-1989. En del har lagts till, något har utelämnats och åtskilligt mer finns att säga, men som helhet är detta KPML(r):s och Proletärens syn på varför Olof Palme mördades och vilka krafter som låg bakom mordet.

För publiceringen av dessa uppgifter och denna syn har Proletärens chefredaktör och ansvarige utgivare Roger Gross stämts inför Göteborgs tingsrätt. Åklagare är justitiekanslern och bakom honom regeringen Carlsson, vars ombudsman JK är. Roger Gross hotas av ett fängelsestraff på upp till två år och tidningen Proletären av skadestånd på sammanlagt 1,5 miljoner kronor, att betalas till polismännen Thomas Piltz, Leif Tell, Thomas Ekesäter och Christian Dahlsgaard, som fungerar som målsägare i rättegången.

Varför har då Proletären drivit polisspåret så hårt och hur ser Roger Gross på sina möjligheter i rättegången? Fakta i målet har redan redovisats. Som avslutning och sammanfattning lämnas här ordet till Roger Gross för en slutplädering i förhand.

*

Tre år har nu gått sedan Olof Palme mördades. Ännu har

ingen mördare gripits. Fyra justitieministrar har avlöst varandra, två av dem har fått avgå i svallet efter de misslyckade spaningarna. En justitieombudsman, en rikspolischef, en länspolischef och spaningsledare samt en rad andra underhuggare har tvingats att avgå eller har dragits med i fallet. Affärer sprider sig som ringarna i vattnet. Kommissioner har tillsatts. KU-förhör med ministrar och SÄPO-chefer och utomstående miljonärer och frifräsare. Vapensmuggling, avlyssningar, buggningar och skuggningar. Det syns ingen ände på eländet. Och mordet på Palme tycks vara startskottet på den lavin av oegentligheter som rasat sedan dess.

Samtidigt tycks alla affärerna som följt ha skapat en atmosfär där själva mordet, motivet och spaningarna hamnat i skuggan. Och det är illa, för är det något som varit skandalöst och uppseendeväckande efter mordet på Palme så är det spaningsarbetet. Från första stund.

Från Holmérs kuppliknande entré som spaningsledare till det nuvarande skandalösa ältandet med den gripne 41-årige missbrukaren och smågangstern, har spaningsarbetet varit en enda härva av alltifrån "missar" till uppenbara oegentligheter. För att dölja detta har spaningsledningen levererat lögner och halvsanningar som såväl kommissioner som massmedia med några få undantag okritiskt svalt och vidarebefordrat.

Det är illa. Mycket illa. Det vittnar om ett tillstånd där den borgerligt demokratiska maktstrukturen håller på att kollapsa. Inte minst det sätt som myndigheterna har bemött vårt arbete med att söka klarhet på, vittnar om detta.

När ett mord begås och mördaren undkommer är en av de primära uppgifterna att söka ett motiv. Mordet på Palme utgör inget undantag för denna kriminologiska grundregel.

Från officiellt håll spekulerades från första stund i olika terroristiska grupper, alltifrån Baader-Meinhof till olika röda arméfraktioner. Holmér för sin del, var från första stund helt inställd på att vad han kallade kurdiska terrorister låg bakom. Det spåret blev under Holmérs tid ganska snart huvudspår och senare har vi blivit varse att detta var förberett redan före mordet!?! En nog så anmärkningsvärd sak. De stora media gjorde snart dessa officiella mordmotiv till sina.

*

Palmes politiska gärningar talade om andra motiv och pekade tydligt åt andra politiska grupperingar med nog så tunga motiv. Palme hade varit engagerad i och stött olika antiimperialistiska riktningar i den tredje världen och var strax före mordet i färd med att planera en resa till Moskva för att stärka avspänningen i världen. De intressen som Palmes engagemang på världsarenan främst korsade, var USA:s, och med tanke på CIA:s meritlista vad det gäller politiska mord, menade vi ganska omgående att mördaren borde sökas i dessa kretsar.

CIA behöver, för att genomföra en sådan operation som att mörda främmande makts statschef, kontakter i respektive länder. Alltså fanns det från första stund anledning att som hypotes arbeta med teorin att CIA stod bakom en inhemsk konspiration av extrema högerkrafter med sina rötter i den svenska statsapparaten.

Ganska snart fick vi kontakt med personer och vittnen, som pekade på att svenska poliser skulle kunna vara inblandade. Våren -87 hade vi samlat så mycket material som tydde på detta att vi började redogöra för substansen i dessa teorier. De vittnesmål och observationer som vi då började att redogöra för, kom efterhand att konstituera det så kallade polisspåret.

I samband med att vi fick fatt i vittnen som redogjorde för vad de sett på mordkvällen, blev vi snart på det klara med att det var något skumt i görningen. Gemensamt för alla dessa vittnesmål var nämligen att spaningsledningen av oförklarlig anledning ignorerade dessa vittnen. Trots att många av dessa på ett tidigt stadium kontaktat spaningsledningen tog man antingen inte kontakt med dem, följde inte upp dem, lät dem inte vara med på rekonstruktioner eller så hänvisades de till SÄPO, som inte ens drog sig för att skrämma upp dem och få dem att ta tillbaka sina vittnesmål.

De stora massmedia rynkade på näsan åt dessa uppgifter och det var mycket svårt, ja, nästintill omöjligt att slå igenom med dessa mycket anmärkningsvärda uppgifter. Spaningsledningen började ljuga och leverera halvsanningar för att komma ifrån de obehagliga fakta som talade om polisinblandning.

Hösten -87 gick vårt parti ut i en kampanj för att slå igenom med polisspåret. Vi hade gjort saken känd på stora arbetsplatser runt om i landet och mellan 20 000 och 30 000 arbetare krävde att någon form av opartisk kommission skulle granska det så kallade polisspåret. Trycket blev nu så starkt att Edenmankommissionen, som redan tillsatts för att granska spaningsarbetet i allmänhet, tvingades att specialgranska polisspåret.

Denna granskning var inte förutsättningslös. Edenman var från första stund motståndare till att behöva granska poliser – ”dom måste man ju kunna lita på”, har det undsluppit honom. Granskningen skedde helt på spaningsledningens och SÄPO:s villkor och måste så här i efterhand betraktas som fullständigt värdelös. Den kom givetvis fram

till att det inte fanns anledning att misstänka poliser eller försummelser från spaningsledningen. Även om den betonade att man inte kunde utesluta att poliser var inblandade.

*

Men kommissionen hade tjänat sitt syfte och i maj 1988 stämmer poliserna genom JK och regeringen Proletären för grovt förtal, vilket kan leda till 2 års fängelse. De inblandade poliserna kräver sammanlagt 1,5 miljoner i skadestånd av oss. Samtidigt stämmer JK och poliserna även Internationalen. Författaren Lars Krantz och Norrskensflamman stäms också av poliserna i enskilda åtal. Det är en generalattack mot alla som visat vad polisspåret egentligen handlar om.

Med detta hoppas spaningsledningen och de ansvariga myndigheterna att en gång för alla få tyst på alla kritiker och alla som envisas med att peka på alla försummelser, oegentligheter och lögner från Almblad och kompani.

Men så blir det som bekant inte. Vi för vår del ämnar gå till offensiv i domstolen och visa vari polisspåret består. Syftet med att skriva som vi har gjort har varit att peka på spaningsledningens försummelser och det är dessa, plus massmedias okritiska inställning, som gjort det försvarbart att skriva som vi gjort. Sålunda kallar vi som vittnen Holmér och Almblad, poliserna på platsen, ögonvittnen och andra sakkunniga i polisspåret. I slutet av augusti lämnade vi in vårt bevistema till tingsrätten i Göteborg. Vår offensiv blir offentlig och tänka sig...

Blott tre veckor senare, i början av september, offentliggör kvällstidningarna på uppdrag av SÄPO, gammal skåpmat från mitten av sjuttiotalet, där Holmér och Ebbe Carlsson anklagar oss för att vara i maskopi med Baader Meinhof och japanska terrorister och att bland annat ha hotat att spränga schlagerfestivalen i Göteborg i luften.

Löpsedlarna skvallrar om en kampanj från SÄPO som bara kan vara ett svar på vårt sätt att lägga upp försvaret i rättegången mot oss. Vi ska misstänkliggöras till varje pris och smutskastas så att varje uns av förtroendekapital barskrapas.

Nästa steg för JK blir att avvisa vårt bevistema och kräva att inget av våra vittnen ska få kallas. Det är en mycket märklig åtgärd från JK:s sida och i tysthet skulle den kunnat få passera. Från de stora media gör man allt för att tiga ihjäl JK:s försök att bakbinda våra händer i en kommande rättegång. Men vi lyckas ändå slå oss fram och JK:s tilltag blir känt.

Det är för grovt för att gå hem och lagmännen med Inger Lindquist i spetsen avvisar JK:s begäran. Vi ska få kalla våra vittnen och lägga upp vårt försvar som vi själva vill och som tryckfrihetsförordningen bjuder oss att göra. JK:s försök att tafsa på rättssäkerheten slås tillbaka.

*

Därmed vände vi den oroväckande utvecklingen från sensommaren då SÄPO försökte göra oss till var mans niding. Nu var det SÄPO och spaningsledningen som låg illa till. De måste komma med ett motdrag. Vad skulle det bli? Efter tre veckor grep man 41-åringen.

Bara i detta perspektiv blir gripandet av 41-åringen logiskt. 41-åringen hade varit känd av spaningsledningen från första stund. I mordområdet var han tidigt – långt före mordet – en känd missbrukare och smågangster, som inte lyckades med något. Han lyckades inte ens stjäla ett paket korv för 11 kronor utan att bli upptäckt och senast han lag-

fördes, innan han greps för mordet, pinkade han på ett skyltfönster i centrala Stockholm.

Skulle detta vara mannen som kallblodigt väntat ut Palme vid Grand, lugnt förföljt honom längs Sveavägen och sedan mycket professionellt avrättat honom, för att sedan gäcka alla poliserna på Brunkebergsåsen och slutligen hålla sig tyst och undan i närmare tre år?

Det är inte rimligt. Det bär inte sannolikhetens prägel helt enkelt.

Och mycket riktigt – spaningsledningen har inte presenterat ett enda bevis mot honom. Allt står skrivet i sanden och resten står massmedia för, i form av de vildaste spekulationer som tänkas kan. Grafologer, präster, astrologer och den "kände skådespelaren" sufflerar så gott det går spaningsledningens nya giv. Och Leijon, f d justitieministern, är lyrisk. Hon som tidigare bundit hela sin prestige till kurdspåret, så illa att hon tvingades gå, jublar nu över 41-åringen. Varför, undrar en reporter i Aftonbladet den 26 december 1988. Jo...

> "...han är idealisk ur alla möjliga synpunkter...tänk om polisspåret hade visat sig riktigt..."

Så uttalar sig alltså den före detta justitieministern i vårt land. På vilka grunder? Inga sakliga grunder alls. Bara önsketänkande. Det får ju inte vara poliser inblandade. Så ligger det naturligtvis till. Det får inte vara poliser och så har spaningsarbetet bedrivits. Det får inte vara poliser!!!

*

Men om det nu blir uppenbart att spaningsledningen bedrivit sitt spaningsarbete så tendensiöst som vi påstår. Är det då inte bra att saken prövas i tingsrätten? Jo, det är bra, även om det hade varit bättre om spaningsarbetet fungerat

och polisspåret utretts regelrätt.

Men som synes är stora krafter i rörelse och vi kan inte lita till en maktapparat och ett rättssamhälle, som håller på att kollapsa. Till och med Edenman har nu upptäckt att saker och ting inte har gått rätt till och i en intervju i Arbetet den 24 november säger han uppgivet, med anledning av Almblads upprepade lögner:

> "Ja, jag har slutat att reagera. Det är ju utgångspunkten i svenskt offentligt liv att ämbetsmän talar sanning när de förhörs av en parlamentarisk kommission, som har dignitet näst intill en domstol. Det enda led, som återstår är förhör under ed. Det är alltså lika bra att det går till domstol och så kommer ju att ske i samband med tryckfrihetsmålet i Göteborg. Det är mitt svar."

Och det blir vårt svar. Men inte bara det. Klarhet i denna sak får inte ske till priset av att vi döms för tryckfrihetsbrott. Omständigheterna har bevisligen varit sådana att vi enligt lagen haft rätt att namnge de inblandade poliserna.

*

Man kan tycka att vi uppträtt provokativt när vi pekat ut poliser som vi menar att det finns anledning att misstänka för inblandning i Palme-mordet. "Åtala oss om vi har fel!" Så har vi skrivit och sagt och väl i det närmaste tiggt om detta åtal mot oss. Det är sant. Men för den skull har vi inte brutit mot lagen såsom tryckfrihetsförordningen är formulerad.

Den paragraf som vi är åtalade för att ha brutit mot säger, att såsom otillåtet yttrande anses:

> "förtal, varigenom någon utpekar annan såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller eljest lämnar uppgift, som är ägnad att utsätta denne för andras miss-

aktning *dock ej om det med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken och han visar att uppgiften var sann eller att han hade skälig grund för den;"*
Med tanke på omständigheterna anser vi att vi har haft rätt att skriva så som vi har gjort.

■ För det första: Vad är sant? Sant är att vittnen påstår sig ha sett Piltz och Tell samt en rad andra poliser på och kring Brunkebergsåsen strax innan och strax efter mordet på Palme. Sant är att Ekesäter och Dahlsgaard inte kan ha kommit på larmet, att de av oförklarliga skäl hamnat i mördarens flyktväg trots att de inte kan känna till denna och trots att detta inte är den närmaste vägen till mordplatsen och vi kan visa att de inte ingriper mot vittnet Lars, som förföljer mördaren, trots att han mycket väl skulle kunna vara den mördare, som E/D påstår sig vilja genskjuta.

Piltz och Tell nekar till att de varit på de platser, där vittnen med stor säkerhet och övertygelse påstår sig ha sett dem. Deras närvaro skulle i och för sig kunna ha sina naturliga förklaringar men Piltz och Tell nekar. Tell har inget alibi. Piltz har sin sambo, som ger ett alibi men Piltz insisterar vid "förhöret" att hon inte ska höras direkt i anslutning till hans eget förhör och hans vädjan villfars, konstigt nog.

Piltz alibi måste alltså betraktas som värdelöst men samtidigt är hans begäran att inte parallellförhöra alibit mycket märklig. Det vittnar om att han inte har rent mjöl i påsen.

■ För det andra: Spaningsledningens försummelser är så gigantiska och så konsekventa när det gäller just polisspåret att det vore fel att utesluta ett medvetet element i dessa.

Var Holmérs fixering vid kurdspåret bara resultatet av en överhettad SÄPO-hjärna? Är Almblads ideliga lögner bara resultatet av sjuklig mytomani, en lättsinnig ämbetsmans totala ointresse eller sorglös okunnighet? Det skulle

få orimliga konsekvenser att utgå från det.

I spaningsledningen ingår inga dumskallar. Dessutom har trots allt ansvariga politiker haft insyn hela tiden. Regeringen direkt och riksdagen via kommissioner. Det vore orimligt att tro att alla dessa av oskicklighet skulle ha undvikit att granska polisspåret på ett korrekt sätt. Vi tror att spaningsledningen medvetet har styrt utredningen så att polisspåret inte ska utredas. Inte därför att spaningsledningen är delaktig i mordet. Så konspirativa är vi inte. Däremot tror vi att spaningsledningen liksom ansvariga politiker med ryggmärgen resonerar precis så som Leijon gjorde när hon fick reda på att 41-åringen gripits. Alltså "... tänk om polisspåret visat sig riktigt. Tänk vilka fruktansvärda sår det skulle riva upp i samhället." Det får inte visa sig riktigt. Hellre blundar vi då. Hellre låtsas vi som vi inget hör och tiger still. Till varje pris, för tänk om polisspåret visar sig riktigt.

Så har Leijon, fd justitieministern tänkt, det erkänner hon och hon är säkert inte ensam om detta. Alltså även om man anar att det kan vara poliser och andra statens betrodda män som är inblandade så styr man utredningen bort från sådana hemska tankar.

Då vore givetvis kurderna mycket bättre, som Holmér och kanske också de i konspirationen inblandade poliserna, såg det.

För att inte tala om 41-åringen. Han är nog den mest ideala av dem alla. Han skulle inte leda till några komplikationer. En missbrukare och smågangster som istället för att slå in en ruta råkade skjuta en statsminister. Snöpligt men mänskligt.

Att önskningar och inte fakta så har styrt spaningsledningen och de ansvariga kan vi bevisa. Vid rekonstruktioner har spaningsledningen konsekvent utelämnat sådant

som kan vara bestickande för poliserna. Ekesäter/Dahlsgaards bil är inte med på David Bagares gata. Det skulle kunna ge upphov till en rad besvärande frågetecken nämligen.

Inga konfrontationer har gjorts mellan vittnena och poliserna. Varför? Nu åker man till Australien för att konfrontera vittnen med 41-åringen och efterlyser vittnen i mörkaste Afrika. Minsann.

Och hör så hur Almblad slutligen förklarar varför den utpekade polisen inte kan vara inblandad. Polismannen har enligt Almblad inte licens för något vapen som kan ha använts vid mordet! Hade någon av kurderna det? Har 41-åringen det?

Slutligen Almblads lögner. Vi har redogjort för dem på annan plats. Det är inte en, två eller tre gånger som Almblad beslagits med lögn utan snarare sju, åtta eller nio gånger. Och alltid när det gäller frågor om hur "polisspåret är kontrollerat i detalj".

Polisspåret är inte kontrollerat i detalj. Polisspåret är snarare obstruerat i detalj och man har gjort allt för att begrava det. Man har hanterat det försumligt, regelvidrigt och inkonsekvent jämfört med andra spår.

Detta mer än något annat har tvingat oss att skriva så som vi gjort. Men en sak till. Övriga massmedias sätt att hantera frågan.

*

Massmedia ska vara den tredje statsmakten. Den kritiske granskaren av övriga makter. Enligt tryckfrihetsförordningen ska massmedia inte bara "säkerställa ett fritt meningsutbyte" utan också ge medborgarna "allsidig upplysning". Därför står det varje medborgare fritt att "i tryckt

Bara tre veckor efter det att tingsrätten i Göteborg godkände Proletärens bevisning i tryckfrihetsmålet om polisspåret greps den s k 41-åringen. Ytterligare tre månader senare sitter 41-åringen fortfarande i häkte, men spaningsledningen har inte lyckats prestera ett enda bevis mot honom. 41-åringen är den perfekte mördaren, syndabocken som sopar undan alla obehagligheter, den ensamme galningen. Men är han Olof Palmes mördare? Knappast.

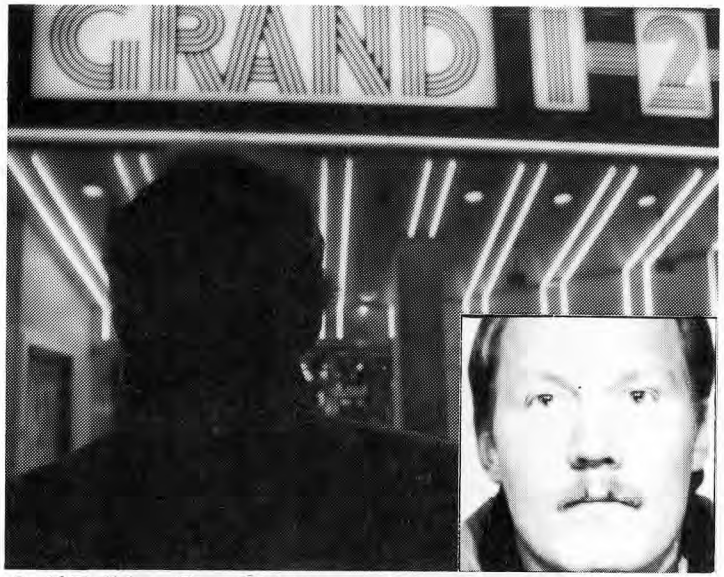

Leif Tell har flera likheter med signalementet av den s k Grandmannen, men trots detta har Tell aldrig konfronterats med något vittne.

P-O Karlsson, polisman, livvakt och vapensmugglare.

Stefan Svensson, polisman vid Norrmalm och rasist.

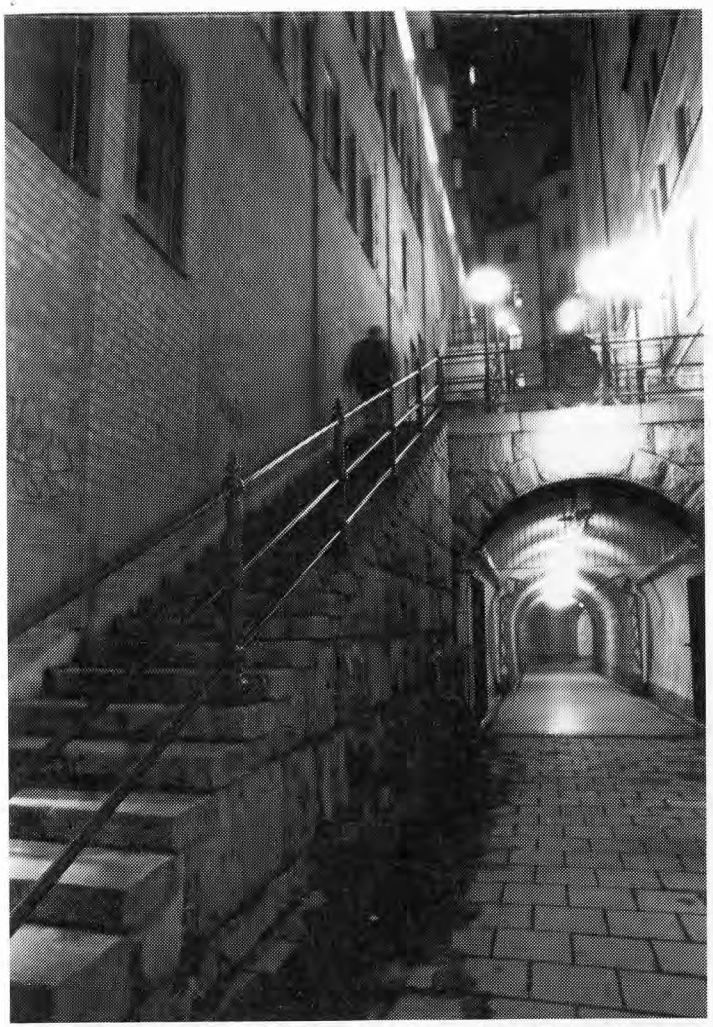

Mördaren flydde uppför trapporna från Tunnelgatans gränd till Malmskillnadsgatan/David Bagares gata. Därupp fanns kring tiden för mordet ett flertal polisbilar, men ändå lyckades mördaren undkomma.

Proletärens chefredaktör Roger Gross hävdar att tidningen inte bara haft moralisk skyldighet utan också laglig rätt att behandla polisspåret på det sätt tidningen gjort.

skrift yttra sina tankar och åsikter, offentliggöra allmänna handlingar samt meddela uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst.".

Det är stora ord som förpliktigar dem som kallar sig tredje statsmakten och vill leva upp till dem. Lätt är det inte alltid. Speciellt under senare tid, när makthavare tagit till vana att hemligstämpla även de mest banala handlingar. Men även om det inte är lätt så finns det ingen anledning att göra sig till maktens språkrör på det sätt som i alltför stor utsträckning skett vad det gäller medias granskning av de mordspaningar som detta handlar om. När Holmér härjade som värst mot kurderna var hans presskonferenser som hov, där kungen talade och narrarna bara nickade.

Ärelösast av alla var väl Åsheden på DN, tätt följd av Hagström på TV. Alltså de allra största media var de allra följsammaste. Det fanns undantag, men dessa hade ingen genomslagskraft. Kanalen och Arbetet t ex och några enskilda.

Vi skilde oss från dessa genom att vi namngav några av de inblandade. Så stack vi ut hakan. Medvetet provokativt och med det uttalade syftet att få till stånd en granskning av polisspåret. Trots att JK gjort allt för att hindra denna granskning så har den kommit till stånd. JK vill inte ha denna granskning eftersom då inte bara våra syften ska bli uppenbara, utan också de omständigheter som gjort det försvarbart att skriva som vi gjort. Sanningshalten och den skäliga grunden kommer att framstå som lika uppenbara.

*

I instruktionerna till dem som ska döma enligt tryckfrihetsförordningen inskärps vikten av att de rättstillämpande organen värnar om tryckfrihetens princip. Där står för

det första att dessa alltid ska; "hava i åtanke att tryckfriheten utgör grundvalen för ett fritt samhällsskick".

Vid bedömning av de intressekollisioner, som ofta blir i tryckfrihetsmål, och som det blivit i detta mål, ska man inte bara väga de i det konkreta fallet aktuella intressena mot varandra utan även ta hänsyn till betydelsen ur samhällets synpunkt av att en allmän kritikrätt så långt som möjligt upprätthålles.

Det gäller speciellt, menar vi, i granskningen av poliser, som har sådana maktbefogenheter. I egenskap av sitt ämbete har poliser möjlighet att bruka vapen som definitivt kan släcka liv. I demokratins namn är det viktigt att kritikrätten just mot poliser är långtgående. Det blir medborgarens lilla garanti för att polisen inte lättvindigt missbrukar sin makt.

För det andra står i TF:s anvisningar att de som dömer; "alltid ska fästa sin uppmärksamhet mera på ämnets och tankens än på uttryckets lagstridighet, på syftet mera än på framställningssättet".

Vårt syfte har varit vällovligt i det att vi har ansett oss tvingade att skriva som vi gjort för att fästa allmänhetens blickar på spaningsledningens grova försummelser.

För det tredje säger TF i detta sammanhang att de som dömer "i tvivelsmål hellre ska fria än fälla."

Vid tvekan rörande en skrifts brottslighet så ska hänsynen till tryckfriheten väga över och leda till frikännande. De av oss utpekade polisernas skuld är inte utredd och vittnens uppgifter står mot polisernas. Ord står mot ord och så länge spaningsledningen inte har granskat spåret som sig bör så kan den som tvivlar på våra uppgifter, i sämsta fall för oss, påstå att det är tveksamt om det vi skrivit är brottsligt, och i såfall ska vi frias. Sådan är lagen.

Som synes är den ram för tryckfriheten som TF ger mycket vid. Så vid att en lärobok i tryckfrihetsrätt i ett kapitel skriver att: "den lämnar fritt spelrum för mycket som ur moralisk synpunkt ter sig som missbruk av tryckfriheten". Detta har lett till att tidningspressen och massmedia enligt samma lärobok "genom egna åtgärder sökt höja den etiska standarden inom pressen."

Därför har de stora pressorganisationerna gemensamt antagit "etiska regler för hur man ska skriva". Det står naturligtvis var och en fritt att ha sina etiska regler, men dessa har som bekant inte med tryckfrihetsförordningen att göra. De stora medias regler säger som bekant att det går bra att utlämna fattiga invandrare och småbovar men allteftersom föremålen för deras uppvaktning stiger i hierarkin så förvandlas de till skuggfigurer och x eller y:n. Vi har en annan etik. Vi tar ställning för de fattiga och små och svaga grupperna i samhället, men utlämnar obönhörligt samhällets "högst ansvariga", ifrågasätter makten och älskar att riva falskheten av det bestående samhällets pelarhelgon. Sådan är vår etik.

Sådan etik sticker säkert i mångas ögon och en del får lida för den, men som tryckfrihetsförordningen ännu ser ut, så får man inte döma oss för den.

Dömer man oss så är alla tidningars existens som kritiska granskare av företeelser och personer som skyr offentlighetens ljus hotad. Det är alltså viktigt att en så stor opinion som möjligt stöder oss och alla inblandade i detta sammanhang. Vinner JK detta mål så förlorar demokratin.

Det har redan hänt så oroväckande saker sedan Palme sköts, så det är dags för demokratins krafter i vårt land att samlas. Inte bara affärerna utan en allmän högervridning, och ett oroväckande samförstånd till varje pris och en poli-

tik som drabbar folket i form av social nedrustning och försämrade levnadsvillkor breder ut sig. Reses inget motstånd nu så hotar ett allvarligt politiskt mörker att lägra sig över landet.

Innehållsförteckning

Kap.		sid.
1.	Mordet	3
2.	Bakgrunden	7
3.	Vittnena	18
4.	Poliserna	57
5.	De som visste	91
6.	Hans Holmér	100
7.	Kurderna	115
8.	Spaningen	120
9.	Ebbe Carlsson-affären	133
10.	Efter Palme	152
11.	Slutplädering	156

Omslagsbild: Gunnar Thorén